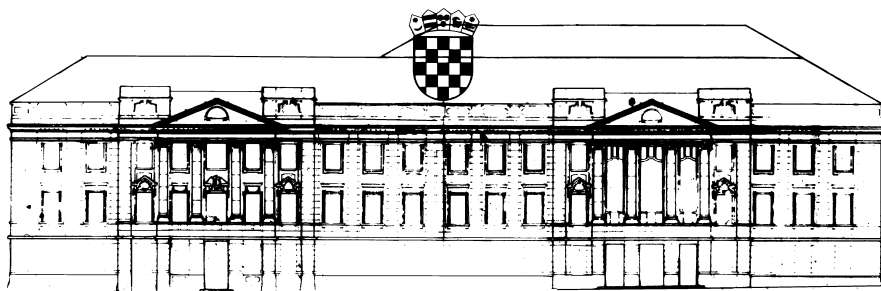

izvješća
**HRVATSKOGA
SABORA**

ISSN 1845-9404

GODINA XVII.

BROJ 445

ZAGREB, 22. V. 2006.

19. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

**SPRJEČAVANJE NEREDA NA
ŠPORTSKIM NATJECANJIMA**

-	UTVRĐIVANJE DNEVNOG REDA	<i>V.Žugaj</i>	3
-	AKTUALNO PRIJEPODNE	<i>A.Favro; I.Čerkez.</i>	6
-	KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O UDŽBENICIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU		
	<i>Manji broj i kvalitetniji udžbenici</i>	<i>M.Kozar</i>	14
-	PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU IZMJENA I DOPUNA PROTOKOLA O ZAŠTITI SREDOZEMNOG MORA OD ONEČIŠĆAVANJA S KOPNA		
	<i>Kontinuirana zaštita i našeg dijela Jadrana</i>	<i>V. Žugaj</i>	24
-	PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I ARAPSKRE REPUBLIKE EGIPAT O IZBJEGAVANJU DVOSTRUKOG OPOREZIVANJA I SPRJEČAVANJU IZBJEGAVANJA PLAĆANJA POREZA NA DOHODAK	<i>I.Čerkez</i>	29
-	PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SPRJEČAVANJU NEREDA NA ŠPORTSKIM NATJECANJIMA		
	<i>Onemogućiti nasilje na stadionima</i>	<i>V.Žugaj</i>	30
-	PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POREZU NA DOBIT; PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O FINANCIRANJU JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE SAMOUPRAVE		
	<i>Zahtjev za povećanje lokalnih proračuna</i>	<i>M.Kozar</i>	35
-	PRIJEDLOG ZAKONA O RADNOM VREMENU PRODAJNIH MJESTA		
	<i>Novim zakonom riješiti radno vrijeme</i>	<i>J.Šarlija</i>	45
-	IZVJEŠĆE O TRAŽENJU ZATOČENIH I NESTALIH OSOBA U RAZDOBLJU OD 1. SIJEČNJA 2004. DO 1. OŽUJKA 2006. GODINE		
	<i>Jedno od najznačajnijih humanitarnih pitanja</i>	<i>Đ.Krmpotić</i>	49
-	IZVJEŠĆE O PROVEDBI USTAVNOG ZAKONA O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ I UTROŠKU SREDSTAVA KOJA SE OSIGURAVAJU U DRŽAVNOM PRORAČUNU ZA POTREBE NACIONALNIH MANJINA, ZA 2003. I 2004. GODINU		
	<i>Zatražiti od susjeda reciprocitet u ostvarivanju zajamčenih prava nacionalnih manjina</i>	<i>J.Šarlija</i>	54
-	IZVJEŠĆE O RADU UPRAVNOG VIJEĆA HRVATSKOG ZAVODA ZA MIROVINSKO OSIGURANJE ZA 2004. GODINU S POPISOM TRGOVAČKIH DRUŠTAVA IZ PORTFELJA HRVATSKOG ZAVODA ZA MIROVINSKO OSIGURANJE KOJIMA GOSPODARI HRVATSKI FOND ZA PRIVATIZACIJU I POPIS TRGOVAČKIH DRUŠTAVA KOJE ZAVOD IMA U KAPITALNOM FONDU D.D		
	<i>Upravljanje temeljem Zakona</i>	<i>Đ.Krmpotić</i>	59
-	PRIJEDLOG ODLUKE O PRIJEDLOGU ZA DAVANJE VJERODOSTOJNOG TUMAČENJA ČLANKA 19. ZAKONA O POLITIČKIM STRANKAMA („NARODNE NOVINE“ BROJ 76/93), ČLANKA 1. ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O POLITIČKIM STRANKAMA („NARODNE NOVINE“, BROJ 111/96“), ČLANKA 2. ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O POLITIČKIM STRANKAMA („NARODNE NOVINE“, BROJ 164/98“) I ČLANKA 6. ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O POLITIČKIM STRANKAMA („NARODNE NOVINE“, BROJ 36/01)		
	<i>Ne treba tumačenje</i>	<i>Đ.Krmpotić</i>	62
-	PRIJEDLOG ODLUKE O PRIJEDLOGU ZA DAVANJE VJERODOSTOJNOG TUMAČENJA ČLANKA 3. STAVKA 2. ZAKONA O PRIVATIZACIJI HRVATSKIH TELEKOMUNIKACIJA D.D. („NARODNE NOVINE“, BROJEVI 65/99 I 68/01)		
	<i>Odredba nedvojbeno</i>	<i>I.Čerkez</i>	64
-	PRIJEDLOG ODLUKE O PRIJEDLOGU ZA DAVANJE VJERODOSTOJNOG TUMAČENJA ČLANKA 9c. U VEZI SA ČLANKOM 9a. STAVKOM 4. ZAKONA O IZBORU ČLANOVA PREDSTAVNIČKIH TIJELA JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE		
		<i>A.Favro</i>	66
-	PRIJEDLOG IZVJEŠĆA O UREDBAMA KOJE JE VLADA REPUBLIKE HRVATSKE DONIJELA NA TEMELJU ZAKONSKE OVLASTI		
		<i>A.Favro</i>	67
-	ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA		
		<i>M. Micek</i>	69

PRIKAZ RADA:

- 19. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 1, 2, 3, 8, 9, 10, 15, 16, 17, 22, 23, 24, 29, 30. I 31. OŽUJKA TE 10, 11. I 12. TRAVNJA 2006.

Utvrdjivanje dnevnog reda

Pozdravljajući sve nazočne zastupnike kao i članove Vlade na čelu s premijerom dr.sc. **Ivom Sanaderom**, sjednicu je otvorio predsjednik Sabora, **Vladimir Šeks**. Citirajući odredbe Poslovnika sadržane u članku 7. pozvao je zastupnika **Miroslava Čačiju** da izjavom potvrdi tekst prisega koju je pročitao. Predsjedavajući je zatim čestitao zastupniku i poželio mu da uspješno obnaša časnu i odgovornu dužnost, a čestitkama su se iz klupa pljeskom pridružili i nazočni zastupnici.

Nakon što je predsjedavajući konstatirao da nema primjedbi na zapisnik 18. sjednice, prešlo se na utvrđivanje dnevnog reda. Podsjetio je zastupnike da su poštom primili Prijedlog, a na samoj sjednici i Konačni prijedlog dnevnog reda. U Konačnom prijedlogu izostavljene su dvije točke dnevnog reda. Radi se o Prijedlogu zakona o potvrđivanju Europske konvencije o državljanstvu i Izvješću o radu Nacionalnog vijeća za znanost, za razdoblje od 14. prosinca 2004. godine do 14. prosinca 2005. godine. Ove su točke naime, povukli sami predlagatelji iz procedure, napomenuo je predsjedavajući te zatim podsjetio na odredbe koje su precizirane člankom 205. Poslovnika. Njime se najprije određuje o prijedlogu da se pojedini zakon donese po hitnom postupku. U Konačnom prijedlogu dnevnog reda pod točkama od 10. do 14. i pod točkom 35. navedeni su zakoni za koje se predlaže donošenje po hitnom postupku.

To su: Prijedlog zakona o potvrđivanju višegodišnjeg Sporazuma o financiranju između Republike Hrvatske i Europske zajednice, Prijedlog zakona o potvrđivanju

Ugovora između Republike Hrvatske i Kraljevine Španjolske o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprečavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu, Prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Arapske Republike Egipat o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprečavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak, Prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Moldove o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprečavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu, Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otocima, te Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj sa Konačnim prijedlogom zakona. Predlagatelj je zastupnik **Valter Poropat (IDS)**.

Nakon što je predsjedavajući konstatirao da se nitko od zastupnika nije javio zbog eventualnih primjedbi konstatirano je postojanje kvoruma. Sjednici je u tom trenutku bio nazočan 81 zastupnik. Predložio je da se pristupi glasovanju, ali se prethodno za riječ u ime Kluba zastupnika HDZ-a javio zastupnik **Luka Bebić** koji je predložio glasovanje dizanjem ruke, napominjući da nekoliko zastupnika nemaju ključice potrebne za elektronsko glasovanje. Predsjedavajući je međutim, otklonio ovu mogućnost te naglasio da su zastupnici u više navrata upozoravani na potrebu da se glasovanje obavlja elektronski. Zatim je riječ ponovno dao zastupniku Bebiću koji je istaknuo da je povrijeđen članak 238a. Poslovnika. Predsjedavajući je međutim, konstatirao

da se ne radi o poslovničkoj povredi budući da je ranije postignut dogovor o načinu glasovanja. Pozvao je na očitovanje o hitnom postupku. Nakon obavljenog glasovanja konstatirao je da je sa 96 glasova "za" i 6 "suzdržanih", u dnevni red po hitnom postupku uvršteno donošenje Zakona o potvrđivanju višegodišnjeg Sporazuma o financiranju između Republike Hrvatske i Europske zajednice.

Zatim je sa 94 glasova "za" i 3 "suzdržana" uvršteno i donošenje Zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Kraljevine Španjolske o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprečavanja izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i imovinu.

Zastupnici su većinom glasova, 97 "za" i 2 "suzdržana", potvrdili i primjenu hitnog postupka za donošenje Zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Arapske Republike Egipat o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprečavanja izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak.

Sličan ishod bio je oko primjene hitnog postupka kod donošenja Zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Moldove o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprečavanju izbjegavanja plaćanja na dohodak i na imovinu. Za primjenu hitnog postupka glasovalo je 93, a suzdržana su bila 3 zastupnika.

Na red je došlo i očitovanje za primjenu hitnog postupka kod donošenja Zakona o izmjenama i dopunama zakona o otocima. Ovdje je rezultat bio: 81 "za", 9 "suzdržanih", i 3 "protiv", pa je i ovaj Konačni prijedlog uvršten u dnevni red po hitnom postupku.

Za primjenu hitnog postupka kod donošenja Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj kojega je predložio zastupnik **Valter Poropat**, rezultat je bio slijedeći. "Za" je glasovalo 73, 16 ih je bilo "suzdržanih", a 10 zastupnika glasovalo je "protiv". Tako je i ovaj zakonski prijedlog uvršten u predloženi dnevni red po hitnom postupku. Predsjedavajući je dodao da nije bilo pisanih prigovora na predloženi dnevni red, pa se i on sukladno članku 203. stavku 4. Poslovnika može smatrati usvojenim. Predložio je zatim da se ne čita cjelokupan dnevni red koji će biti objavljen, te utvrdio da je predloženi dnevni red i usvojen.

Zatim je riječ dao zastupniku dr.sc. **Tončiju Tadiću**. On je podsjetio da su na dnevnom redu pod točkama 37. i 38. prijedlozi Kluba zastupnika HSP-a u vezi gospodarskog pojasa, odnosno o proglašenju dijela Jadrana kao posebno osjetljivomorskopodručje. Taj je prijedlog na dnevnom redu već šest mjeseci. Zamolio je predsjedavajućeg da iskoristi autoritet kako bi nadležna saborska radna tijela napokon odradila svoj dio poslova. Time bi se stvorile pretpostavke da se i u Saboru započne rasprava o navedenim temama. Govoreći o proglašavanju osjetljivog morskog područja, upozorio je i na opasnost od vremenskih rokova jer je u srpnju najavljena sjednica Odbora za zaštitu morskog okoliša Međunarodne pomorske organizacije, pa bi bilo dobro

da se prethodno obave svi potrebni poslovi.

Predsjedavajući se zahvalio na iznijetim informacijama, a zatim podsjetio na okolnosti koje dovode do promjene redoslijeda. Tu se prvenstveno radi o činjenici da je potrebno kompletirati mišljenje nadležnih radnih tijela, a svi detalji propisani su člankom 205. Poslovnika. Predložio je da se zbog navedenih okolnosti ne iznose prijedlozi i ocjene koje se odnose na promjenu redoslijeda ili stavljanja neke točke na dnevni red.

Dnevni red je upravo utvrđen, a kada će se neke točke razmatrati i same doći na dnevni red, trebaju riješiti saborski odbori.

V.Ž.

DNEVNI RED

- Izvješća Mandatno-imunitetnog povjerenstva;
- Izvješće o uredbama koje je Vlada Republike Hrvatske donijela na temelju zakonske ovlasti;
- Prijedlog odluke o Prijedlogu za davanje vjerodostojnog tumačenja članka 19. Zakona o političkim strankama ("NN" br.76/93), članka 1. Zakona o izmjeni Zakona o političkim strankama ("NN" br. 111/96), članka 2. Zakona o izmjenama zakona o političkim strankama ("NN" br.164/98) i članka 6. Zakona o izmjenama Zakona o političkim strankama ("NN" br.36/01);
- Prijedlog odluke o Prijedlogu za davanje vjerodostojnog tumačenja članka 3. stavka 2. Zakona o privatizaciji Hrvatskih telekomunikacija d.d. ("NN", br.65/99. I 68/01.);
- Prijedlog odluke o Prijedlogu za davanje vjerodostojnog tumačenja članka 9C. u vezi s člankom 9A. stavkom 4. Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ("NN", brojevi 33/01, 60/01, 10/02, 155/02, 45/03, 40/05. I 44/05 - pročišćeni tekst);
- Imenovanje sudaca porotnika Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske;
- Godišnje izvješće o radu Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave za 2004. godinu;
- Prijedlog odluke o imenovanju glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske;
- Prijedlog odluke o razrješenju člana Državnog sudbenog vijeća;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju višegodišnjeg sporazuma o financiranju između Republike Hrvatske i Europske zajednice;
- Prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Kraljevine Španjolske o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Arapske Republike Egipat o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Moldove o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak i na imovinu;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otocima;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima;
- Prijedlog zakona o športu;
- Prijedlog odluke o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnim misijama Ujedinjenih naroda
- Prijedlog odluke o proglašenju "Nacionalnog dana djeteta oboljelog od maligne bolesti";
- Statut Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga - potvrđivanje;
- Prijedlog zakona o dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju - predlagatelj Klub zastupnika SDP-a;

- Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o zdravstvenom osiguranju - predlagatelj Klub zastupnika PGS/SBHS/MDS-a;
- Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o zdravstvenom osiguranju;
- Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na dobit predlagatelj Klub zastupnika HSS-a;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit - predlagatelj Klub zastupnika HNS-a;
- Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o porezu na dohodak - predlagatelj zastupnik Zlatko Kramarić;
- Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o prijevozu u cestovnom prometu - predlagatelj zastupnik Željko Pecek;
- Izvješće o radu Nacionalnog vijeća za znanost za razdoblje od 14. prosinca 2004. - 14 prosinca 2005. godine;
- a) Izvješće o radu Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje za 2004.; b) popis trgovačkih društava iz portfelja Zavoda kojima gospodari Hrvatski fond za privatizaciju i popis trgovačkih društava koje zavod ima u kapitalnom fondu d.d.;
- Izvješće o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj i utrošku sredstava koja se osiguravaju u državnom proračunu za potrebe nacionalnih manjina, za 2003. i 2004. godinu;
- Prijedlog zakona o registriranom partnerstvu - predlagatelji zastupnici Šime Lučin i Ivo Banac;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o političkim strankama - predlagatelj Klub zastupnika HSP-a;
- Prijedlog zakona o dopunama Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije - predlagatelj Klub zastupnika HSP-a;
- Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj - predlagatelj zastupnik Ante Markov;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj - predlagatelj zastupnik Dragutin Lesar
- Prijedlog i konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj - predlagatelj zastupnik Valter Poropat
- Prijedlog zakona o radnom vremenu prodajnih mjesta - predlagatelj Klub zastupnika HSP-a
- Prijedlog zakona o poticanju domaće proizvodnje za plasman u turizmu - predlagatelj Klub zastupnika HSS-a;
- Prijedlog odluke Hrvatskoga sabora o izmjenama i dopunama odluke o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru - predlagatelj Klub zastupnika HSP-a;
- Prijedlog zaključka Hrvatskoga sabora o inicijativi Republike Hrvatske za proglašenje Jadranskog mora za posebno osjetljivo morsko područje - predlagatelj Klub zastupnika HSP-a;
- Prijedlog zaključaka o provedbi Nacionalnog programa djelovanja za mlade - Predlagatelj Klub zastupnika HNS-PGS-a
- Prijedlog zaključka kojim se Vlada Republike Hrvatske obvezuje na podnošenje cjelovitog izvješća o stanju u zdravstvenom sustavu i planu zdravstvene reforme - predlagatelj Klub zastupnika HNS-PGS-a;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom saboru - predlagatelj zastupnik Dragutin Lesar;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o hrvatskom državljanstvu - predlagatelj zastupnik Nikola Vuljanić;
- Prijedlog zakona o dopunama Zakona o strancima - predlagatelj zastupnik Nikola Vuljanić;
- Prijedlog zakona o izboru zastupnika u Hrvatski sabor - predlagatelj zastupnik Ivo Banac;
- Prijedlog zakona o izboru zastupnika u Hrvatski sabor - predlagatelj Klub zastupnika HNS-a;
- Prijedlog zakona o Hrvatskoj poljoprivrednoj komori - predlagatelj Klub zastupnika HSS-a;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne / regionalne/ samouprave - predlagatelj Klub zastupnika HNS-a,
- Prijedlog strategije migracijske politike Republike Hrvatske za 2006/2007. godinu;
- Prijedlog zakona o potvrđivanju Europske konvencije o državljanstvu;
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi;
- Prijedlog zaključka Hrvatskoga sabora o smjernicama Vladi Republike Hrvatske za pregovore i sklapanje međunarodnih sporazuma temeljenih na odredbama zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine - predlagatelj zastupnik Slaven Letica;
- Prijedlog deklaracije o Oluji - predlagatelj zastupnik Slaven Letica;
- Prijedlog zaključka o obvezi Vlade Republike Hrvatske na poduzimanje pravnih, političkih i diplomatskih mjera - predlagatelj Klub zastupnika HSP-a;
- Prijedlog zaključka o kojim se Vlada Republike Hrvatske obvezuje na podnošenje detaljnog izvješća o sigurnosti u prometu na cestama - predlagatelj Klub zastupnika HSS-a;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti prometa na cestama - predlagatelj Klub zastupnika IDS-a;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti prometa na cestama - predlagatelj Klub zastupnika HSU;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti prometa na cestama - predlagatelj zastupnik Željko Pavlic;
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti prometa na cestama - predlagatelj Klub zastupnika HSS-a;
- Izvješće o mirovinskim tržištima u Republici Hrvatskoj u 2004. godini;
- Izbori, imenovanja i razrješenja.
- Prijedlog o iskazivanju nepovjerenja potpredsjedniku Vlade Republike Hrvatske gospodinu Damiru Polančecu;

Dopuna dnevnog reda 3. ožujka

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Međunarodne komisije za sliv rijeke Save o sjedištu komisije;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju izmjena i dopuna Protokola o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćavanja s kopna;

Dopuna dnevnog reda 10. ožujka

- Prijedlog odluke o održavanju vojnih vježbi pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske i oružanih snaga drugih država tijekom 2006. godine

Dopuna dnevnog reda 17. ožujka

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju protokola o vodi i zdravlju, uz Konvenciju o zaštiti i uporabi prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera iz 1992. godine;
- Konačni prijedlog zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu;

- Izvješće o traženju zatočenih i nestalih osoba, u razdoblju od 1. siječnja 2004. do 1. ožujka 2006. godine;

Dopuna dnevnog reda 24. ožujka

- Prijedlog nacionalnog programa suzbijanja korupcije 2006- 2008;
- Izvješće o provedbi Zakona o pravu na pristup informacijama za 2005. godinu;
- Izvješće o radu Nacionalnog odbora za 2005. godinu;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu središnjih tijela državne uprave;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Republike Hrvatske i Republike Austrije o uzajamnom pružanju pomoći u slučajevima katastrofa i teških nesreća;
- Konačni prijedlog zakona o Državnom izbornom povjerenstvu Republike Hrvatske;
- Prijedlog nacionalne strategije razvitka zdravstva 2006-2011;

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti;
- Prijedlog zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju;
- Prijedlog zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju;
- Prijedlog zakona o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu;
- P r i j e d l o g z a k o n a o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske;
- Prijedlog zakona o Agenciji za odgoj i obrazovanje;
- Prijedlog odluke o imenovanju pravobraniteljice za djecu;
- Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva o zahtjevu za odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv Jene Adama, zastupnika u Hrvatskom saboru;

Dopuna dnevnog reda 31. ožujka

- Interpelacija o radu Vlade Republike Hrvatske na području zdravstva - predlagatelj desetina zastupnika.

AKTUALNI PRIJEP DNE

Na Aktualnom prijepodnevnu 19. sjednice postavljena su pitanja predstavnicima Vlade. Predstavnici Vlade RH odgovarali su, između ostalog, i na pitanja o ugovoru Vlade s HSU-om,

dvostrukom državljanstvu, stanju u pravosuđu i poljoprivredi, trgovini vijećničkim mandatima, projektu državne mature, smanjenju stope nezaposlenosti, razvoju financijskog tržišta itd.

Odgovornost za štetu u stočarstvu

Zastupnik Ivan Kolar (HSS) upitao je ministra poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva hoće li netko

preuzeti odgovornost ili biti smijenjen zbog štete nanosene hrvatskoj poljoprivredi zbog afere s kravljim ludilom ili zbog zaustavljanja programa okrupnjavanja obiteljskih gospodarstava?

Ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva **Petar Čobanković** odgovorio je da su sva tri nalaza laboratorija Veterinarskog instituta ukazivala na sumnju na prisutnost "kravljeg ludila", te je Ministarstvo adekvatno reagiralo obavijestivši javnost i sukladno proceduri uputilo uzorak u referalni laboratorij u Weybridge, gdje je utvrđeno da je uzorak negativan. Dodao je da je indirektna šteta prisutna, no ona nije bila velikih razmjera. Ministarstvo je poduzelo i sve potrebne daljnje radnje jer je u tijeku inspekcijskih nadzora, potaknutih ovim događajem, otkriveno dosta nepravilnosti u stočarstvu.

Zastupnik nije bio zadovoljan odgovorom.

Južna zaobilaznica grada Vukovara

Ministru Božidaru Kalmeti pitanje je uputio zastupnik **Petar Mlinarić (HDZ)**. Zastupnika je zanimalo kada će započeti projekt priključnog pravca Vukovar, južna obilaznica na postojeću cestu Zagreb-Lipovac čime bi se Vukovar kvalitetnije prometno povezo s ostalim dijelom Hrvatske?

Ministar mora, turizma, prometa i razvitka **Božidar Kalmeta** odgovorio je da Hrvatske ceste ovog časa vrše pripremu natječaja za izradu projektne dokumentacije za izgradnju te zaobilaznice. Pripremni radovi su već počeli, dodao je, i teći će kao što je predviđeno.

Ugovor Vlade sa HSU-om

Zastupnik **Davorko Vidović (SDP)** upitao je predsjednika Vlade Ivu Sanadera je li prilikom potpisivanja ugovora s Hrvatskom strankom umirovljenika bio svjestan da obećanje o postupnom usklađivanju mirovina do iznosa od 70% prosječne plaće iziskuje dodatno opterećenje proračuna za 6 do 7 milijardi kuna na godišnjoj razini?

Premijer **Ivo Sanader** odgovorio je da je bio potpuno svjestan prilikom potpisivanja ugovora, te da je zastupnik predvidio jednu ključnu stvar, a ta je da će se ovi uvjeti ispoštovati ukoliko to bude dopuštalo financijsko stanje u državi.

Zastupnik nije bio zadovoljan odgovorom.

Dvostruko državljanstvo

Zastupnik **Furio Radin (neovisni)** upitao je zašto su za Talijane u Hrvatskoj korištene sintagme o "podijeljenoj lojalnosti" i smatra li Vlada takve građane opasnošću za Hrvatsku?

Predsjednik Vlade **Ivo Sanader** odgovorio je da s jedne strane ima dojam da je taj zakon donesen u svrhu predizborne kampanje, no da će hrvatska Vlada s međunarodno-pravne strane razmotriti sve aspekte tog zakona jer da on sadržava neke dvojbene dijelove prema kojima državljanstvo ne dobivaju samo pripadnici talijanske manjine već i Hrvati koji su, ponekad i prisilno, dobivali talijansko državljanstvo na područjima koja su nakon 1. svjetskog rata mirovnim ugovorima pripala Italiji.

Zastupnik nije bio zadovoljan odgovorom.

Kulturni razvoj grada Rijeke

Jesu li istinite glasine da Ministarstvo kulture onemogućava razvoj Rijeke prihvaćanjem projekta Svjetske banke, upitala je zastupnica **Irena Ahel (HDZ)**?

Ministar kulture **Božo Biškupić** odgovorio je da su takve glasine neistinite, te da je uvidom u projekt investitora iz Svjetske banke vidljivo da će se voditi posebna briga o zaštiti spomenika kulture, te će se iz tih sredstava obnoviti i dio zaštićenog područja riječke arhitekture, koja je njezin simbol, te omogućiti njen daljnji razvoj.

Pravo na polovinu radnog vremena

Ministra zdravstva i socijalne skrbi Nevena Ljubičića, zastupnica **Vesna**

Škulić upitala je zašto se Ministarstvo stavilo iznad zakona kada je Centar za socijalnu skrb u Daruvaru uputio dopis majci djeteta s poteškoćama u razvoju da je njihov slučaj, izdavanja zahtjeva o pravu na rad s polovicom radnog vremena, ostao neriješen jer je tako zatražilo nadležno ministarstvo?

Ministar zdravstva i socijalne skrbi **Neven Ljubičić** odgovorio je da je tek sada čuo o tom slučaju. Dodao je da je uvjeren da Ministarstvo ne stoji iza te odluke, no da će ispitati slučaj da bi se utvrdilo stvarno stanje.

Zastupnica nije bila zadovoljna odgovorom.

Stanje u pravosuđu

Zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** upitao je ministricu Anu Lovrin hoće li se predstojećim imenovanjem predsjednika Visokog trgovačkog suda pokušati stati na kraj kriminalu i korupciji koji vladaju hrvatskim pravosuđem, a zbog čega je najavljena i odgoda *screeninga*?

Ministrica pravosuđa **Ana Lovrin** odgovorila je da su se te najave pojavile samo u nekim medijima, te da je šef misije Europske komisije u Hrvatskoj izjavio da se Hrvatskoj daje još vremena da pripremi pregovore na ovom području zbog opsega materije. Što se tiče drugog dijela pitanja ministrica je rekla da reforma pravosuđa ide prema planu te da će se nastaviti i u odnosu na izbor predsjednika Visokog trgovačkog suda koje će biti izvršeno u predviđenom roku, a eventualne informacije o korupcijskim i kriminalnim aktivnostima treba proslijediti Državnom odvjetništvu ili Državnom sudbenom vijeću.

Zastupnik nije bio zadovoljan odgovorom.

Programi elektrifikacije i vodoopskrbe

Zastupnika **Ratka Gajicu (SDSS)** zanimalo je ima li Vlada program rješavanja problema oko 5 000 domaćinstava koja nemaju struju i stotinjak naselja bez vodoopskrbe, a imale su je prema zvaničnoj evidenciji?

Ministar mora, turizma, prometa i razvitka **Božidar Kalmeta** odgovorio je da je rješavanje problema elektrifikacije i vodoopskrbe svakako u programu Vlade, no za rješavanje navedenih problema javlja se nekoliko poteškoća. Prva je da financijski izdaci dostižu 300 milijuna kuna, a druga da se zbog česte neprisutnosti vlasnika objekata na tom području produljuje vrijeme realizacije. Nadalje, problem predstavlja i dislociranost objekata. Ipak, dodao je, taj problem će se uz sudjelovanje HEP-a i ministarstva riješiti kroz par godina. Kada je u pitanju vodoopskrba, zaključio je ministar, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede i Hrvatskim vodama također provodi program osiguravanja kvalitetne vodoopskrbe na čitavom teritoriju RH.

Služnost na šumskom zemljištu

Što se poduzelo da se ubrza rješavanje podnesenih zahtjeva za pravo služnosti na šumskom zemljištu kojim bi se ubrzalo podizanje trajnih nasada vinograda, maslinika i voćnjaka, upitao je zastupnik **Niko Rebić (HDZ)**.

Ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva **Petar Čobanković** odgovorio je da je Povjerenstvo Vlade za upravljanje državnom imovinom donijelo da sada 46 pozitivnih rješenja, a u postupku rješavanja je još 15-tak slučajeva što je sveukupno negdje oko 21 000 hektara. Ipak, Ministarstvo je također nezadovoljno dinamikom rješavanja te je pripremio određene intervencije u obliku izmjena i dopuna Zakona o šumarstvu i jednu uredbu Vlade. No, dio problema leži i izvan nadležnosti Ministarstva koji se odnosi na katastar, gdje će se također sugerirati ubrzavanje procesa parcelizacije.

Stanje u poljoprivredi

Zastupnik **Anto Đapić (HSP)** zamolio je predsjednika Vlade da iznese glave ocjene stanja u pitanjima provedbe Zakona o raspolaganju poljoprivrednim zemljištem, povećanja naknade za

vodoprivredu, realizaciji poticaja, senzacionalističkog pristupa pojavi ptičje gripe, te kako će se sva ta pitanja odraziti na pregovaračko poglavlje o poljoprivredi u pregovorima s EU-om?

Premijer **Ivo Sanader** odgovorio je da kada je riječ o ptičjoj gripi da je reakcija bila učinkovita i primjerena. O doprinosu za vodno gospodarstvo premijer je rekao da je naknada utemeljena u praksi obrane od poplava i održavanju tog sustava. Kako se za mrežu kanala prve i druge kategorije brinu Hrvatske vode, Vlada je Uredbom predvidjela da se treća i četvrta kategorija financira iz ovog doprinosa. No, kako je riječ o izrazito bitnom području i aktualnom problemu Vlada će pričekati mjesec dana primjene Uredbe, te na temelju tada dobivenih naznaka dalje reagirati. U vezi pregovora s EU, premijer je rekao da pregovori mogu biti samo poticaj reformi poljoprivrede koja ide u smjeru povećavanja konkurentnosti.

Ekološko-ribolovni pojas

Zastupnika **Antu Markova (HSS)** zanimalo je zašto naša pregovaračka skupina nije iznijela Europskoj komisiji da je Hrvatska donijela Odluku o ekološko-ribolovnom pojasu?

Ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva **Petar Čobanković** odgovorio je da je prošli tjedan započeo multilateralni *screening* nakon kojega će se tek početi pripremati bilateralni *screening* u okviru kojeg se iznosi situacija s prijedlozima mjera koje se još trebaju napraviti do usklađivanja zakonodavstava na ovom području. Na tom dijelu pregovora sudjelovat će, u sklopu pregovaračkih skupina za ribarstvo, i predstavnici ribara koji će aktivno pridonijeti da ti pregovori budu na što bolji način riješeni za Hrvatsku.

Zastupnik nije bio zadovoljan odgovorom.

Ažuriranje podataka o tehničkom pregledu vozila

Ministra Ivicu Kirina, zastupnik **Kruno Peronja (HDZ)** upitao je što se

dobiva projektom MUP-a i Centra za vozila Hrvatske o razmjeni podataka u sustavu registracije vozila i razmjenom podataka o obavljenim tehničkim pregledima sa stanicama za tehnički pregled?

Ministar unutarnjih poslova **Ivica Kirin** odgovorio je da je ovaj projekt dio racionalizacije poslovanja koji donosi puno brže ažuriranje podataka sa stanica za tehnički pregled i njihovo automatsko prebacivanje u bazu podataka MUP-a. Tako se također prebacuju podaci o registriranim vozilima, te se više neće kažnjavati građani zbog zaboravljene prometne dozvole jer će svi podaci o vozilu biti dostupni policajcima u svakom trenutku. Povezanost među ovim sustavima omogućava, nadalje, nadzor u svim stanicama za tehnički pregled na području RH, što će olakšati kontrolu kako neregistriranih vozila tako i ovlaštenih osoba koje obavljaju tehničke preglede. Nova mogućnost je i preventivno upozoravanje građana koji nisu u zakonskom roku registrirali auto da to naprave bez zakonskih sankcija. Kvalitetnom usporedbom podataka unutar sustava otvara se i mogućnost utvrđivanja je li isto vozilo došlo na pregled s različitim registarskim oznakama i tako djelovati na eventualno otuđena vozila.

Talijanska politika prema Hrvatskoj

Zastupnik **Slaven Letica (neovisni)** upitao je premijera ima li Vlada kakvu strategiju odgovora talijanskoj politici koja pokazuje elemente talijanizacije Hrvatske?

Predsjednik Vlade **Ivo Sanader** odgovorio je da neki potezi talijanskih vlasti nisu prihvatljivi i da će hrvatska Vlada znati na njih adekvatno odgovoriti. Dodao je da su to izrazi iredentističkih težnji manjeg dijela talijanskih vlasti i da je službena talijanska politika prema Hrvatskoj i na putu RH prema EU uvijek bila korektna i prijateljska.

Informacije sa zatvorenog dijela Vladine sjednice

Zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** upitala je predsjednika Vlade je li Vlada sklopila novu nagodbu s PIF-ovima u slučaju "Liburnija"?

Premijer **Ivo Sanader** odgovorio je da ova Vlada djeluje transparentno i informira javnost o svim svojim odlukama. Predsjednik Vlade zamjerio je zastupnici što zloupotrebljava interpretaciju institucije zatvorenog dijela sjednice Vlade koju je koristila i bivša Vlada, te je objasnio da se sve odluke sa zatvorenog dijela sjednice također objavljuju u "Narodnim novinama" i na Internetu, te je stoga svima poznato da Vlada nije donijela nikakvu nagodbu s PIF-ovima.

Zastupnica nije bila zadovoljna odgovorom.

Dionica autoceste Županja - Lipovac

Zastupnica **Ruža Lelić (HDZ)** upitala je hoće li radovi na dionici autoceste Županja-Lipovac biti dovršeni do roka u rujnu 2006. godine, te hoće li se popraviti lokalne ceste koje su prilikom radova na autocesti uništene?

Ministar mora, turizma, prometa i razvitka **Božidar Kalmeta** odgovorio je da niti vremenske neprilike niti drugi problemi neće ugroziti dinamiku izgradnje spomenute dionice autoceste, a štete na okolnim cestama bit će sanirane i dovedene u prvobitno stanje.

Program poticanja obrtništva

Ministra gospodarstva zastupnica **Ivanka Roksandić (HDZ)** upitala je koji su rezultati mjera koje provodi njegovo Ministarstvo na području obrtništva?

Ministar gospodarstva **Branko Vukelić** odgovorio je da je Vlada donijela program poticanja malog i srednjeg poduzetništva već na samom početku mandata, te da taj program obuhvaća i obrtništvo. Kroz program čija su osnova strateške smjernice za

pomoć ovim područjima potpomaže se ostvarivanje kvalitetnijeg obrazovanja mladih kadrova, uvođenje novih tehnologija i poticaja za poduzetnike. U 2005. godini za nove tehnologije utrošeno je oko 24 milijuna kuna, za potpore obrtništvu oko 11,75 milijuna kuna, a za projekte provedbe edukacije 5,2 milijuna kuna. Posebno je ohrabrujuće, zaključio je, što je 74,6% potpora otišlo u proizvodnju, a u nepuna dva mjeseca ove godine pokrenulo se 600 novih obrta što je povećanje od 205 u odnosu na cijelo povećanje obrtnika prošle godine. U suradnji s Obrtničkom komorom i Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta ovakvi programi će se i dalje provoditi s posebnim naglaskom na još kvalitetniji sustav obrazovanja koji će uz uvođenje svih standarda i normi koje su bitne za europsko tržište omogućiti daljnji razvoj hrvatskog obrtništva, te srednjeg i malog poduzetništva.

Eksplodije u Zadru

Zastupnica **Ingrid Antičević - Marinović (SDP)** upitala je ministra unutarnjih poslova kakvu poruku njegovo Ministarstvo šalje javnosti kada je eksplozija, u kojoj je odletio u zrak automobil zadarskog dožupana, označena kao "poruka"?

Ministar MUP-a **Ivica Kirin** odgovorio je da on djeluje u interesu Republike Hrvatske, te da u ovoj situaciji nije bilo potrebe označavati to djelo kao teroristički čin jer nisu bili ugroženi životi niti je ukazana namjera počinjavanja veće materijalne štete. Dodao je da istraga o tom slučaju još uvijek traje te da će je Ministarstvo, zbog interesa svih građana, riješiti.

Zastupnica nije bila zadovoljna odgovorom.

Revizija poslovanja HRT-a

Premijera Ivu Sanadera, zastupnik **Ivo Lončar (neovisni)** upitao je kada će kriminalistička policija i pravosuđe obaviti svoj posao na Hrvatskoj radio-televiziji o njezinom poslovanju

posljednje četiri godine, a posebno 2004. i 2005. godine?

Predsjednik Vlade **Ivo Sanader** odgovorio je da je u Hrvatskoj neupitna sloboda medija, te da to načelo svi moraju poštovati. No, svačije poslovanje, pa tako i HRT-a mora biti podložno kontroli i reviziji, a u slučaju HRT-a za to je nadležan Hrvatski sabor. Potrebno je, zaključio je premijer, odvojiti te dvije stvari i započeti proces revizije financijskog poslovanja HRT-a bez ikakvih implikacija o narušavanju slobode medija koja je temelj demokratskog društva.

Gospodarska suradnja Hrvatske i BIH

Zastupnik **Krešimir Čosić (HDZ)** upozorio je na neiskorištene potencijale gospodarske suradnje Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine, te je upitao što hrvatska Vlada radi kako bi snažnije potaknula pozitivne procese u tom pravcu, posebno u svijetlu nedavnih razgovora s predsjednikom Vijeća ministara BIH u Mostaru i Zagrebu?

Predsjednik Vlade **Ivo Sanader** odgovorio je da je na spomenutim sastancima dogovoreno potpisivanje sporazuma o imovinsko-pravnim odnosima, koji je parafiran i čeka se suglasnost Republike Srpske, i sporazum o dvojnomo državljanstvu između RH i BIH. Ta dva sporazuma trebala bi se potpisati prigodom slijedećeg posjeta predsjednika Vlade RH Bosni i Hercegovini u okviru kojeg je dogovorena i konferencija o gospodarskoj suradnji između dviju zemalja na koju će biti pozvani i svi vodeći gospodarski subjekti. Iako Hrvatska i BIH imaju potpisan ugovor o slobodnoj trgovini, ovo područje još uvijek ima određenih problema zbog čitavog niza bilateralnih sporazuma između pojedinih zemalja ove regije, te bi proširivanje ugovora o slobodnoj trgovini na zemlje CEFTA-e imao pozitivan učinak na gospodarsku razmjenu između Hrvatske i Bosne i Hercegovine ali i između drugih zemalja regije.

Dugovi nogometnih klubova

Na koji način će se riješiti problem velikih dugova klubova prve nogometne savezne lige u okviru novog Zakona o sportu, te kako će to utjecati na ostale nogometne klubove, zanimalo je zastupnika **Maria Zubovića (HDZ)**?

Ministar znanosti, obrazovanja i sporta **Dragan Primorac** odgovorio je da prva stvar koja se mora napraviti na ovom području jest revizija stvarnog stanja i poslovanja klubova, jer ukupno dugovanje hrvatskog sporta iznosi oko 700 milijuna kuna. Nakon revizije intencija novog zakona jest da se kroz preoblikovanje koje je obvezno za sve one koji su u stečaju napravi na način da država kao najveći vjerovnik svoja prava prenosi na lokalnu samoupravu. Time lokalna samouprava postaje većinski vlasnik kluba i on počinje funkcionirati na bitno drugačijim osnovama kao udruga građana. Ovakvim ustrojem, koje je pravilo i UEFA-a da hrvatski klubovi mogu konkurirati na europskim natjecanjima, klub kreće s nulom u pravo poslovanje, a ako to ne uspije, lokalna samouprava uvijek ima mogućnost da proglasi stečaj nad klubom i ponudi ga na prodaju. Kako Hrvatska ne može dopustiti da jedan klub, koji predstavlja tradiciju za jednu sredinu, bude kupljen, a potom se ne ulaže u podmladak, utvrđeni su mehanizmi da prva dobit ide nužno u održavanje podmlatka kluba, zaključio je ministar Dragan Primorac.

Olakšice za osobe s invaliditetom

Zastupnika **Josipa Sudeca (HSU)** zanimalo je kada će Vlada utvrditi materijalne i zakonske pretpostavke za oslobađanje od plaćanja PDV-a pri uvozu osobnog automobila osobama s invaliditetom?

Premijer **Ivo Sanader** odgovorio je da jedan dio problema leži u činjenici da u Acq'uisu tj. u pravnim stečevinama EU-a stoji odredba o ukidanju nulte stope PDV-a, a drugi dio je financijske naravi u ovom trenutku nije precizirano koliki je točno postotak invalida na koje

bi se primjenjivala ova povlastica. U svakom slučaju, zaključio je, trebalo bi izračunati je li ovu inicijativu moguće pokriti iz proračuna.

Državna matura

Zastupnik **Franjo Arapović (HDZ)** upitao je ministra Dragana Primorca kako to da je Zagreb jedini grad u Europi koji školsku nastavu provodi u tri smjene i jesu li ispunjeni svi preduvjeti za uspješnu realizaciju plana državne mature?

Ministar znanosti, obrazovanja i sporta **Dragan Primorac** odgovorio je da je u realizaciji plana da za četiri godine prva generacija gimnazijalaca polaže državnu maturu. Vijeće ministarstva znanosti obrazovanja i sporta za uvođenje državne mature održalo je do sada oko 200 sastanaka i u ovom trenutku su formirane radne skupine za tri ključna predmeta: hrvatski jezik, matematika i strani jezik tako da će prvi put nacionalni ispiti u RH biti održani tijekom svibnja ove godine. Nadalje, Centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja temeljna je institucija koja je prvi put osnovana u RH i koja će objektivno govoriti o stanju u obrazovanju. Što se tiče drugog dijela pitanja, ministar je odgovorio da grad Zagreb godinama nije sudjelovao u izgradnji novih školskih objekata, ali da će se od ove godine, u partnerskoj suradnji između Vlade RH i Grada Zagreba, pristupiti izgradnji po četiri nova objekta u četiri godine što znači da će za četiri godine Zagreb biti bogatiji za šesnaest novih škola.

Poteškoće u drvnjoj industriji

Ivan Čehok (HSLs) pitanje je uputio potpredsjedniku Vlade Damiru Polančecu. Osvrnuo se na poteškoće u drvnjoj industriji u RH, a ponajprije u sjeverozapadnoj Hrvatskoj gdje je i najveća koncentracija drveno-industrijske proizvodnje. Postavio je pitanje na koji način Vlada RH može pomoći drvnjoj industriji.

Potpredsjednik Vlade **Damir Polančec** odgovorio je da je

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva kroz svoju upravu za drvenu industriju izradilo analizu stanja u drvnjoj industriji i šumarstvu RH koja je predstavljala podlogu za definiranje strategije razvoja industrijske prerade drva. Na osnovi ove strategije definiran je nacrt operativnog plana razvoja koji definira 4 prioriteta razvoja, a to su: povećanje konkurentnosti, povećanje uporabe drva, razvoj novih proizvoda i razvoj novih tehnologija u drvnjoj industriji. Operativni plan podrazumijeva kreditne linije na rok od 10 godina uz kamatnu stopu od 5% kroz HAVOR i uz jednostavniji sustav garancija zahvaljujući HAMAG-u.

Trgovina vijećničkim mandatima

Ljubica Lalić (HSS) pitala je što će Vlada učiniti u zaštiti ustavne odredbe da vlast pripada narodu i proizlazi iz naroda, u kontekstu lokalnih izbora gdje je došlo do trgovine vijećničkim mandatima.

Predsjednik Vlade dr.sc. **Ivo Sanader** odgovorio je da mandat koji je vijećnik dobio pripada samo njemu. Konstatirao je da je potrebno naći zajedničko rješenje među strankama kako bi se volja građana poštovala nakon izbora. Zaključio je da se zalaže za ideju da se ovo pitanje otvori.

Željeznički tunel "Učka"

Damir Kajin (IDS) pitao je zašto se izostavlja mogućnost gradnje željezničkog tunela "Učka" od Istre prema Rijeci, kad je taj prostor u RH jedini u državi koji nije povezan željezničkom prugom, a još 1993. godine postavljen je kamen temeljac za gradnju željezničkog tunela.

Ministar mora, prometa i razvitka **Božidar Kalmeta** odgovorio je da je trenutno primarna izgradnja koridorskih pruga. U srednjoročnom planu HŽ do 2015. godine, zasigurno će se prići rješavanju ovog problema, odnosno povezivanju Istre s ostalim koridorskim

i drugim prugama u RH, zaključio je Kalmeta.

Damir Kajin (IDS) je pozdravio ovaj projekt, ali je dodao da se bez postojanja spomenutog tunela koče gospodarski potencijali Županije Istarske.

Razvoj finansijskog tržišta

Velimir Pleša (HDZ) je rekao da je jedna od glavnih tema vezana uz uvjete oko približavanja EU svakako razvoj finansijskog tržišta, ali i nacionalna fiskalna politika hrvatske države. Pitao je ministra financija Ivana Šukera, "što ste vi osobno kao član Vlade obećali prilikom dolaska na vlast 2003. godine po ovom pitanju".

Ministar financija **Ivan Šuker** odgovorio je da će ova Vlada biti prva Vlada koja će uspješno završiti svoj "stand by" aranžman i da će RH vjerojatno ove godine do ulaska u EU sa MMF-om sklopiti jedan daleko slobodniji aranžman, koji neće biti sličan prethodnim. Ministar je rekao da je važno spomenuti da je RH izvršila fiskalnu konsolidaciju, tj., da je od deficita koji je u 2003. godini bio 6,3%, 2005. godina završila deficitom između 4,1 i 4,2%, tj. u okvirima planiranog deficita. Također je usporen rast vanjskog duga koji je 2003. godine bio preko 40% na godišnjoj razini, a u 2005. godini ispod 10%, i tome je pridonijela odluka Vlade RH da svoje potrebe za financiranje deficita zadovoljava na domaćem tržištu. U proračun 2006. godine prvi put su uključeni svi prihodi i rashodi. Posljedica svih gore navedenih mjera je da su prihodi u drugom mjesecu ove godine u odnosu na drugi mjesec prošle godine veći za 28% ili 1,2 milijarde kuna.

Prava i dužnosti zastupnika

Dragutin Lesar (HNS) podsjetio je da je Vlada u protekle dvije godine koristila sve mogućnosti da utječe na rad Hrvatskog sabora. Osvrnuo se na Prijedlog zakona o pravima i dužnostima zastupnika za koji Vlada ni nakon 167 dana nije dala mišljenje.

Predsjednik Vlade dr.sc. **Ivo Sanader** odgovorio je da Vlada ne opstruira rad Sabora. Vlada se ne želi miješati u rad Sabora, ali želi pridonijeti dobrom radu Sabora.

Dragutin Lesar nije bio zadovoljan odgovorom.

Društveno poticana stanogradnja

Jakša Marasović (HNS) pitao je Predsjednika Vlade, Ivu Sanadera kada će se riješiti "cirkus" koji se događa oko izgradnje 384 stana na lokaciji Brodarica u Splitu, vezano uz društveno poticanu stanogradnju.

Predsjednik Vlade dr.sc. **Ivo Sanader** odgovorio je da se radovi odvijaju normalno i da će stanovi biti završeni dva mjeseca prije roka, a Grad Split je ugovorio izgradnju komunalne infrastrukture kao i pristupne ceste.

Jakša Marasović nije bio zadovoljan odgovorom.

Kravlje ludilo

Tomislav Čuljak (HDZ) je podsjetio na slučaj sumnje na kravlje ludilo u Vukovarsko-srijemskoj županiji, i pitao kako će se na poljoprivrednike u Vukovarsko-srijemskoj županiji i Slavoniji odraziti ovaj događaj.

Državni tajnik u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva **Herman Sušnik** podsjetio je da se radi o negativnom nalazu kravljeg ludila koji je potvrdio Referalni centar EU u Velikoj Britaniji. Konstatirao je da nema opravdanog razloga po kojem bi ovaj slučaj nepotvrđene sumnje na kravlje ludilo mogao utjecati kako na poljoprivrednike tako i na razvoj kompletnog stočarstva Vukovarsko-srijemske županije.

Smanjenje stope nezaposlenosti

Krunoslav Markovinović (HDZ) pitao je koje su aktivnosti Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva u cilju povećanja fleksibilnosti tržišta rada, smanjivanja stope nezaposlenosti,

prije svega koje su mjere aktivne politike zapošljavanja i korištenja predpristupnih fondova.

Ministar gospodarstva, rada i poduzetništva, **Branko Vukelić** odgovorio je da je usvojen nacionalni akcijski plan zapošljavanja koji ima svoj godišnji operativni program. Godišnji operativni program je prošao sveobuhvatnu raspravu i predstavlja proizvod zajedničkog rada socijalnih partnera, poslodavaca i sindikata koji su zajednički radili na ovom programu. Važan segment predstavlja i stručno osposobljavanje Zavoda za zapošljavanje koje se provodi kroz programe kao što su KARC 2001, a koji je usmjeren prema restrukturiranju tržišta rada. Tu su također i KARC 2002. i KARC 2004. koji se odnose na lokalna partnerstva zapošljavanja. Projekt koji je tek započeo je PHARE 2005. koji se odnosi na zapošljavanje skupina kojima prijete socijalna isključenost. Nacionalni akcijski program zapošljavanja i svi drugi projekti usklađeni su s europskim direktivama - zaključio je ministar Vukelić.

Hrvati u srednjoj Bosni

Ruža Tomašić (HSP) pitala je predsjednika Vlade je li upoznat s problemima i položajem Hrvata u srednjoj Bosni, posebice Hrvata iz Vareša i na koji način im se kani pomoći.

Predsjednik Vlade dr.sc. **Ivo Sanader** odgovorio je da se uz Vladinu pomoć može organizirati jedna humanitarna akcija za pomoć Hrvatima u srednjoj Bosni, a hrvatska država iz svog proračuna već izdvaja sredstva za pojedine projekte u BiH.

Malo i srednje poduzetništvo

Nevenka Majdenić (HDZ) osvrnula se na razvoj malog i srednjeg poduzetništva u Hrvatskoj i pitala ministra gospodarstva, rada i poduzetništva, Branka Vukelića koji su učinci potpora Vlade za malo i srednje poduzetništvo u 2004. i 2005. godini, te kada će biti objavljeni javni pozivi

za potpore u poduzetništvu za 2006. godinu.

Ministar gospodarstva, rada i poduzetništva, **Branko Vukelić** odgovorio je da će sredinom ožujka biti objavljeni svi natječaji vezani uz program poticanja malog i srednjeg poduzetništva. Podsjetio je da su osnovni ciljevi programa Vlade za 2005. bili prije svega povećanje broja poduzetnika i povećanje proizvodnih obrta i novih poduzeća koja se bave proizvodnjom. Još jedan strateški program koji je Vlada donijela jest jačanje poduzetničke infrastrukture. Cilj je ostvariti što više poduzetničkih zona.

Humanitarni koncert

Jagoda Martić (SDP) pitala je predsjednika Vlade kako komentira prisutnost ministara svoje Vlade na humanitarnom koncertu u Zagrebu na kojem je bila prisutna ustaška ikonografija i odsustvo bilo kakve reakcije na takvo ponašanje.

Predsjednik Vlade dr. **Ivo Sanader** odgovorio je "da se ne može nešto što je samo po sebi humano diskreditirati zato što netko dođe s partizanskom kapom ili ustaškim znakovljem", a svako provociranje treba istražiti i osuditi, zaključio je predsjednik Vlade.

Jagoda Martić nije bila zadovoljna odgovorom.

Preustroj Oružanih snaga

Jure Bitunjac (HDZ) osvrnuo se na preustroj Oružanih snaga RH koji je izazvao šire zanimanje javnosti, a posebno u sredinama s dužom vojnom tradicijom kao što je Sinj. Pitao je ministra obrane Berislava Rončevića hoće li u procesu preustroja Oružanih snaga RH vojne postrojbe ostati u Sinju.

Ministar obrane **Berislav Rončević** odgovorio je da će pitanje ostanka vojarne i vojnih postrojbi u Sinju biti definitivno riješeno kroz dugoročni plan razvoja Oružanih snaga RH koji će se po Zaključku Sabora naći u raspravi do 30. lipnja ove godine. U slučaju

ukidanja obveznog vojnog roka kroz proces ukupnog grupiranja i razmještaja postrojbi Oružanih snaga bit će konačno donesena odluka o statusu vojarne Kula u Sinju.

Prenamjena vojnih objekata

Ivan Drmić (neovisni) osvrnuo se na gospodarenje nekretninama u vlasništvu RH, a koje koristi Ministarstvo obrane. Pitao je da li postoji plan o prenamjeni korištenja vojnih objekata u civilne svrhe tamo gdje je to potrebno i gdje strukture lokalnih vlasti to zahtijevaju i traže od Ministarstva obrane. Postoji li tendencija da se Hrvatska vojska izvuče iz gradova, što do sada nije bio slučaj, i da se osiguraju i naprave vojne baze koje bi bile izvan gradova, te tako ne bi smetale odvijanju civilnog života?

Ministar obrane **Berislav Rončević** odgovorio je da ukoliko dugoročni plan razvoja Hrvatskih oružanih snaga bude prihvaćen u Saboru, oružane snage imat će tendenciju izvlačenja iz gradova i organiziranja obučnih i drugih aktivnosti na poligonima i u manjim sredinama gdje je to lakše organizirati. Vlada priprema i poseban Zakon o zatvaranju i prenamjeni vojnih nekretnina koje su neperspektivne s tendencijom da uvažava nacionalne i županijske programe lokalne samouprave.

Ivan Drmić je rekao da je odgovor primio na znanje i da smatra da je trenutačna situacija takva da se radi bez plana.

Crno tržište poljoprivrednih proizvoda

Antun Kapraljević (HNS) pitao je na koji način će poljoprivrednici koji su ušli u sustav PDV-a prodati svoje proizvode, s obzirom na to da se proizvodi ne mogu prodati legalno nego samo na crnom tržištu.

Državni tajnik Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva **Herman Sušnik** odgovorio je da oko crnog tržišta ima dosta problema. Ekipe koje su formirane pri Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i

vodnog gospodarstva borave na terenu. Poduzet će se odlučne i rigorozne mjere kako bi se postojeći problem najkvalitetnije riješio.

Antun Kapraljević nije bio zadovoljan odgovorom.

Investiranje u Luku Ploče

Frano Matušić (HDZ) podsjetio je da je u kolovozu 2005. godine potpisan predujam zajma za projekt integracije, trgovine i transporta luke "Ploče" sa Svjetskom bankom. Riječ je o važnim investicijama za luku "Ploče", a to su dva terminala, kontejnerski i terminal za rasute terete koji puno znače za razvoj luke "Ploče". Javnost zanima stav Ministarstva vezan uz navodne stavove Svjetske banke o privilegiranju stranih investitora za rad u luci "Ploče".

Ministar mora, turizma, prometa i razvitka, **Božidar Kalmeta** odgovorio je da Svjetska banka ima samo jedan uvjet, a to je da je projekt ekonomski isplativ. Konzultanti Svjetske banke su konstatali da je projekt luke "Ploče" isplativ i u tom smislu Svjetska banka će i financirati taj projekt. Nikakve druge uvjete Svjetska banka ne postavlja. Stav Ministarstva je da se prvenstvena koncesija odnosi i na nove terminale koji će se izgraditi u luci "Ploče". Od luke "Ploče" se očekuje da će na investiciju od 70 milijuna eura koja se odnosi na ova dva terminala ugraditi još dodatnih sredstava u visini od 60 milijuna eura.

Odobrenje za uporabu azbesta

Marin Jurjević (SDP) upozorio je na odluku Vlade RH kojom je tvornici "Salonit" u Vranjici kraj Splita dozvoljeno da upotrebljiva azbest kao sirovinu. Time je direktno ugroženo oko 200 tisuća ljudi u zoni od 11 kilometara oko "Salonita" što je svjetski priznata zona kontaminacije od kancerogenog otrova, konstatao je Jurjević. Postavio je pitanje predsjedniku Vlade Ivi Sanaderu, "kako ste mogli donijeti ovakvu nesmotrenu i skandaloznu odluku".

Predsjednik Vlade RH dr.sc. **Ivo Sanader** odgovorio je da Vlada vodi računa o zaposlenima u tvornici "Salonit" koji s jedne strane traže da ne ostanu bez posla jer moraju prehranjivati obitelji, a s druge strane potrebno je ove zahtjeve uskladiti sa zaštitom okoliša. Vlada će u slučaju Vranjica poštovati ova dva načela, dakle; da radnici završe ovaj posao što prije i da se zaštiti okoliš, zaključio je predsjednik Vlade RH.

Marin Jurjević nije bio zadovoljan odgovorom. Rekao je da je situacija apsurdna jer je Vlada odobrila tvornici "Salonit" nastavak proizvodnje azbestnih proizvoda iako je ostala na snazi zabrana prometa i uporabe azbestnih proizvoda.

Uredba o visini vodnog doprinosa

Željko Pavlic (MDS) podsjetio je da je Vlada RH 2. veljače ove godine donijela Uredbu o visini vodnog doprinosa. Ta uredba je izazvala zabrinutost i ogorčenje kod mnogih poduzetnika i građana. Konstatirao je da ova Uredba predstavlja udar na poduzetništvo, gospodarstvo, investicije, a također i obitelji koje se spremaju riješiti svoje stambeno pitanje. Pavlic je pitao, hoće li Vlada preispitati svoju Odluku i prilagoditi je stanju na terenu.

Predsjednik Vlade RH dr. **Ivo Sanader** odgovorio je da se išlo s ovom Uredbom da bi se osigurala sredstva za sustav koji bi trebao funkcionirati u zaštiti od poplava. "Izišli smo s jednim prijedlogom koji je prvi put u Hrvatskoj, a to je da, vojska, Ministarstvo obrane pomogne u raščišćavanju kanala koji su zapušteni po 15 do 20 godina". Vlada će još jednom, okvirno za dva mjeseca razmotriti i evaluirati stanje i po potrebi promijeniti Odluku.

Željko Pavlic nije bio zadovoljan odgovorom.

Trdnja da je sveučilište - leglo udbaša

Ivo Josipović (neovisni) osvrnuo se na nedavne informacije koje karakteriziraju Sveučilište kao leglo udbaša koji su i

danas aktivni i provode diskriminaciju po nacionalnoj osnovi, dakle, čine ozbiljna kaznena djela protiv RH i njenih građana. Ivo Josipović pitao je ministra unutarnjih poslova da li je policija na što je obvezna po Zakonu o kaznenom postupku, po službenoj dužnosti pokrenula izvide s osobom koja je plasirala gore navedene informacije i hoće li poduzeti kaznenopravne mjere protiv onih djelatnika Sveučilišta koji diskriminiraju građane, ili protiv onog tko u javnosti plasira informacije koje su netočne.

Ministar unutarnjih poslova **Ivica Kirin** odgovorio je da u ime Vlade i svoje osobno ime osuđuje objavljivanje neprovjerenih informacija. Policija će reagirati u onim momentima u kojima utvrdi da je prekršen Zakon. Ministarstvo unutarnjih poslova će istražiti ono što je objavljeno u drugom kontekstu, kako bi se otkrilo je li povezano s određenim kriminalnim radnjama u prošlosti, kao što su nerazriješena ubojstva.

"Kamen Ingrad"

Miroslav Korenika (SDP) osvrnuo se na Vladin oprost dugovanja tvrtke "Kamen Ingrad", te je pitao predsjednika Vlade RH hoće li se uvesti zakonski mehanizmi koji bi spriječili one poduzetnike koji izigravaju vjerovnike da osnivaju nove tvrtke.

Predsjednik Vlade RH dr. **Ivo Sanader** odgovorio je da bi zakonska zabrana predstavljala "pucanj u prazno", jer dužnik može osnovati novu tvrtku preko nekog člana rodbine. Potrebno je pronaći druge mehanizme kontrole i zaštite vjerovnika, zaključio je predsjednik Vlade RH.

Miroslav Korenika nije bio zadovoljan odgovorom.

ISPA program

Vladimir Štengl (HDZ) uputio je svoje pitanje ministrici vanjskih poslova i europskih integracija **Kolindi Grabar-Kitarović**. Podsjetio je da je u Vinkovcima potpisano financiranje ISPA programa, te je pitao kakav je njegov značaj.

Ministrica vanjskih poslova i europskih integracija **Kolinda Grabar-Kitarović** odgovorila je da je ISPA program jedan od tri predpristupna programa EU na čije je korištenje Hrvatska stekla pravo stjecanjem statusa kandidata za ulazak u EU. ISPA program je namijenjen financiranju infrastrukturnih projekata u području zaštite okoliša i transporta prometa. 30. siječnja u Vinkovcima su potpisana dva memoranduma o financiranju, dva konkretna projekta iz programa ISPA, što znači započinjanje konkretnog korištenja predpristupne pomoći. Jedan program je za vode i otpadne vode u Karlovcu za koji se iz ISPA-e dodjeljuje 22,5 milijuna eura bespovratne pomoći. Drugi projekt je rehabilitacija željezničke pruge na dionici Vinkovci-Tovarnik, državna granica. Za obnovu 33 kilometra duge dionice iz ISPA-e će biti uloženo 28,8 milijuna eura bespovratne pomoći.

Prenamjena vojnih objekata

Josip Đakić (HDZ) uputio je svoje pitanje ministru obrane Berislavu Rončeviću. Osvrnuo se na medijske natpise o tome da će najveći dio objekata hrvatske vojske biti napušten i ostavljen, te prenamijenjen u gospodarske svrhe. Pitao je mogu li saborski zastupnici i hrvatska javnost preciznije znati o kojim je nekretninama riječ, u kojim rokovima i na koji način se planira provesti ovaj projekt, a posebice slučaj virovitičke vojarne kao i objekti na području grada Virovitice.

Ministar obrane **Berislav Rončević** odgovorio je da će konačnu odluku donijeti saborski zastupnici kroz novi Prijedlog zakona o zatvaranju i prenamjeni vojnih nekretnina koji će uskoro doći u saborske klupe. Cilj koji se želi postići novim Zakonom jest racionalno korištenje nekretninama koje su državno vlasništvo i kojima po Zakonu upravlja Vlada RH. Namjera je zadovoljiti objektivne potrebe tijela državne uprave, opravdane nacionalne projekte i projekte županija i lokalne samouprave. Dio objekata bit će ponuđen u svrhu poduzetničkih aktivnosti, na

način dugoročne koncesije zakupa, a na onim lokacijama na kojim se objektivno ne očekuje nikakav koncesijski ili zakupni interes davale bi se i u prodaju. Provedbe ovih ideja predstavljaju dugoročni plan razvoja za razdoblje od 2006. do 2015. godine. Vojarna Virovitica je u dugoročnom planu razvoja prepoznata kao neperspektivna budući da nema mogućnosti širenja, a kroz vojarnu prolazi javna cesta što ju svrstava u krug neperspektivnih nekretnina.

Poticajna sredstva u poljoprivredi

Dragica Zgrebec (SDP) podsjetila je da se poljoprivrednici žale na odnos Vlade prema domaćoj poljoprivrednoj proizvodnji posebice sada kada se naslućuje da smo na pragu ulaska u EU. Isplata poticaja u poljoprivredi je netransparentna i kasni po nekoliko mjeseci. Korisnici poticaja ne znaju unaprijed visinu

poticaja za svoju proizvodnju iako je ona utvrđena Zakonom o poticajima.

Predsjednik Vlade RH dr.sc. **Ivo Sanader** odgovorio je vrlo kratko rekavši da će svi poticaji u poljoprivredi biti isplaćeni.

Dragica Zgrebec nije bila zadovoljna odgovorom.

Time ja aktualno prijedpodne završeno.

A.F; I.Č.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O UDŽBENICIMA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU

Manji broj i kvalitetniji udžbenici

Iz objavljenog popisa odobrenih udžbenika nastavnici će ubuduće samostalno birati one po kojima će predavati.

Uz tri udžbenika za pojedini nastavni predmet koji su u školama izabrani u najvećim postocima (ne manjim od 10 posto) Ministarstvo može uvrstiti u katalog udžbenika do tri nova, koja su prvi put odobrena za uporabu.

Nakon poduže rasprave, Hrvatski sabor jednonionovi Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu, koji bi trebao unijeti više reda u pripremanje, izdavanje i odabir školskih knjiga. Naime, njegovom primjenom reducirat će se broj udžbenika za pojedini nastavni predmet, a njihov izbor iz popisa odobrenih udžbenika prepušten je nastavnicima. Po mišljenju predlagatelja i parlamentarne većine, predložena rješenja pojačat će konkurenciju među nakladnicima i autorima, što znači da će u uporabi ostati kvalitetniji udžbenici, dok će oni sa zastarjelim ili netočnim podacima biti povučeni. Među ostalim, uvodi se

licenca za nakladnike, a preciznije je definirano i pitanje sukoba interesa, ne samo kad je riječ o članovima stručnih povjerenstava koja predlažu odobravanje udžbenika, nego i o autorima.

Uvodno spomenimo još da su usvajanje ovog Zakona zastupnici popratili i donošenjem posebnog zaključka, na prijedlog matičnog Odbora. Njime su obvezali resornog ministra da o Prijedlogu udžbeničkog standarda (trebao bi ga donijeti u roku 60 dana od stupanja na snagu Zakona), zatraži mišljenje saborskog Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu.

O PRIJEDLOGU

Umjesto prikaza Konačnog prijedloga zakona, poslužiti ćemo se uvodnim izlaganjem dr.sc. **Nevia Šetića**, državnog tajnika Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, koji je zastupnicima ukazao na razlike u odnosu na prvobitno ponuđena rješenja iz Prijedloga zakona (o njemu smo detaljno pisali u našem listu, br.436, od 27.II.2006., na str. 20., pod nazivom: "Školski udžbenici za više naraštaja"). Podsjetio je na to da je predlagatelj u konačni zakonski tekst ugradio brojne prijedloge parlamentarnih klubova i pojedinih

zastupnika, iznesene u prvom čitanju ovog Zakona. Zahvaljujući tome njegov tekst je znatno poboljšan.

Primjerice, na inzistiranje klubova zastupnika HDZ-a i SDP-a, dopunjena je definicija udžbenika, te propisano da onaj za izvođenje nastave na stranom jeziku mora biti usklađen s utvrđenim nastavnim planom i programom osnovne, odnosno srednje škole. Na prijedlog zastupnice **Zdenke Babić-Petričević (HDZ)**, precizirano je da se oni za potrebe dopunske nastave za djecu hrvatskih građana u inozemstvu također smatraju udžbenicima s malom nakladom, a na sugestiju Kluba nacionalnih manjina, dopunjena je definicija udžbenika za nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine.

Dopunom članka 4., na prijedlog **Marije Lugarić (SDP)**, otvorena je mogućnost "da se udžbenik objavljuje u tiskanom i drugim oblicima". Nadalje, u potpunosti je promijenjen članak 5. koji govori o sprječavanju sukoba interesa. Na sugestiju Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina te Kluba HNS-a, navedeno je da djelatnici resornog Ministarstva, Agencije za strukovno obrazovanje te Zavoda za školstvo ne mogu biti autori udžbenika, jer bi mogli utjecati na njihov odabir. Svi parlamentarni klubovi su se složili s time da iz objavljenog popisa odobrenih udžbenika, nastavnik samostalno odabire onaj po kojem će raditi u određenom razrednom odjelu (to je i europska praksa). Uz tri udžbenika za pojedini nastavni predmet, koji su nastavnici izabrali u najvećim postocima (ne manjim od 10 posto), Ministarstvo može u katalog udžbenika uvrstiti do tri nova, koja su prvi put odobrena za uporabu. Cilj - pojačati konkurenciju među autorima i nakladnicima, jer se tako najbolje osigurava kvaliteta udžbenika. Dakako, uvodi se i mogućnost njihove dorade, udžbenika radi ispravljanja uočenih nedostataka, što do sada nije bilo moguće.

Pitanje razgranatih udžbenika (u više svezaka) bit će riješeno Udžbeničkim standardom, kao podzakonskim aktom, a

uvodi se i licenca za nakladnike (izdavati će je Ministarstvo, na temelju kriterija propisanih Udžbeničkim standardom).

Na osnovi navedenog može se zaključiti da će ovaj Zakon unijeti više reda u obrazovni sustav, te da će se njegovom primjenom smanjiti broj udžbenika po nastavnom predmetu, kaže Šetić. To znači da će u konačnici u hrvatskom školstvu biti u uporabi manje, ali kvalitetnijih udžbenika nego dosad.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona bez primjedbi.

Matični **Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu** sugerirao je Hrvatskom saboru da donese predloženi Zakon, uz nekoliko amandmanskih korekcija. Sugerirao je, naime, da se iz odredbe stavka 1. u članku 6. izostavi kraj rečenice, odnosno riječi "utvrđenu udžbeničkim standardom". Naime, iz stavka 2. je vidljivo da "licencu za izdavanje udžbenika izdaje Ministarstvo, pod uvjetima utvrđenim udžbeničkim standardom".

Radi sprječavanja sukoba interesa, propisano je da djelatnici resornog Ministarstva, Agencije za strukovno obrazovanje, Zavoda za školstvo te Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, ne mogu biti autori školskih udžbenika.

Osim toga, predložio je i precizniju formulaciju stavka 2. u članku 7., tako da glasi: "Stručno povjerenstvo izrađuje pisano mišljenje o udžbeniku, a može ga vratiti nakladniku na doradu, radi ispravljanja uočenih nedostataka."

Spomenimo i sugestiju da Sabor obveže resornog ministra da Prijedlog udžbeničkog standarda, prije donošenja, uputi na mišljenje ovom radnom tijelu.

U raspravi na sjednici **Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina**, izraženo je mišljenje da bi i dalje trebalo zadržati odredbu važećeg Zakona kojom je utvrđeno da: "Učitelji, odnosno nastavnici u školama s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine, odlučuju o izboru udžbenika u skladu sa Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina i odredbama ovog Zakona". Konstatirano je, također, da će se potreba za posebnim udžbenicima za obrazovanje pripadnika nacionalnih manjina smanjivati, budu li udžbenici za redovitu nastavu u većoj mjeri uključivali manjinsku problematiku.

Spomenimo i upozorenje članova tog radnog tijela da rješenja predviđena člankom 15. Konačnog prijedloga zakona otvaraju mogućnost za česte izmjene udžbenika, što bi moglo financijski opteretiti roditelje, a u sadržajnom smislu i učenike. Nakon provedene rasprave Odbor je sugerirao Saboru da usvoji predloženi Zakon.

RASPRAVA

Zakon starta tek za dvije godine

Umjesto parcijalne zakonske regulative očekivali smo sveobuhvatnu reformu školstva, pogotovo u segmentu decentralizacije, izjavila je **Dorotea Pešić-Bukovac**, glasnogovornica **Kluba zastupnika IDS-a**. Zbog nemarnog odnosa prema školama u tom su se sustavu nagomilali brojni problemi - premali broj slabo plaćenih profesora i nedostatak drugih stručnjaka (pedagoga, psihologa, logopeda), nedostatna sredstva za održavanje i obnovu školskih objekata te gradnju športskih dvorana, blokirani računi, itd.

Po ocjeni njenih stranačkih kolega predloženi Zakon prvenstveno uređuje odnos nakladnik - Ministarstvo - škola, ali to malo znači za kvalitetu udžbenika koja će ovisiti o udžbeničkom standardu i pravilniku rada komisija koje ih

odobravaju. Osim toga, prema zacrtanim rokovima, Zakon će objektivno startati tek za dvije godine, tako da će se u potpunosti primjenjivati u školskoj godini 2007/2008.

Po njihovu mišljenju dopunska nastavna sredstva ne bi trebala biti obvezna, a nije im jasno ni jesu li dodatni sadržaji za darovite učenike zamišljeni kao dio redovnog udžbenika ili poseban udžbenik. Daljnja je njihova zamjerka da se premalo zna o radu stručnog povjerenstva za odobravanje udžbenika, budući da je predviđeno da to pitanje uređuje ministar posebnim pravilnikom. Pozdravljaju, međutim, odredbu koja uređuje sprječavanje sukoba interesa članova tog tijela. Predviđeno je, naime, da svaki član povjerenstva mora potpisati izjavu da nije autor udžbenika, te da nije rodbinski povezan s autorom, odnosno rodbinski ili poslovno povezan s bilo kojim licenciranim nakladnikom udžbenika.

Predloženi Zakon prvenstveno uređuje odnos nakladnik - Ministarstvo - škola, ali to malo znači za kvalitetu udžbenika, koja će ovisiti o Udžbeničkom standardu i pravilniku rada stručnih povjerenstava koja ih odobravaju.

Ispravljajući njen navod da su problemi u školstvu posljedica nemarnog odnosa prema školama, **Ivanka Roksandić (HDZ)** je napomenula da je ova Vlada od početka mandata dala prioritet obrazovanju. Kako reče, škole su blokirane zbog dugova bivše Vlade i to 260 milijuna za regres, 168 mln. za smjenski rad, te 40 mln. za povećane plaće na područjima od posebne državne skrbi.

Predstavnica **Kluba zastupnika HSLA-a, Đurđa Adlešić**, uvodno je napomenula da bi Sabor trebao provesti tematsku raspravu o stanju u školstvu, te proanalizirati kako smo se pripremili

za uvođenje Bolonjskog procesa za studente prve godine.

Izrazivši zadovoljstvo činjenicom da je kod izrade ovog Zakona predlagatelj uvažio većinu njihovih primjedbi iz prvog čitanja, sugerirala je još neke poboljšice. Primjerice, u članku 4. bi trebalo predvidjeti da se za učenike koji iskazuju posebni interes za pojedino područje, u udžbenicima naznače dodatni sadržaji (termin "daroviti" učenik nije najsretnije odabran). Budući da u Hrvatskoj nemamo prevelik broj stručnjaka koji bi mogli pisati udžbenike, možda nije trebalo tako decidirano zabraniti djelatnicima pojedinih institucija da budu njihovi autori ili koautori (u ovim vremenima se o sukobu interesa može govoriti u puno većim brojkama). Međutim, ako se već ostaje kod toga, treba reći da se to odnosi i na djelatnike Nacionalnog centra za vrednovanje obrazovanja, koji imaju uvid u testove za državnu maturu (bilo bi nedopustivo da izdaju razne priručnike za maturante).

Važan korak u reformi obrazovanja

Ivanka Roksandić je najavila da će **Klub zastupnika HDZ-a** podržati donošenje ovog zakona, kao dobar prijedlog i jedan od važnih koraka u reformi obrazovanja. Naime, sustav izdavanja i prodaje udžbenika mora pridonositi stabilnosti obrazovanja, a predlagatelj je prihvatio mnoge prijedloge zastupnika iz prvog čitanja, pa i njihova Kluba. Zahvaljujući tome, ponuđeni zakonski tekst je znatno poboljšan. Predložena rješenja pridonijet će smanjenju broja udžbenika po predmetu, i uvesti više reda među nakladnicima i autorima, odnosno pojačati konkurenciju. To znači da će u uporabi ostati kvalitetniji udžbenici, a oni sa zastarjelim i netočnim činjenicama bit će povučeni. U prilog tome ide i prijedlog da udžbenike mogu izdavati samo licencirani nakladnici, a to znači i otvaranje mogućnosti manjim nakladnicima. Nadalje, riješeno je pitanje oko sukoba interesa u ovoj

oblasti, a poboljšana je i definicija, odnosno objašnjenje razlike između udžbenika kao osnovnog nastavnog sredstva i dopunskih nastavnih sredstava (poput radne bilježnice i dr.). Učitelj ima pravo izabrati udžbenik po kojem će predavati, jer ima pravo u nastavu unijeti i svoju kreativnost. Dobro je - kaže - da se odustalo od ograničenja da se izabrani udžbenik mora koristiti barem 4 godine, jer je nemoguće učitelju ograničiti izbor, pojavi li se metodički i didaktički kvalitetniji udžbenik.

Precizno je definirano da djelatnici Ministarstva, Zavoda za školstvo i Agencije za strukovno obrazovanje ne mogu biti autori udžbenika, budući da su razni savjetnici nerijetko torbarili po školama, da bi prodali svoje udžbenike. Novim zakonom su određene visoke kazne za one koji vrše pritisak na učitelje za izbor udžbenika.

Zastupnica je na kraju izrazila uvjerenje da će svi parlamentarni klubovi poduprijeti donošenje ovog Zakona, jer ga podržava i najveći dio školske javnosti. Nada se da će njime biti zadovoljni i nakladnici i autori, ali i učitelji, roditelji, a ponajviše učenici.

Zakon u treće čitanje

Po ocjeni **Kluba zastupnika HSP-a**, Prijedlog zakona je u prvom čitanju bio puno kvalitetniji od Konačnog prijedloga, kaže **Pejo Trgovčević**. Naime, prema prvobitnom prijedlogu, za svaki nastavni predmet bila su predviđena do 3 udžbenika, a sada se predlaže 3+3 dodatna, što znači da se njihov broj neće smanjiti (kao ni nastavni planovi i programi). Osim toga, predlagatelj je odustao od namjere da se status pojedinog udžbenika utvrdi za četverogodišnje razdoblje. To znači da će se i dalje svake, odnosno svake druge godine, izdavati novi udžbenici.

Haespeovci se ne slažu ni s tim da učitelji, bez suglasnosti učiteljskog odnosno nastavničkog vijeća, sami odabiru udžbenik koji će koristiti u nastavi, jer smatraju da će to uzrokovati probleme u praksi. Među ostalim, upozoravaju na to da predloženim nije

reguliran ni način određivanja cijene udžbenika. Predlagatelj je, očito, podlegao pritiscima raznih lobija (ponajprije autora, ali i izdavača) tako da ovaj zakon nije ispunio očekivanja javnosti, kaže Trgovčević (dobro je riješeno jedino formiranje stručnog povjerenstva i pitanje sprječavanja sukoba interesa). Zbog toga će, kaže, njihov Klub uložiti amandmane, a ovisno o njihovoj sudbini donijet će odluku o tome hoće li ga podržati ili ne. Mišljenja su da bi bilo najbolje da ide u treće čitanje.

Europska je praksa da učitelji sami biraju udžbenik kojim će se koristiti u nastavi, napomenuo je dr.sc. **Nevio Šetić**. Uostalom, s tim se rješenjem suglasila većina parlamentarnih klubova (ako udžbenik nije u konkurentskoj utrci, više se ne radi na njegovu osuvremenjivanju).

Uostalom, s tim se rješenjem suglasila većina parlamentarnih klubova.

Ne vodi se računa o cijeni

Prije donošenja postojećeg Zakona pitanje odabira bilo je regulirano pojedinačnim odlukama resornog ministra, što je imalo negativne posljedice, podsjeća **Željko Ledinski**, predstavnik **Kluba zastupnika HSS-a**. Tim zakonom je prvi put jasno definiran pojam udžbenika, kao jednog od temeljnih izvora znanja, utvrđeni su uvjeti i postupak njihova odobravanja, prava i obveze nakladnika, itd. Uvođenje tržišne utakmice, kao i donošenje udžbeničkog standarda, pridonijeli su tome da se naši udžbenici kvalitetom mogu svrstati u sam vrh europskih udžbenika, kaže zastupnik.

Ponuđeni zakonski prijedlog nudi nekoliko novih rješenja, ali zadržava većinu postojećih odredbi, što je dobro. Osim toga, neke stvari su u drugom čitanju poboljšane. Međutim, nije jasna definicija u članku 4. (što se podrazumijeva pod "dodatnim sadržajima za posebno nadarenu djecu"), članke 5. i 8. bi trebalo objediniti jer govore o istoj temi (sprječavanje sukoba interesa), a iz članka 10. izbaciti stavak

4. Riječ je, naime, o iznimci koja mora biti preciznije objašnjena. Spomenuta odredba omogućava ministru da, na prijedlog stručnog povjerenstva, odobri i uporabu udžbenika koji nije izdan u postupku propisanom ovim zakonom, ako za pojedini nastavni predmet nema odobrenog udžbenika. Sudeći po formulaciji članka 14., najvažnije je odabrati udžbenik, a malo se važnosti pridaje njegovoj cijeni, iako svi učenici ne žive u Zagrebu i nemaju prilike dobiti besplatne knjige.

Dobro je da se odustalo od ograničenja da se izabrani udžbenik mora koristiti 4 godine, jer je nemoguće učitelju ograničiti izbor, pojavi li se na tržištu kvalitetniji udžbenik.

Ponuđeni zakonski tekst možemo shvatiti kao težnju za traženjem novih rješenja na temeljima dostignutog u Hrvatskoj, ali i u uspješnim zemljama. Postavljeni cilj bi u javnosti mogao biti doživljen kao pozitivan pomak, ali stručna rješenja nisu potpuno adekvatna, napominje zastupnik. Osim toga, povećava se administriranje, smanjuje odgovornost i autonomija učitelja, roditelja i učenika, dokida se pluralizam didaktičko-metodičkih ideja, čime se ne približavamo međunarodno poznatim i naprednim rješenjima.

Prihvaćeni prijedlozi struke

Marija Lugarić je uvodno napomenula da **Klub zastupnika SDP-a** nije podržao rješenja koja su bila ponuđena u prvom čitanju ovog Zakona. U konačnom prijedlogu zakona predlagatelj je u potpunosti napustio rigidan, etastički i autoritaran model i prihvatio ključne prijedloge struke i njihove stranke. Primjerice, napuštena je pogrešna teza da je pluralizam udžbenika problem, odustalo se od obrazloženja da će ovaj zakon olakšati školske torbe, što je bila jeftina politička demagogija,

te od prijedloga da udžbenike bira nastavničko, odnosno učiteljsko vijeće. Dopunjena je definicija udžbenika (osim knjige to može biti i elektronički zapis), njihov broj ograničen je na maksimalno 6, za pojedini nastavni predmet, itd. Kako reče, njene stranačke kolege zanima zašto se uopće donosi novi zakon, koji se od važećeg razlikuje samo u tri stvari - uvodi licencu za nakladnike, definira sukob interesa kod autora udžbenika, te ograničava broj udžbenika za pojedine predmete.

Po mišljenju zastupnika SDP-a, nije problem pluralizam udžbenika, nego postojanje velikog broja sličnih udžbenika, čija kvaliteta nije na zavidnoj razini. Međutim, taj problem nije riješio ni stari zakon, a ne rješava ga niti ovaj novi (rješenje treba tražiti u odgovornijem i transparentnijem radu stručnih povjerenstava u Ministarstvu koja predlažu odobravanje udžbenika). S obzirom na to da, prema predloženom, do 31. ožujka, dakle za tjedan dana Ministarstvo treba donijeti popis udžbenika za iduću školsku godinu, zanima ih kada će on biti objavljen i hoće li zbog lutanja oko zakonske regulative opet biti redova za školske knjige?

Nužan odgovorniji i transparentniji rad povjerenstava

U nastavku je napomenula da je udžbenik važno, ali ne i jedino nastavno sredstvo, te da nećemo imati drugačije udžbenike, dok god se ne promijeni nastavni plan i program. Hrvatski nacionalni obrazovni standard nije novi nastavni plan i program, niti to smije biti, već samo pogrešno shvaćen hibrid iz teorije "kurikuluma", koji je na stručno ispravan način trebalo implementirati u Hrvatskoj. Ključnu ulogu u postizanju kvalitete udžbenika nema zakon, već autor, recenzenti i stručna povjerenstva u Ministarstvu koja daju prijedloge za odobravanje nekog udžbenika. Uz njihov odgovorniji i profesionalniji rad treba donijeti nacionalni kurikulum, koji će se temeljiti na drugačijoj

paradigmi programiranja od postojeće, te preciznije i drugačije definirati udžbenički standard. Iako monopol nigdje ne rezultira dobrim rješenjem, Ministarstvo zdušno radi na dodatnom normiranju ionako hipernormiranog procesa, negoduje dalje zastupnica. Naime, prema predloženom, ministar određuje tko će biti u Povjerenstvu za odobravanje udžbenika, formalno ih odobrava, donosi udžbenički standard, odlučuje o povlačenju udžbenika iz uporabe, daje licencu nakladnicima, itd. Istodobno nije normirana jedina stvar koju doista treba normirati - ciljeve, ishode i kompetencije koje proizlaze iz obrazovnog sustava. Zbog toga njeni stranački kolege nemaju iluzija da će ovaj zakon donijeti neke značajnije strukturne promjene u sustavu.

U redovne udžbenike uključiti i manjinsku problematiku

Dr.sc. **Furio Radin** je najavio da će većina zastupnika nacionalnih manjina poduprijeti ovaj zakon, jer je prijeko potrebno napokon uvesti više reda u ovu oblast. Izdavanje udžbenika je postao unosan biznis, pa su ovdje prisutni konflikti interesa. Naime, to su knjige koje se najviše prodaju, i to unatoč tome što pisana riječ pomalo gubi korak s digitalnim sadržajima. S tim u svezi primijetio je da Sabor do sada nikada nije temeljito raspravljao o sadržajima udžbenika za osnovnu i srednju školu, iako bi se o tome moglo razgovarati cijeli dan, pogotovo s aspekta poštivanja zakona s područja ljudskih prava.

Upozorio je na to da se udžbenici za potrebe nastave na jezicima nacionalnih manjina uglavnom slabo prevode, pa bi ovaj zakon trebao pomoći da se to stanje promijeni. Pohvalno je, kaže, da se predložena metodologija za određivanje tih udžbenika zasniva na pozitivnoj diskriminaciji. Međutim, u zakonu nedostaje odredba sadržana u važećem Zakonu o udžbenicima, kojom se utvrđuje da učitelji, odnosno nastavnici u školama s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine, odlučuju o izboru udžbenika u skladu sa Zakonom o obrazovanju na

jeziku i pismu nacionalnih manjina i odredbama ovog Zakona.

Najavio je da će njihov Klub zbog toga intervenirati amandmanom, te prenio njihovo stajalište da bi u udžbenike za redovitu nastavu trebala biti u što većoj mjeri uključena i problematika iz oblasti kulture manjina i manjinskih identiteta. U tom će se slučaju sve više smanjivati potreba za posebnim udžbenicima.

Kasnimo u mnogim segmentima reforme

Ako je ovaj Zakon tako važan kao što je bilo najavljivano, u sabornici bi sada trebao biti ministar, a ne da zaobilazi Hrvatski sabor u širokom luku, negodovao je **Jozo Radoš**, govoreći u ime **Kluba zastupnika HNS-a**. U nastavku je podsjetio na to da je Vlada usvojila Plan razvoja osnovnog i srednjeg školstva do 2010. godine, ali da taj dokument Sabor nije razmatrao (o stanju u toj oblasti raspravljamo samo usput, prilikom promjene nekih zakona. Pitanje je, međutim, hoće li se realizirati i taj, inače nedovoljno ambiciozan plan (predviđa da će se do 2010. godine nastava odvijati samo u dvije smjene), s obzirom na nedostatna sredstva koja se izdvajaju za tu namjenu. Upozorio je i na loše materijalno stanje osnovnih i srednjih škola, čiji su računi već godinu dana blokirani. Oko 6 posto osnovnih škola još uvijek radi u tri smjene (u Gradu Zagrebu je situacija još gora), a nastavnici su potplaćeni. Primjerice, prosječna plaća nastavnika s visokom školskom spremom je za 20 do 25 posto niža od prosječne plaće djelatnika u Gradu Zagrebu, od kojih većina ima srednju školsku spremu. Budući da kasnimo u mnogim segmentima reforme obrazovanja, svakako bi trebalo otvoriti cjelovitu raspravu na tu temu u Parlamentu, kaže Radoš.

U nastavku je podsjetio na to da će puni efekti predloženog Zakona doći do izražaja tek u školskoj godini 2007/2008, kada ćemo možda već imati novu Vladu, odnosno novu ekipu u Ministarstvu, ili ćemo biti u predizbornom razdoblju (tada se više nikoga neće ticati

eventualno loše posljedice predloženih rješenja). Doduše, zakonski tekst je u mnogim aspektima poboljšan u odnosu na prvo čitanje. Primjerice, predlagatelj nije ukinuo razgranatost udžbenika, iako je to bilo bombastično najavljivano, uvaživši primjedbe da bi to još povećalo težinu školskih torbi. Dobro je i da se odustalo od obveznog četverogodišnjeg korištenja izabranog udžbenika (dvojbena je treba li to uopće limitirati), a dobrodošle su i odredbe o sprječavanju sukoba interesa.

Dati šansu malim nakladnicima

Kako reče, Klub zastupnika HNS-a se ne protivi ograničenju broja udžbenika, ali upozorava na to da treba imati na umu opasnost od stvaranja monopolnih odnosa. Nije mu jasno ni kako će ovaj Zakon povećati konkurenciju, ako se novi nakladnici, koji imaju nove ideje, ne mogu probiti na tržištu. Naime, mali nakladnici ne mogu financijski podnijeti tiskanje oko tisuću do tisuću i pol udžbenika koje bi morali dostaviti školama kao ogledne primjerke, s tim da nemaju nikakvo jamstvo da će njihov udžbenik prijeći potrebnu kvotu od 10 posto i biti odobren za uporabu. Stoga bi zakonodavac trebao stimulirati nove nakladnike da se jave i dati im šansu.

Ako se radi o dobrom projektu o kojem se može postići konsenzus u Hrvatskom saboru, poput ovog Zakona, nema nikakvog razloga da sljedeća ekipa koja bude u Ministarstvu ne nastavi taj posao, napomenuo je **Željimir Janjić**, državni tajnik u resornom Ministarstvu. Uostalom, Vlada je u Konačni prijedlog zakona ugradila brojna rješenja koja su predložili parlamentarni klubovi, pa i Klub zastupnika HNS-a. A što se tiče ministra Primorca, prije mjesec dana je govorio za saborskom govornicom o Zakonu o športu.

Ključni kriterij - kvaliteta udžbenika

Nema sumnje da je stanje u našem školstvu zabrinjavajuće, konstatirao je

i dr.sc. **Milorad Pupovac**, predstavnik **Kluba zastupnika SDSS-a**. Nažalost, škola je danas mnogo zanimljivija javnosti ako se u njoj dogodi nekakav incident (npr. neki oblik nasilja, distribucija droge i sl.) nego po tome kakvo je stvarno stanje u pogledu školovanja. U tom smislu ovaj zakon donosi niz poboljšanja. Naime, knjiga ne može biti materijal za tržišnu utakmicu i jedna vrsta ograničenja na tom planu je bila nužna (ključni kriterij za uporabu neke knjige mora biti njezina kvaliteta). Mi zastupnici moramo pomoći javnosti da bude odlučniji faktor u vrednovanju stvarne kvalitete udžbenika. Stoga je posebno važno pitanje sastava povjerenstava koja će ocjenjivati ispunjavaju li pojedini udžbenici tražene kriterije. Želimo li imati integralan model obrazovanja, nije stvar samo u udžbenicima koji se štampaju na jezicima i pismima nacionalnih manjina. I nacionalni udžbenici moraju biti otvoreni za manjinsku problematiku, dakako, onu koja zavređuje nacionalni tretman, napominje Pupovac. Primjerice, krajnje je vrijeme da se prekine s praksom da se mnogi hrvatski književnici srpske nacionalnosti prešućuju, ili "guraju" prema Beogradu (priznat je jedino Desnica). Radi otvorenosti nacionalnih programa i uključivanja manjinske problematike u sadržaje udžbenika za redovitu nastavu, u povjerenstvima za ocjenu i izbor udžbenika trebali bi sjediti i stručnjaci iz redova nacionalnih manjina.

Jelena Pavičić-Vukičević (SDP) je čestitala roditeljima i nastavnicima te njihovim udrugama, sindikatima i strukovnim udruženjima, koji su napravili pritisak na predlagatelja, tako da je odustao od prvotnog zakonskog prijedloga i ponudio korektno i stručno prihvatljivo rješenje. Zahvaljujući tome, postojeći zakon smo ponešto popravili, ali nije u redu zavaravati javnost da se radi o posve novom Zakonu koji će riješiti sve probleme suvremenog hrvatskog školstva. Problem Hrvatske kao zemlje znanja nije u težini đачkih torbi, nego u potrebi da se za školstvo

izdvaja više sredstava iz Proračuna, ali i iz pretpristupnih fondova EU.

Licenciranje nakladnika nepotrebno

Dr.sc. **Slaven Letica (neovisni)** također smatra da bi ovaj zakon trebao prosljediti u treće čitanje, jer neki pojmovi u njemu nedostaju. Primjerice, posebnom odredbom trebalo bi regulirati tko mogu biti autori udžbenika za osnovne i srednje škole, odnosno minimum kriterija koje moraju zadovoljavati. Kako reče, ne vidi razloga da se ljude koji rade u institucijama državne uprave sprječava da pišu udžbenike, i to dosta selektivno. Naime, one koji imaju dara za to trebalo bi ohrabriti da se time bave.

Malo važnosti pridaje se cijeni udžbenika, iako svi učenici ne žive u Zagrebu i nemaju prilike dobiti besplatne knjige.

Po njegovu mišljenju udžbenik bi trebalo definirati kao temeljnu nastavnu knjigu ili jedan od osnovnih izvora znanja za učenike, budući da se može pojaviti i u elektroničkom obliku. Konstatirao je, među ostalim, da je predlagatelj na njegovu sugestiju pokušao kaznenim odredbama spriječiti mito i korupciju u postupku odabira udžbenika, ali da je ponudio lošu formulaciju. Po njegovoj ocjeni licenciranje nakladnika od strane Ministarstva je potpuno nepotreban institut. Umjesto toga, autorima treba omogućiti da sami biraju nakladnike te poraditi na sprječavanju korupcije u toj oblasti. Spomenimo i njegovu sugestiju predlagatelju da redefinira zastarjeli koncept nadarenosti učenika.

Kolega je opravdano primijetio da licencu može dobiti samo registrirana nakladnička kuća, konstatirala je **Marija Lugarić**. Međutim, problem je u tome što registrirani nakladnici nemaju interesa za izdavanje udžbenika za srednje strukovne škole, jer se radi o vrlo malim nakladama. Zbog toga bi

trebalo dozvoliti da se i škole pojavljuju kao nakladnici, odnosno autori u vlastitoj nakladi (obično je riječ o nastavnicima određene škole), jer je to do sada dosta dobro funkcioniralo u praksi. **Slaven Letica** je nato dodao da bi čak dopustio i inovativne udžbenike, ako su genijalni, bez obzira na to tko je nakladnik. Da bi se to potenciralo, možda je trebalo uvesti i državnu nagradu za najbolje udžbenike, i to na različitim razinama.

Zakon se donosi radi nakladnika

Pero Kovačević (HSP) dijeli mišljenje svojih stranačkih kolega, da je zakonski tekst u prvom čitanju bio bolji od njegova konačnog prijedloga i zalaže se za treće čitanje. Kako reče, unatoč velikim obećanjima ništa sustavno nije napravljeno. Umjesto toga, vraćamo se na SDP-ov zakon iz 2001. godine u koji je, prema tvrdnji državnog tajnika, utkana ideja liberalizma, koja se pretvorila u tržišni fundamentalizam. Stječe se dojam - kaže - da se ovaj Zakon donosi radi nakladnika, a ne da bi se pomoglo učenicima, nastavnicima i roditeljima, koji traže da udžbenici budu jeftiniji.

U nastavku je podsjetio na to da hrvatski učenici trenutno uče iz oko tisuću 100 udžbenika i priručnika. Za jedan predmet nudi se i po 9 udžbenika, a za ubuduće se predlaže varijanta 3+3. Po riječima zastupnika, desetak nakladnika izdaje oko petstotinjak udžbenika za osnovne škole, a njih 15-ak više od 600 naslova za srednje škole (u ovom poslu se godišnje zavrti tristotinjak milijuna kuna). Godišnje se pojavi oko 120 do 150 novih naslova, tako da se svake godine uči iz drugog udžbenika. A što se tiče njihove kvalitete, ilustrativan je podatak da mnogi udžbenici, pogotovo oni za učenike nižih razreda, sadrže pojmove koje djeca ne mogu razumjeti.

Pomišljenju **Jelene Pavičić-Vukičević (SDP)** osnovni je problem u tome što škole rade u više smjena, zbog premalih prostornih kapaciteta. Kada bi djeca mogla duže ostajati u školi (to podrazumijeva i organizaciju

slobodnih aktivnosti te pisanje zadaća) mogla bi tamo pohraniti i dio svojih knjiga. U tom slučaju danas zasigurno ne bismo raspravljali o tome koliko su doista teške školske torbe. A što se tiče skupoće udžbenika, njihove cijene su različite. Međutim, oni mogu biti u uporabi i više godina, budući da se uz njih nerijetko koriste i vježbenice, koja se svake godine mijenjaju. Sadržaj udžbenika nema veze sa zakonom, već je reguliran nastavnim programom i udžbeničkim standardom, primijetila je **Marija Lugarić**. Osim toga, nije točan navod kolege Kovačevića, da smo dobili SDP-ov zakon. Konačni prijedlog zakona je rezultat konsenzusa struke i većine parlamentarnih stranaka.

Ozakonjuje se monopol resornog ministra

Nenad Stazić (SDP) je upozorio na raskorak između obrazloženja predlagatelja, da ovaj Zakon jača konkurenciju, i predloženih rješenja kojima se ozakonjuje monopol resornog ministra. Naime, prema predloženom, Ministarstvo daje licencu za izdavanje udžbenika, pod uvjetima utvrđenim udžbeničkim standardom. Taj dokument donosi ministar, na prijedlog stručnog povjerenstva koje sam imenuje, a u konačnici odlučuje i o odobravanju i o povlačenju udžbenika iz uporabe. On odlučuje čak i o tome tko je u sukobu interesa kad je riječ o izdavanju udžbenika, iako postoji posebno povjerenstvo koje se bavi tim pitanjem u svim drugim oblastima. To su opasna i loša rješenja koja dovode do daljnje centralizacije, upozorava zastupnik. Bude li ministar imenovao stručna i druga povjerenstva na isti način kao što je njegov bivši kolega Hebrang imenovao direktore bolnica, jasno je da će u tim tijelima sjediti sami HDZ-ovci, kaže Stazić. To znači da nećemo imati reda u izdavanju udžbenika još narednih pet godina, barem dok ne istekne njihov mandat. U svakom slučaju, ovaj će se zakon morati depolitizirati i uvesti neovisna regulatorna tijela, kakva djeluju u nizu drugih oblasti.

Nema nikakvog razloga da Vlada ne popravi predloženo rješenje uvođenjem instituta javnog poziva, na koji će se moći javiti zainteresirani pojedinci, ali i predstavnici strukovnih i sindikalnih udruženja, konstatirala je **Jelena Pavičić-Vukičević**. To bi ujedno olakšalo ministru i izbor članova stručnih povjerenstava koja trebaju biti oformljena za sve nastavne predmete. Takvo je rješenje postojalo u starom zakonu, ali je sada izbačeno iz zakonskog teksta, primijetio je Stazić. Stoga ministru ne preostaje drugo nego da nazove središnjicu HDZ-a i dobije popis članova tih tijela.

Rad stručnih povjerenstava - javan

Ispravljajući njegove navode, **Franjo Matušić (HDZ)** je napomenuo da se ne radi ni o kakvom monopolu. Najlogičnije je da ingerencije u svezi s udžbenicima pripadaju ministarskom mjestu. A ministar će svoje račune polagati i pred Saborom, ali i pred hrvatskom javnošću. Uostalom, ministar Primorac nije došao na tu funkciju zato što je HDZ-ovac, nego kao neovisni kandidat. Osim toga, samo jedan njegov pomoćnik je iz HDZ-a.

Nije problem pluralizam udžbenika, nego postojanje velikog broja sličnih, čija kvaliteta nije na zavidnoj razini.

Ministarstvo ne odlučuje o nakladnicima i ne izdaje udžbenike, već nakladnici predlažu udžbenike po poznatoj proceduri, pojasnio je dr.sc. **Nevo Šetić**. Mi smo uveli javni poziv za izbor članova stručnih povjerenstava koja će prosuđivati udžbenike (danas je objavljen na web-u), dok ranije način njihova izbora nije bio tako transparentan. Naglasio je, također, da u članku 7. ovog Zakona stoji da je rad spomenutih povjerenstava javan, kako bi se spriječile zloporabe. Dodao je i to

da je predložena rješenja jednoglasno podupro i matični Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu.

Marija Lugarić je opovrgnula njegovu tvrdnju da je novim Zakonom propisana transparentnija procedura imenovanja članova stručnih povjerenstava i Vijeća za udžbenički standard.

Reducirati nastavne programe

Po ocjeni **Željka Pavlica (MDS)**, predloženim se samo djelomice rješava problem teških školskih torbi, i u doslovnom i u prenesenom smislu. Međutim, u Konačnom prijedlogu zakona ima i dobrih rješenja koja će pridonijeti tome da se na tržištu pojavi manji broj udžbenika (ranijih godina bilo ih je za svaki predmet po 6,7, pa i više, a sada se predlaže 3+3). Međutim, u takvim uvjetima postoji opasnost da dođe do hiperprodukcije razgranatih udžbenika, kao nekakve kompenzacije kontroli broja udžbenika. Stoga zastupnik podržava zaključak matičnog Odbora, da se prijedlog udžbeničkog standarda daje na mišljenje tom tijelu (uz zastupnike, u njemu sjede i prosvjetari, pedagozi, itd.)

Budući da su naši učenici preopterećeni gradivom, što kod njih često izaziva frustracije koje nerijetko rezultiraju različitim oblicima nasilja u školama, treba krenuti u rasterećenje odgojno-obrazovnog standarda i programa. HNOS se već provodi u određenom broju škola kao pilot-projekt, ali još nema nikakvih povratnih informacija o tome.

Po ocjeni zastupnika, ovaj Zakon će pridonijeti tome da udžbenici budu kvalitetniji, budući da je u članku 4. propisano da moraju ispunjavati znanstvene, pedagoške, psihološke, didaktičko-metodičke, etičke, jezične, likovno-grafičke i tehničke zahtjeve utvrđene udžbeničkim standardom. Bitno je i to da se neće odobriti uporaba udžbenika čiji je sadržaj protivan Ustavu RH i koji nije primjeren u pogledu ljudskih i manjinskih prava, temeljnih sloboda i odnosa među spolovima, te odgoju za demokratsko društvo.

Na kraju je izjavio da će podržati ovaj zakon, pod uvjetom da bude prihvaćen i zaključak matičnog Odbora.

Školske torbe su preopterećene zbog toga što se udžbenici još uvijek smatraju osnovnim nastavnim sredstvom, umjesto da ih se tretira samo kao jedan od multimedijских izvora znanja, primijetio je **Željko Ledinski**. Danas već svako dijete zna otvoriti Internet da bi došlo do željenih informacija.

Nema sumnje da će donošenjem ovog Zakona biti spriječen sukob interesa, pa i onaj prikriveni, tvrdi **Franjo Matušić**. Naime, Zakon o udžbenicima iz 2001. godine omogućio je da neselektivno, bez stručne obrade, u škole uđu nekvalitetni udžbenici, i to samo zato što su njihovi autori bili obiteljski povezani s nekim od zastupnika ili iz Ministarstva. Takve pojave će se ubuduće spriječiti jer će Ministarstvo ići naruku isključivo stručnim udžbenicima, odabranim na temelju stručnog mišljenja.

Nećemo imati kvalitetnije udžbenike, dok god se ne promijene nastavni planovi i programi.

Unatoč spektakularnim obećanjima u ovom zakonskom prijedlogu nema ništa novog, konstatala je **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** (jedine poboljšice su povratak na neka rješenja koja smo već imali). A ono što se pogoršalo u odnosu na dosadašnje stanje, je preveliki centrizam o kojem je govorio kolega Stazić (ministar vjerojatno zbog toga i izbjegava Sabor). Što se, pak, tiče sadržaja udžbenika, veliki je napredak to da se u čitanci za drugi razred više ne nalaze upute djevojčicama za izradu tijesta, i slične nebuloze. Mišljenja je da bi članak 3. trebalo formulirati proaktivno, na način da udžbenici trebaju afirmirati ljudska i manjinska prava, temeljne slobode i odnose među spolovima te prihvaćanje različitosti (podrazumijeva se da oni

čiji je sadržaj protivan Ustavu neće biti odobreni).

Po mišljenju zastupnice učenički standard ne bi trebao donositi isključivo ministar, nego bi veći dio njegova sadržaja trebao biti zakonski reguliran. Isto vrijedi i za sastav stručnih povjerenstava, odnosno one koji ih predlažu. Ovdje nema predstavnika civilnih udruga, pa čak ni roditelja, koji imaju što reći o tome. To više što naši udžbenici još uvijek nisu u potpunosti lišeni nekakvih seksističkih pogleda na spolove. Iako su se stvari značajno popravile, djevojčica je još uvijek prikazana dosta pasivno u odnosu na dječake, a neka zanimanja se još uvijek favoriziraju za muški spol.

Nije istina da nema poboljšanja

Nije točno da se predloženim vraćamo na stari zakon i da u novom nema nikakvih poboljšanja, ispravio ju je **Franjo Matušić**. Naime, pitanje razgranatih udžbenika bit će riješeno udžbeničkim standardom, uvodi se licenca za nakladnike, koju izdaje ministarstvo, regulirano je pitanje sukoba interesa, a uvodi se i mogućnost dorade udžbenika, radi ispravljanja uočenih nedostataka, što prije nije bilo moguće, itd. Iz redova SDP-a se opetovano pokušava sugerirati kako je ministar nekakav monopolist, a on samo potpisuje rješenja i donosi određene akte koji su u njegovoj nadležnosti, koje su pripremili stručnjaci. Prema tome, ubuduće se više neće moći dogoditi da prođe udžbenik čiji je autor u obiteljskoj vezi s nekim iz Ministarstva, za razliku od onoga što se događalo prije.

Svaka čast državnim tajnicima koji su često pred zastupnicima i dobro brane prijedloge Vlade, ali ministra doista nema u Saboru, primijetio je mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)**. Isto kao što učenici izostanak s nastave moraju opravdati ispričnicom, i ministri bi se za nedolazak na sjednicu trebali ispričati Saboru, kao zakonodavnom tijelu kojem odgovaraju. Nakon napomene potpredsjednika Sabora **Darka Milinovića** da se ministar usmeno ispričao (trenutno je

na otvorenju školske dvorane u Maloj Subotici) **Ingrid Antičević-Marinović** je primijetila da ministra Primorca gotovo nikad nema u Saboru, jer se očito boji pitanja zastupnika (u protekle dvije godine, bio je nazočan jedino kad se raspravljalo o Zakonu o športu).

Odrediti sastav stručnih povjerenstava

Interesantno je - kaže **Željko Pecek (HSS)** - da predlagatelj objašnjava tko ne može biti u sastavu stručnog povjerenstva, umjesto da precizira da u tom tijelu moraju biti predstavnici struke. Po njegovu mišljenju i tri udžbenika za jedan nastavni predmet su previše, ako je procedura predviđena ovim zakonom toliko savršena kao što to tvrdi Vlada. U nastavku je zamolio državnog tajnika da pojasni kako to da, prema članku 10., "ministar može odobriti uporabu udžbenika koji nije izdan u postupku propisanom ovim Zakonom."

U udžbenike za redovitu nastavu trebala bi u većoj mjeri biti uključena i manjinska problematika.

Da bismo mogli imati dobre udžbenike koji bi počivali na utemeljenoj koncepciji osnovnoga ili srednjeg obrazovanja, najprije trebamo donijeti Hrvatski nacionalni obrazovni standard, zatim nastavni uputnik, odnosno sadržaje, te planove i programe, kaže **Jozo Radoš**. Međutim, mi smo krenuli obrnutim putem i iscrpljujemo se na sporednim pitanjima. Pitanje razgranatosti udžbenika je, zapravo, tehničko pitanje, a ključno je određivanje opsega znanja koje učenici trebaju usvojiti. Tek reduciranje nastavnih planova i programa može se eventualno odraziti na težinu školskih torbi.

Nesporno je da ovaj zakon daje vrlo visoke ovlasti resornom ministru, ali to još ne znači da će udžbenici biti kvalitetniji, tvrdi zastupnik. Unatoč

nekim poboljšicama, ovaj zakonski prijedlog nije revolucionaran i neće donijeti nikakve pomake u tom smislu. Doduše, on nudi neke pomake u pojedinim segmentima u odnosu na postojeće stanje, ali konačna ocjena moći će se dati tek nakon donošenja Udžbeničkog standarda.

Replicirajući mu, dr.sc. **Petar Selem (HDZ)** je napomenuo da na sjednici matičnog Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu, kojoj su nazočili i predstavnici oporbe (među ostalim i predsjednica HNS-a) nisu iznesene bitne primjedbe na kvalitetu ponuđenog zakonskog teksta. To što je Odbor jednoglasno podupro ovaj zakonski prijedlog ne znači da je on kvalitetan, kaže Radoš. U svakom slučaju predstavlja bitan pomak u odnosu na prvobitnu verziju koja je, po mom mišljenju, bila vrlo loša. To i jest tajna rada resornog Ministarstva koje tjednima najavljuje neke revolucionarne poteze, poput rasterećenja školskih torbi, a ono što nudi je korak unazad u odnosu na postojeće stanje, tvrdi Nenad Stazić. Jedina je svrha predloženog da se unedogled povećaju ovlasti ministra.

To mišljenje dijeli i **Jozo Radoš**. Kako reče, bilo je najavljeno da se u novu školsku godinu ide s novim udžbenicima, a ovaj zakon će u potpunosti stupiti na snagu tek za dvije godine.

Stimulirati male izdavače

Potaknut primjedbama zastupnika, državni tajnik **Želimir Janjić** napomenuo je da nakladnici nemaju interesa tiskati udžbenike u malim nakladama, jer na tome ne mogu zaraditi. Riječ je, uglavnom, o udžbenicima za srednje strukovno obrazovanje te onima za učenike s posebnim potrebama, itd. Zbog toga valja otvoriti mogućnost stimuliranja izdavača koji će se okrenuti malim nakladama, što podrazumijeva i sufinanciranje iz proračuna resornog Ministarstva.

U nastavku je pojasnio da će nacionalni ispiti, koji će se ove godine polagati u gimnazijama, biti provedeni prema postojećem

nastavnom programu, te da nemaju veze s HNOS-om. Naglasio je da Ministarstvo ide s javnim pozivima za izbor petstotinjak stručnjaka koji će sjediti u stručnim povjerenstvima za odabir udžbenika. Isti postupak je predviđen i za ekipiranje stručnih skupina u pripremi državne mature.

Ako se do sada koristio veliki broj paralelnih udžbenika (9 i više za svaki nastavni predmet), ne može se reći da smanjenje na 3+3 nije nikakav pomak, ustvrdio je. Osim toga, novim zakonom su preciznije definirani razlozi za povlačenje pojedinih udžbenika iz uporabe, a ugrađeni su i mehanizmi za sprječavanje sukoba interesa, ne samo kad je riječ o članovima povjerenstava, nego i o autorima udžbenika. Jednom riječju, ponuđena rješenja su neosporno bolja od postojećih, pa nema razloga da ih se toliko minorizira.

Puni efekti ovog Zakona doći će do izražaja tek u školskoj godini 2007/2008., kada ćemo možda već imati novu Vladu, odnosno novu ekipu u Ministarstvu.

Nije točno da nema značajnijih poboljšanja, negodovao je **Franjo Matušić**. Naime, ovaj zakonski prijedlog stvara pretpostavke da bi se uredila pitanja o kojima govori kolega Radoš, odnosno reducirao broj udžbenika i rasteretile školske torbe. Međutim, to će se riješiti kroz udžbenički standard, kao i kvaliteta tih udžbenika. Prijedlog tog dokumenta, kao i drugih akata koje potpisuje ministar, pripremit će struka. HNOS je samo jedna od pretpostavki, ali ova Vlada se uhvatila ukoštac s tim problemom, za razliku od bivše koja nije imala hrabrosti ni snage za to.

Nadam se da će taj Udžbenički standard, koji bi trebao biti donesen u roku od 90 dana od donošenja ovog zakona, učiniti neke pomake, ali to je samo pretpostavka. Bilo bi dobro da zakonske odredbe jamče da će taj proces biti uspješan.

Nenad Stazić je opovrgnuo tvrdnju državnog tajnika da Ministarstvo ide na pozivne natječaje, budući da je ta obveza upravo izbačena iz zakona (umjesto toga ide na voluntarističku odluku ministra).

Nema razloga često mijenjati knjige

Predloženim Zakonom trebalo je pomoći roditeljima, učenicima i učiteljima, a išlo se naruku jedino autorima i nakladnicima, primijetila je **Ruža Tomašić (HSP)**. Mišljenja je da nema razloga knjige mijenjati svake, ili svake druge godine, pogotovo ne u osnovnoj školi. Učenicima se natovarilo toliko gradiva da su ga prisiljeni bubati na brzinu, a učitelji su pod pritiskom nakladnika i autora, ali i roditelja, iako ne svojom krivnjom. Ako se odobravaju kvalitetni udžbenici, oni bi se mogli koristiti barem četiri godine (kad bi osnovnoškolci imali besplatne knjige one se zacijelo ne bi svako malo mijenjale).

Kruno Peronja (HDZ) misli da bi ovaj zakon trebalo što prije donijeti, jer se radi o modernom i sažetom propisu, s preciznim rješenjima, koja imponiraju svojom kvalitetom (nije slučajno dobio jednoglasnu podršku matičnog Odbora). Naime, odobravanjem udžbenika po dosad važećim zakonima, na neodređeno vrijeme, ne potiče se njihovo osuvremenjivanje.

Nabrajajući pozitivne kvalitete novog Zakona spomenuo je detaljno razrađen institut sprječavanja sukoba interesa, te činjenicu da je predlagatelj na prvo mjesto stavio odgovornu osobu, imenom i prezimenom ("dosta je bilo zaklanjanja iza kolektivnih tijela i struke"). Niti jedan ministar neće tako lako eliminirati mišljenje stručnog povjerenstva u kojem sjede znanstvenici, odnosno stručnjaci za područje za koje je pojedini udžbenik namijenjen. Pozitivno je i to što se nakladniku omogućava da, uz suglasnost ministra, može mijenjati ili dopunjavati do 20 posto sadržaja odobrenog udžbenika.

Kako reče, slaže se s tim da za svaki nastavni predmet bude u uporabi više

udžbenika (ne pretjerani broj) kako bi nastavnik, koji izvodi nastavu u određenom razrednom odjelu, mogao izabrati onaj koji učenicima najviše odgovara.

U završnom osvrtu, u ime **Kluba zastupnika HSLS-a**, dr.sc. **Zlatko Kramarić** je primijetio da dobri udžbenici moraju zadovoljiti brojne kriterije. Naime, morali bi biti lagani, jeftini, zadovoljavati sve pedagoško-didaktičke standarde i što duže trajati. Međutim, knjiga koja je dugo u uporabi teško može pratiti suvremene znanstvene trendove. Osim toga, u udžbenicima bi trebalo biti što manje politike, a ideologiju je gotovo nemoguće izbaciti iz školskog sustava. Kad je riječ o cijeni udžbenika, ne treba zanemariti ni socijalnu komponentu, ali ona ne smije biti presudna. Nije dobro ni to da jedni te isti autori bezbroj puta ponavljaju izdanja svojih udžbenika, uz gotovo neznatne dopune, kao što ne valja ni prevelika liberalizacija koja donosi poplavu "svega i svačega".

Knjiga ne može biti materijal za tržišnu utakmicu (ključni kriterij za njenu uporabu mora biti kvaliteta).

Ivanka Roksandić je ukratko rezimirala uvodno spomenute stavove **Kluba zastupnika HDZ-a**.

Iako je riječ o trećoj izmjeni Zakona o udžbenicima u manje od pet godina, tek sada su uvažene najčešće primjedbe roditelja, učenika i nastavnika, konstatala je **Alenka Košiča Čičin-Šain**, govoreći u ime **Kluba zastupnika HNS-a**. To ne znači da ovaj zakonski prijedlog nema nedostataka, ali svakako treba pohvaliti pokušaj obračunavanja sa zastarjelošću podataka u udžbenicima. Naime, njime se prvi put predviđa mogućnost povlačenja iz upotrebe onih koji sadrže netočne ili zastarjele podatke. To znači da je uz smanjenje ukupnog broja udžbenika, jedan od glavnih ciljeva ovog zakona

osuvremenjivanje njihova sadržaja, što bi trebalo stimulirati i autore i ministarstvo na promjene. Predlaže se, također, da u upotrebi mogu ostati samo oni udžbenici koje je u trogodišnjem razdoblju koristilo više od 10 posto učenika, a krajnji cilj bi trebao biti da jedan udžbenik koristi nekoliko generacija učenika, sve dok se ne promijeni nastavni program (takav je trend i u državama EU).

HNS će poduprijeti ovaj Zakon, uz apel da se svoj djeci iz socijalno ugroženih obitelji, a ne samo u Gradu Zagrebu, osiguraju besplatni udžbenici (znanje mora biti ravnomjerno dostupno svim građanima Hrvatske).

Obrazovanje nije zapostavljeno

U završnom osvrtu **Želimir Janjić** je opovrgnuo tvrdnje da je obrazovanje u Hrvatskoj zapostavljeno. U prilog tome spomenuo je da je donesen Plan razvoja sustava odgoja i obrazovanja, u razdoblju od 2005. do 2010. godine, čija će se realizacija financirati sredstvima Svjetske banke, u iznosu od 67,8 mln. eura (ta su sredstva aktivna od 15. ožujka ove godine). Nadalje, u ovoj školskoj godini u 49 škola se eksperimentalno provodi Hrvatski nacionalni obrazovni standard (od iduće školske godine ide u sve osnovne škole), a utemeljen je i Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Ta institucija od ove godine započinje s provođenjem nacionalnih ispita u gimnazijama, a od iduće godine i u četverogodišnjim strukovnim školama (spomenute generacije učenika polagat će i državnu maturu). Osim toga, ove akademske godine započela je implementacija "Bolonjskog procesa" na našim fakultetima, a osnovana je i Agencija za kvalitetu visokog obrazovanja.

Smatramo da smo doista učinili važan iskorak i stoga nas raduje da je matični Odbor jednoglasno podržao Konačni prijedlog zakona o udžbenicima, koji je itekako važan za sustav obrazovanja. Ponosni smo na taj konsenzus, kao i na suglasje u stručnoj javnosti, jer smo angažirali preko petsto članova stručnih skupinakojeocjenjuju udžbenike. Raduje

nas i to što je Udruga nakladnika EU ocijenila da je ovaj zakon kompatibilan sa sličnim europskim zakonima, kao i ocjena izrečena na konferenciji ministara obrazovanja europskih zemalja u Beču, da je Hrvatska lider u ovom dijelu Europe, kad je riječ o promjenama u ovoj oblasti.

U nastavku je napomenuo da učeničke torbe ne može olakšati sam zakon, nego i osiguranje boljih uvjeta rada u školama. Naime, treba izgraditi nove školske objekte koji će omogućiti rad u jednoj smjeni i cjelodnevni boravak učenika, tako da mogu ostavljati udžbenike u školi. S tim u svezi ministar Primorac će na sutrašnjem sastanku sa županima, iznijeti novi model škologradnje (danas nije mogao biti nazočan u sabornici, jer je u Maloj Subotici, gdje se otvara školski objekt i sportska dvorana).

Zahvalivši zastupnicima na sudjelovanju u raspravi i podnesenim amandmanima, izrazio je nadu da će predloženi zakon, koji je zasigurno bolji od postojećeg, biti donesen u visokom suglasju.

Izjašnjavanje o amandmanima

Na Konačni prijedlog zakona podneseno je ukupno 7 amandmana, od čega je predlagatelj uvažio 4. Naime, na prijedlog **Kluba zastupnika HSLS-a**, preformulirao je stavak 1. u članku 4., tako da glasi: "Osim obveznih sadržaja iz nastavnog programa udžbenik može imati i izborne sadržaje". Osim toga, dopunom članka 5. proširio je zabranu autorstva školskih udžbenika i na djelatnike Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Nadalje, na sugestiju **Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu**, preinačio je stavak 1. u članku 6., tako da glasi: "Postupak odobravanja udžbenika pokreće se podnošenjem zahtjeva nakladnika koji ima licencu." Prihvatio je i prijedlog tog radnog tijela za korekciju stavka 2. u članku 7., tako da glasi: "Stručno povjerenstvo izrađuje pisano mišljenje o udžbeniku, a može ga vratiti nakladniku na doradu, radi ispravljanja uočenih nedostataka". O navedenim

amandmanima nije se glasovalo, jer su automatski postali sastavnim dijelom Konačnog prijedloga zakona.

Predloženim rješenjima ozakonjuje se monopol resornog ministra.

Po riječima državnog tajnika **Nevia Šetića**, Vlada nije prihvatila amandmanski zahtjev **Kluba zastupnika HSS-a**, za brisanje stavka 4. u članku 10. (njenom mišljenju priklonila se i većina zastupnika). Podsjetimo, riječ je o odredbi koja ovlašćuje ministra da, na prijedlog stručnog povjerenstva, odobri uporabu udžbenika koji nije izdan u postupku propisanom Zakonom. Kako je obrazložio gospodin Šetić, spomenuta odredba omogućuje ministru da za određene nastavne predmete odobrava udžbenike tijekom cijele godine, što je u skladu s člankom 13. ovog Zakona. To se u prvom redu odnosi na deficitarne udžbenike za strukovne škole, one za učenike s posebnim potrebama, dijelom

i za pripadnike nacionalnih manjina, kao i za potrebe dopunske nastave za djecu hrvatskih građana u inozemstvu.

Predlagatelj nije uvažio ni amandman dr.sc. **Furia Radina** za dopunu članka 14., uz obrazloženje da se odredba koja izbor udžbenika prepušta nastavnicima odnosi na sve škole, uključujući i one s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine. Podsjetimo, zastupnik se zalagao za to da se zadrži postojeća zakonska odredba, prema kojoj se o izboru udžbenika za obrazovanje pripadnika manjina odlučuje u skladu s odredbama Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina i odredbama ovog Zakona. Na njegovo inzistiranje o tom se amandmanu glasovalo, ali nije prošao. Nezadovoljan takvim ishodom, Radin je napomenuo da je izostavljanje ove odredbe iz Zakona o udžbenicima korak natrag u primjeni pozitivne diskriminacije kod manjina.

Istu sudbinu doživio je i prijedlog **Kluba zastupnika HSP-a**, za izmjenu stavka 4. u članku 15. Naime, za razliku od haespeovaca koji smatraju da nema razloga ograničavati trajnost

novoodobrenih udžbenika na dvije godine (predlažu četiri), predlagatelj je drugačijeg mišljenja. Drži, naime da je dvogodišnje razdoblje dovoljno za poboljšanje onih koji se nisu uspjeli nametnuti u prve dvije godine uporabe u školama. Po riječima dr. Šetića, spomenutim člankom otvara se konkurentna utakmica među autorima i nakladnicima, a krajnji je cilj da se u školama koriste samo najkvalitetniji udžbenici.

Nakon tog pojašnjenja uslijedilo je glasovanje. Ishod - predloženi Zakon izglasan je u ponuđenom tekstu, korigiranom prihvaćenim amandmanima (za to se izjasnilo 75 nazočnih zastupnika, dok ih je 12 bilo protiv, a 16 suzdržanih). Njegovo usvajanje popraćeno je i donošenjem posebnog zaključka, sukladno prijedlogu matičnog Odbora. Njime Sabor obvezuje resornog ministra da Prijedlog udžbeničkog standarda, prije donošenja, uputi na mišljenje saborskom Odboru za obrazovanje, znanost i kulturu.

M.Ko.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU IZMJENA I DOPUNA PROTOKOLA O ZAŠTITI SREDOZEMNOG MORA OD ONEČIŠĆAVANJA S KOPNA

Kontinuirana zaštita i našeg dijela Jadrana

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su prihvatili predloženi zakonski tekst kojega je predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske, uputila na donošenje po hitnom postupku. Prihvaćenim Zakonom o potvrđivanju Izmjena i dopuna Protokola o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćavanja s kopna, osigurana je kontinuirana zaštita i našeg dijela Jadrana od onečišćavanja iz izvora i djelatnosti

na kopnu. Zastupnici su bez obzira na stranačku pripadnost bili jednodušni u ocjeni da treba i dalje raditi na zaštiti Jadranskog mora, čija je obala i podmorje među najsačuvanijima na svijetu. Da bi se održale ove vrijednosti i standardi potrebno je prihvatiti, te provoditi u praksi sve zaštitne odredbe koje proizlaze iz Protokola i ostalih međunarodnih odredbi čiji je potpisnik i Republika Hrvatska.

O PRIJEDLOGU

O predloženom zakonskom tekstu uvodno izlaganje podnio je predstavnik predlagatelja **Zdravko Krmek**, državni tajnik Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva. Prvo je govorio o kronologiji donošenja i provođenja Protokola, podsjećajući na značaj Barcelonske konvencije iz 1993. godine. Potvrđivanjem ovog

zakonskog propisa Republika Hrvatska ima mogućnosti da dobije kompletnu informaciju od svih drugih država o svim aktivnostima koje se vode oko zaštite mora. Kao osnovni ciljevi ovog Protokola navodi se potreba poticanja suradnje na zaštiti Sredozemnog mora, te zaštita okoliša mora, obale i otoka kroz smanjenje, suzbijanje i uklanjanje opasnih i štetnih tvari iz izvora i djelatnosti na kopnu. Stranke Protokola obvezuju se na poduzimanje potrebnih mjera i aktivnosti u svrhu ispunjenja navedenih ciljeva, dajući prednost postepenom ukidanju unošenja tvari koje su toksične, postojane i sklone biološkom akumuliranju. Protokol se odnosi na područje Sredozemnog mora, a uključuje njegov hidrološki bazen. Odredbe se odnose i na vode s kopnene strane osnovne crte, od koje se mjeri i prostire širina teritorijalnog mora, a kod vodotokova do slatkovodne granice. Uključene su i bočaste vode, obalne slane vode, te slane močvare i obalne lagune, kao i podzemne vode povezane sa Sredozemnim morem.

Novčani izvori za provedbu Protokola osigurani su iz naknade za zaštitu voda, a cjelokupne aktivnosti usklađene su s Državnim planom za zaštitu voda.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu očitovale su se i nadležna radna tijela Hrvatskog sabora. **Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša** raspravio je Konačni prijedlog zakona kao matično radno tijelo. Nakon što je predstavnik predlagatelja istaknuo kako je Protokol o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja s kopna, treći Protokol Barcelonske konvencije, ukazao je i na posebno značenje koje ima za Republiku Hrvatsku. To se posebice odnosi na zaštitu okoliša mora, obale i otoka kroz smanjenje, suzbijanje i uklanjanje ispuštanja opasnih i štetnih tvari iz izvora i djelatnosti na kopnu. Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio predložiti donošenje Zakona o potvrđivanju izmjena i dopuna Protokola o zaštiti

Sredozemnog mora od onečišćavanja s kopna. **Odbor za pomorstvo, promet i veze** predloženi je tekst razmotrio kao zainteresirano radno tijelo, sukladno Poslovničkim odredbama. Prihvaćen je prijedlog da se pristupi donošenju po hitnom postupku, a nakon izlaganja predstavnika predlagatelja jednoglasno je i bez rasprave predložen zaključak. Njime se Hrvatskom saboru predlaže donošenje predmetnog zakonskog teksta, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj - Vlada Republike Hrvatske.

RASPRAVA

Čuvanje okoliša i suradnja sa susjedima

Prva je govorila u ime **Kluba zastupnika HDZ-a** zastupnica **Mirjana Brnadić**. Istaknula je da djelatnosti Protokola o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćavanja s kopna datiraju još od 1980. godine. Njegove su odluke prihvaćene i od strane bivše države 1983. godine, te deset godina kasnije potvrđene i od strane Republike Hrvatske. Time se zapravo želi potaknuti suradnja i zaštita okoliša mora, obale i otoka kroz smanjenje, suzbijanje i uklanjanje ispuštanja opasnih i štetnih tvari iz izvora i djelatnosti na kopnu. Protokol osigurava međusobno izvještavanje o poduzetim mjerama, te postignutim rezultatima i mogućim poteškoćama. Osim toga, daju se obavijesti i o ispuštanjima koja potječu iz točkastih i raspršenih izvora iz djelatnosti na kopnu, a koja mogu izravno i neizravno utjecati na područje Sredozemnog mora. Izmjene i dopune Protokola sastoje se o izmjeni naziva i dopunama pojedinih članaka s detaljnim objašnjenjima i popisom opasnih i toksičnih tvari i najboljim tehnikama pročišćavanja.

Praćenje stanja provodi nadležno Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva i Hrvatske vode putem monitoringa na vodotocima koji utječu u more na pojedinim točkama ispuštanja. Iznijela je zatim i statističke pokazatelje o sustavu javne odvodnje

na našoj obali, upozoravajući da zbog turističke djelatnosti moramo povećati broj uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Najveći dio problema unosa hranjivih tvari u more dolazi u području velikih gradova, te na ušću rijeke Krke i u Kaštelanskom zaljevu. Prema osnovnim kemijskim i biološkim pokazateljima, ispitane vode svrstavaju se u prvu ili drugu kategoriju, a iznimno prema mikrobiološkim pokazateljima i u četvrtu

Zbog turističke djelatnosti moramo povećati broj uređaja za pročišćavanje otpadnih voda.

kategoriju. Ovakvi rezultati zabilježeni su zbog neodgovarajućeg pročišćavanja otpadnih voda iz komunalnih izvora. Sukladno opredjeljenju Republike Hrvatske za očuvanjem vlastitih prirodnih resursa i prema navedenim pokazateljima, Klub zastupnika HDZ-a smatra da je potvrđivanje i dopuna Protokola od interesa za našu državu, zaključila je zastupnica.

Potrebna je sanacija odlagališta otpada

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** govorio je zastupnik **Ivica Pančić**. Zbog svojih prirodnih ljepota i brojnih otoka Republika Hrvatska može se mjeriti s bilo kojom svjetskom prirodnom znamenitošću. Smatra ujedno da je potrebno pronaći prihvatljivu sintezu gospodarskog razvoja i očuvanja prirodnog okoliša, a osobito je značajna zaštita Jadrana. Upozorio je na potrebu donošenja konkretnih programa i sanacije postojećih odlagališta otpada i pročišćavanja otpadnih voda. Ovo pitanje svakako treba biti u vrhu prioriteta lokalne i državne izvršne vlasti, jer se radi o temeljnim državnim interesima. Ukazao je zatim na slabosti zbog kojih je krahirao projekt "Družba-Adria", te upozorio i na potrebu uvođenja tankera sa dvostrukim dnom kako bi se spriječile moguće ekološke havarije.

Upozorio je zatim da Vlada nije zauzela dobru poziciju na primjeru "Salonita" iz Vranjica, koji opasno narušava zdravlje ljudi i opću ekološku situaciju. Neprihvatljivo je i da premijer najavljuje podizanje plinskog terminala na lokaciji koja nije dobila podršku od strane ekologa i javnosti. Međutim, ne smije se zaboraviti da je najveći zagađivač Jadrana upravo susjedna Italija, a osobito industrijska aglomeracija koja se oslanja na rijeku Po u sjevernom dijelu zemlje. Prihvaćanjem Protokola potrebno je osigurati potrebna financijska sredstva, ali i raditi na edukaciji stanovništva, upozorio je zastupnik Pančić, napominjući na kraju da prihvaća navedeni zakonski prijedlog.

Zastupnik mr.sc. **Marko Širac (HDZ)** javio se zbog ispravka netočnog navoda. Ispravio je iznijete statističke pokazatelje i upozorio da je iz njih vidljivo da se situacija ipak postupno popravlja jer raste broj pročišćivača za otpadne vode. I zastupnica **Mirjana Brnadić (HDZ)** ispravila je navod vezan za moguću lokaciju plinskog terminala. Iznijete ocjene su paušalno i ružno podmetanje prema predsjedniku Vlade, upozorila je zastupnica. Zbog ispravka netočnog navoda riječ je zatražio i zastupnik **Niko Rebić (HDZ)** koji je podsjetio da "Salonit" truje okolicu još od vremena kada su ga podigli "samoupravljači i komunisti". Ne može se prozivati ova Vlada koja traži način kako bi riješila postojeće probleme za koje nije odgovorna. Pravilnu definiciju azbestoze kao bolesti dao je zastupnik **Marijan Mlinarić**, podsjećajući da je i bivša Vlada znala za nastale probleme. Sada se očekivanja radnika koji traže da okončaju posao i dobiju još nekoliko plaća, prebacuju ovoj Vladi kao njihova krivnja.

Neprihvatljivo je nekontrolirano sidrenje u prirodnim uvalama

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorio je zastupnik **Ante Markov**

koji je u uvodnom obraćanju najavio podršku predloženom zakonskom tekstu prilikom glasovanja. Govoreći o zaštiti Sredozemnog mora, upozorio je na potrebu da se poduzmu svi naponi kako bi se Mediteran sačuvao i za nadolazeće naraštaje. Postoji više zaključaka mediteranskih država, a upravo je Atenski protokol umrežio sve zemlje i ujednačio sustave zaštite, te stupnjevao gospodarsko djelovanje. Jadransko more koje predstavlja sastavni dio Mediterana, izloženo je potencijalnim zagađenjima, a pri tome treba voditi računa i o njegovoj zatvorenosti i opsegu. Ipak, istraživanja stručnjaka ukazuju da su otoci srednje i južne Dalmacije među deset posljednjih rajskih oaza, pa predstavljaju prioritetnu zonu u ovoj regiji. Zbog svoje biološke vrijednosti i gotovo netaknute prirode, ovi dijelovi Jadrana predstavljaju osobitu kulturnu i prirodnu vrijednost. Potrebno je da Republika Hrvatska prepozna i reagira na sve vrste zagađenja koja dolaze s kopna, a posebno moramo imati na umu i veliki broj plovila koja nemaju svoje pristanište. Zato u sklopu ove teme treba razgovarati i o problemima razvoja nautičkog turizma i ukupnog prihvata brodova na području Jadranskog mora. Bez cjelovite studije ovaj će problem imati neugodne posljedice, kao i takozvani sezonski ljetni turizam. Upozorio je zatim na probleme koji izviru zbog divljeg sidrenja po netaknutim uvalama, te uništavanju i devastaciji podmorja. Budući da turizam predstavlja značajni dio gospodarskih kapaciteta na kojima se temelji daljnji razvoj, moramo voditi rigoroznu brigu kako bi osigurali mediteranski identitet Hrvatske i sačuvali ga od potrošenosti, bezličnosti i masovnosti. Hrvatska se u tom pogledu nalazi na prekretnici i mora poduzeti sve mjere kako bi zaštitila svoje prirodne ljepote i potencijale, upozorio je zastupnik Markov.

U ime **Kluba zastupnika IDS-a** govorio je zastupnik **Damir Kajin**. Analizirao je najavu predstavnika Vlade da će sve potrebe moći financirati iz postojećih izvora, odnosno sredstvima za zaštitu voda. Ovakvu tvrdnju smatra dvojbenom, jer visina predloženih

naknada za vode dovodi u pitanje normalnu gospodarsku aktivnost. Iznio je zatim proračune koje je potrebno osigurati za svaku novogradnju tijekom ishodjenja građevinske dozvole, te upozorio da se na takav način ne bi trebala osiguravati potrebna financijska sredstva. Smatra da je Hrvatska tijekom devedesetih godina na razne načine eliminirala cjelokupnu tešku industriju koja je postojala uz morsku obalu, pa je većina problema tako riješena. Istaknuo je da je istovremeno izgubljeno nekoliko tisuća radnih mjesta, što je i dovelo do rasta nezaposlenosti. Predsjedavajući je podsjetio zastupnika da predstavljene analize ne spadaju u ovu točku dnevnog reda, ali je zastupnik ponovio da trenutno između Rijeke i Splita imamo svega četiri brodogradilišta.

Mediteran u sadašnjem stanju trebamo sačuvati i za buduće naraštaje.

Uz terminal i postrojenja INA-e u Omišlju, to predstavlja sve što je ostalo od industrije, pa treba razmisliti o privlačenju kapitala kako bi se preokrenula ovakva situacija. Budući da se zastupnik Kajin nije obazirao na učestala upozorenja o udaljavanju od teme, predsjedavajući mu je oduzeo riječ.

Prijete zagađenja iz rijeka Po, Nila i Neretve

Pozvao je ujedno zastupnika **Jakšu Marasovića** da iznese stavove i mišljenja **Kluba zastupnika HNS-a**. Zastupnik Marasović nije doveo u pitanje podršku prilikom glasovanja, ali zatražio je da se preciziraju sve zemlje potpisnice sporazuma. Podsjetio je na nanose koji se preko Nila u Egiptu ulijevaju u Mediteran, te na onečišćenu Neretvu koja se zajedno s Trebišnjicom ulijeva u Jadransko more. Bitno je dakle, tko sve potpisuje Sporazum, te provođenje svih njegovih odredbi. Ne treba pri tome zaboraviti da hrvatski dio

Jadrana predstavlja jedan od najčišćih dijelova morske površine. Potrebno je do kraja ugraditi podmorske ispuste za kanalizacijske sustave, pa bi se poslovi oko zaštite mogli okončati. Napomenuo je zatim da hrvatskoj obali gravitira svega 1,5 dok u Italiji čak 30 milijuna ljudi. Zbog takvih omjera Hrvatska zapravo i nema ozbiljnije industrije koja zagađuje okoliš. Smatra ujedno da bi za ove projekte zaštite trebalo ustrajnije tražiti sredstva iz posebnih fondova Europske unije, a veću aktivnost trebala bi demonstrirati i lokalna samouprava. Situaciju oko ispuštanja kanalizacijskih voda trebao bi riješiti i grad Zadar, premda su ta zagađenja neznatna u odnosu na količinu otpadnih tvari koje u Jadran unosi samo talijanska rijeka Po, zaključio je zastupnik Marasović.

Hrvatska je tijekom devedesetih godina eliminirala cjelokupnu tešku industriju koja je postojala uz morsku obalu.

Zastupnik **Ante Markov (HSS)** javio se zbog ispravka netočnog navoda. Smatra da postoji i naša odgovornost da očuvamo što čistije Jadransko more, a onda takvo ponašanje treba očekivati i od naših susjeda. Ponovno je riječ zatražio zastupnik Kajin pozivajući se na Poslovničke odredbe. Međutim, predsjedavajući je ponovio da se svi moraju držati zadane točke dnevnoga reda, a za odstupanje od ovakve prakse izriču se opomene. Budući da su uslijedile već dvije opomene oko iste situacije, predsjedavajući je oduzeo riječ zastupniku Kajinu.

Zatim je u ime **Kluba zastupnika HSP-a** govorio zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić** uvodno podsjetivši da je ovaj Protokol nastavak Barcelonske konvencije koju su potpisale zemlje Sredozemlja. Protokoli koje je Hrvatska potpisala, ukazuju da se ipak vodi skrb o našem dijelu Jadrana. Zbunjuje međutim, što su za provedbu zaduženi predstavnici Ministarstva poljoprivrede, šumarstva

i vodnog gospodarstva, dok se nigdje ne vide predstavnici Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka. Smatra ujedno da unutarnja podjela nadležnosti nije najbolje provedena.

Imati na umu da je Jadran plitko i zatvoreno more

Analizirao je zatim kakvu strukturu industrije uopće možemo razvijati na našoj obali. Osim toga, nejasno je koliko možemo utjecati na velike količine otpadnih voda koje u Jadran dolaze iz susjedne Italije i Bosne i Hercegovine preko korita rijeke Po i Neretve. Ukoliko istovremeno dođe do juga i plime, sva se zagađenja mogu naći i na području istarske i srednjodalmatinske obale, upozorio je zastupnik. Treba voditi računa o činjenici da je Jadran plitko i zatvoreno more, pa mu treba dosta vremena da izmijeni svoje vode prirodnim putem. Osim toga, izgradnja masovnih apartmanskih naselja, dodatno će poremetiti postojeću prirodnu ravnotežu i dovesti do novih točki zagađenja. Mi namjeravamo podržati Protokol, ali očekujemo od predstavnika nadležnog ministarstva da nas pravovremeno informiraju o svim relevantnim podacima, zaključio je predstavnik Kluba zastupnika HSP-a.

Nekontroliranom gradnjom apartmanskih naselja stvaraju se nove točke zagađenja i remeti prirodna ravnoteža.

U ime **Kluba zastupnika HSU-a** govorio je zastupnik **Silvano Hrelja**, te najavio da će i Hrvatska stranka umirovljenika podržati ovaj zakonski prijedlog. Potrebno je ujedno provesti u djelo staru izreku kako je "dobro početi čistiti iz svoga dvorišta". Postoje obveze prema generacijama koje tek dolaze i koje imaju pravo naslijediti čisti okoliš i sačuvane vodene površine. Teže će biti provesti i nadgledati mjere koje treba provesti kako bi se smanjilo ili potpuno

uklonilo onečišćenje, te obaviti poslove oko sanacije cjelokupnog morskog okoliša. Osobito treba voditi računa o štetnosti krutog otpada i polimernih tvari poput najlonskih vrećica i ostale plastične ambalaže. Zatražio je da se koordiniraju potezi između nadležnih ministarstava, te uspostavi snažnija suradnja s predstavnicima lokalne i područne, odnosno regionalne samouprave. Na ovim poslovima moraju se angažirati i nezaposlene osobe, a uvijek će se pronaći sredstva za konkretne i korisne projekte.

U pojedinačnoj raspravi koja je uslijedila, prvi se za riječ javio zastupnik mr.sc. **Marko Širac (HDZ)** koji je upozorio na specifičnosti izmjene voda unutar Jadranskog mora. Stručnjaci iz Instituta "Ruđer Bošković" potvrdili su da u pojedinim situacijama dolazi do tzv. poprečnih strujanja pa zagađene vode mogu završiti na obalama Kvarnera. Sve to potvrđuje da je potrebno odlučno provoditi sve mjere vezane uz zaštitu okoliša, jer koristi koje proizlaze iz turizma, prvenstveno se oslanjaju na čist i nezagađen prirodni okoliš. Hrvatska je odmah nakon ostvarenja samostalnosti prihvatila sve aktivnosti i odredbe kojima se štiti Jadran, a podržava i zaštitu Mediterana od zagađivanja s kopna. I on je upozorio da se vodi računa o zagađivanju koje dolazi iz rijeke Neretve, te da se koriste sve mogućnosti koje proizlaze iz programa i sredstava Europske unije. Pojasnio je odnose i nadležnosti između pojedinih ministarstava, dodajući da bi upravo Sabor trebao stvarati uvjete za realizaciju usvojenih mjera i programa.

Preuzeti odgovornosti i svoje obveze

Zastupnik mr.sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** osvrnuo se na pojedine ocjene i konstatacije koje su se čule tijekom rasprave. Hrvatska mora preuzeti vlastite obveze ukoliko želimo imati čisto more, jer se na taj način osigurava ispunjavanje obveza i kod naših susjeda. Nejasno je zbog čega su se čuli glasovi o potrebi ponovne industrijalizacije

obale, kao i osporavanje nadležnosti resornog ministarstva. Podsjetio je na odluke koje su 1992. godine donesene rezolucijom iz Ria, kada je odlučeno da se spriječi daljnje narušavanje morskog okoliša i smanje opasnosti od zagađenja. Istaknuta je i potreba da se podigne standard stanovnika koji žive na obali, te smanji ispuštanje sintetičkih kemikalija, pesticida i umjetnih gnojiva u morski eko-sustav, kao i nadzor prilikom ispuštanja ostalog otrovnog otpada. Istraživanja stručnjaka upozoravaju da štetne tvari ostavljaju posljedice i na morskoj ribi u Jadranu, pa je potrebna snažna i odlučna akcija da se zaustave negativni trendovi. Pročitao je zatim dijelove teksta kojima znanstvenici opisuju budućnost i moguće onečišćenje morskih površina, a smrt oceana dovela bi i do izumiranja čovjeka.

Zbog loše komunalne infrastrukture dolazi do izlivanja i taloženja štetnih tvari na morskom dnu.

Zastupnica **Jagoda Martić (SDP)** ocijenila je da je Hrvatska već po svom položaju usmjerena na razvoj pomorskog gospodarstva i turizma. Time je itekako zainteresirana za čuvanje prirode, te otoka i mora kao svoje najveće dragocjenosti. Prihvaćajući postojeće zaštitne konvencije, moramo se boriti protiv zagađenja te kontinuirano raditi na suzbijanju i uklanjanju ispuštanja tvari koje su štetne za okoliš. Ugovorne strane Protokola obvezuju se na poduzimanje potrebnih mjera i aktivnosti u cilju uklanjanja onečišćenja koja potječu iz izvora i djelatnosti na kopnu. Zastupnica je podsjetila i na opasnosti koje izviru zbog nekontrolirane izgradnje i loše komunalne infrastrukture, jer se time u more odlijevaju štetne tvari koje se talože na određenim mjestima. Iako imamo dobre zakonske propise, često puta zapinje upravo na njihovoj provedbi i sustavu nadzora. Potrebno je konačno riješiti i probleme tvornice "Salonit"

iz Vranjica, jer se ponovno pristupa proizvodnji građevinskog materijala koje sadržava i zabranjeni azbest. Upozorila je zatim i na druge štetne tvari koje završavaju u moru. Tako se primjerice prilikom bojanja brodica upotrebljavaju i sastojci koji sadrže tributil kositar, koji se razgrađuje u morskoj vodi. Potrebno je odgovarajuće opremiti znanstvene institucije i laboratorije, poput splitskog Oceanografskog instituta koji nam moraju davati signale ukoliko stanje postane opasno i zabrinjavajuće. Samo tako ćemo osigurati dobre rezultate-završno je konstatala zastupnica i procijenila da će za provedbu preuzetih obveza ipak trebati osigurati i dodatna sredstva.

Zastupnik **Ivica Pančić (SDP)** u replici je ocijenio da se sve stranke bez obzira na razlike i specifičnosti vlastitih političkih programa, zajednički zalažu za bolju zaštitu prirodnog okoliša i morskih površina. Međutim, situacije poput one u "Salonitu" i "Alpe-Adriji" upozoravaju nas da se ne smije šutjeti o pogreškama i pokušajima da se naknadno mijenjaju odredbe Pravilnika o zabrani otrova. Ova se situacija primijenila povodom nastavka radova u "Salonitu", iako postoji zabrana prodaje onih proizvoda koja sadrže azbest. Smatra ujedno da treba respektirati glas javnosti i struke povodom najave plinskog terminala u Omišlju na Krku. Na repliku je odgovorila zastupnica Jagoda Martić, te ocijenila da treba pozdraviti visoku suglasnost svih saborskih političkih stranaka oko ovoga pitanja. Potrebno je do kraja razjasniti situaciju koja je nastala oko proizvodnje u tvornici "Salonit" i ukazati na toksičnost azbesta koji se koristi u samom proizvodnom procesu.

Zastupnik **Anton Peruško (HNS)** ocijenio je da treba podržati donošenje svih odredbi koje uređuju suzbijanje onečišćavanja koja s kopna dolazi u more. Budući da se ovdje radi o potvrđivanju međunarodnog ugovora, potrebno je zajednički raditi na zaštiti Sredozemnog mora, odnosno Jadrana kao njegovog sastavnog dijela. Iako se radi o zatvorenom moru, ipak postoje strujanja

koja onemogućuju snažnije zagađenje i taloženje toksičnih i teško razgradivih tvari. More nema neograničeni kapacitet kojim bi primalo sve štetne tvari, a naša odgovornost sastoji se od integralnog čuvanja i nadzora nad Jadranom. Iznio je zatim i neka vlastita iskustva koja je stekao kao pomorac, te podsjetio na provedbu odredbi IMO-a, oko zagađenja koja u more odlaze s brodova. U ovom su slučaju doneseni visoki standardi zaštite i uvedene rigorozne kontrole, pa je pojava zagađenja svakim danom sve manje. Podsjetio je zatim na rukovanje brojnim otpadnim materijalima koja se provode na brodovima, te ocijenio da je najsigurnije provoditi integralnu zaštitu. Primjer Tršćanskog zaljeva u kojega se godišnje ulijeva 40 milijuna tona tekućih opasnih tvari, prisiljava nas na zajedničko djelovanje. Podsjetio je zatim i na detalje povodom donošenja Strategije gospodarenja otpadom, te istaknuo primjere oko ispuštanja otpadnih voda u Istri. Situacija je takva da u Pulsnoj luci više nema ježinaca, a takvo nas stanje upozorava i upućuje na bolje djelovanje i zaštitu prirodnog eko-sustava. Potrebno je smanjiti količinu i izlivanje otpadnih tvari iz rijeke Po, jer se sve češće javljaju prirodne pojave koje nazivamo "cvjetanje mora" i to uglavnom tijekom ljetne sezone.

Zato je potreban zajednički rad i nadzor, a važno je i limitirati broj plovila koji se sidri u našem dijelu Jadrana. Ne smijemo dozvoliti "divlje sidrenje" u čistim i netaknutim uvalama, jer se i takvim postupcima štiti more kao zajednički prirodni resurs, zaključio je zastupnik Peruško.

Republika Hrvatska ispunjava preuzete međunarodne obveze

Zastupnik **Marijan Bekavac (HDZ)** smatra da treba prihvatiti Protokol o zaštiti Sredozemnog mora jer time štitimo i vlastiti okoliš. Podsjetio je zatim na zakonodavnu kronologiju unutar Sabora, kojom je Republika Hrvatska potvrdila svoju privrženost provedbi onih međunarodnih odredbi

kojima se propisuju postupci oko zaštite mora i eko-sustava. Ne treba posebno elaborirati oko važnosti čistog Sredozemlja i Jadranskog mora, a ciljeve predloženog Protokola treba zajednički ostvarivati. Opisao je zatim situaciju u Kaštelanskom zaljevu unutar posljednjih 50 godina, te upozorio na potrebu njegove ekološke zaštite i revitalizacije. To ujedno mora biti opomena i za one koji se zalažu za rizične projekte poput "Družba Adrie", jer čisto more nema alternativu. Na kraju je ocijenio da će za provedbu ovih mjera biti osigurana postojeća sredstva od naknada koje prikupljaju Hrvatske vode, u skladu s postojećim zakonskim propisima.

Hrvatska može utjecati i na međunarodne protokole koji se periodički dopunjavaju i ažuriraju.

Zastupnik dr.sc. **Miljenko Dorić (HNS)** ocijenio je da sam Protokol nije sporan, te se više posvetio samom zakonskom tekstu, ocjenjujući da su elaboracije o Jadranu većinom opisne i načelne naravi. Iskustva koja je stekao međunarodnim kontaktima, navode ga na stav da se u tekst Protokola ipak može intervenirati. Svaki se međunarodni sporazum periodički ažurira i dopunjuje, pa kritičkim sagledavanjem možemo utjecati na njegov konačni izgled. Iznio

je zatim i neke naglaske koji su se čuli na sastanku eksperata tijekom znanstvenog simpozija u Italiji (Kiodža), a tema je bila malo šira jer se govorilo i o ribolovu na Jadranu. Talijanski parlamentarci su zbog medija stavljali akcent na pojedina zagađenja unutar istočne obale Jadrana. Time su ujedno željeli umanjiti incidente i veliki izlov morskih organizama za koje je kriva talijanska ribarska flotila. Uz podršku slovenskog kolege, ipak je uspostavljena ravnoteža i situacija je prezentirana cjelovito i objektivno. U zaključcima je prihvaćen plan o linearnom smanjivanju industrijskog zagađenja, iako je situacija u Italiji mnogo teža nego primjerice u Hrvatskoj, Crnoj Gori ili Albaniji. Kao zaključak se nameće potreba da i nadalje na ovakve sastanke šaljemo kompetentne sugovornike, koji će znati objektivno izložiti situaciju na Jadranskom moru, zaključio je zastupnik Dorić.

Za riječ se u ime **Kluba zastupnika IDS-a** javila zastupnica **Dorotea Pešić-Bukovac**, tražeći da se preciznije razjasne okolnosti zbog kojih je oduzeta riječ zastupniku Kajinu. Predsjedavajući je podsjetio da se odluke ove vrste ne mogu komentirati i analizirati, jer su donesene upravo prema odredbama koje propisuje saborski Poslovnik. Ujedno je pozvao zastupnicu Pešić-Bukovac da se posveti aktualnoj točki dnevnog reda. Ona je ocijenila da su ranije Vlade koje je izglasala HDZ-ova parlamentarna većina, krive za uništenje cjelokupne industrije uz jadransku obalu. Podsjetila

je zatim da je Klub zastupnika IDS-a od nadležnog ministarstva zatražio da se pristupi izradi projekta Jadranskog mora. Unutar njega trebalo je obilježiti sve potonule brodove i srušene avione, ali ovi su amandmansi prijedlozi u cijelosti odbijeni. Za provođenje Protokola potrebno je osigurati dodatna sredstva, jer se time jamči cjelokupna i potpuna provedba svih predviđenih poslova oko zaštite i nadzora u već navedenim situacijama i potencijalnim opasnostima od zagađenja. Moramo sačuvati Jadran kako bi i naši potomci imali mogućnost i pravo da preuzmu cjelokupan biološki i kulturno raznoliki prostor, upozorila je zastupnica Pešić-Bukovac.

Zajednička zaštita Jadranskog akvatorija

Podsjetila je zatim na pojedine primjere degradacije prostora u prošlosti, ističući da treba voditi računa o zatvorenosti Jadrana u odnosu na ostalu površinu Sredozemnog mora. Bez obzira na pojedine alarmantne situacije, moramo pristupiti zajedničkoj zaštiti ovog prostora - zaključila je zastupnica.

Predsjedavajući je zatim zaključio raspravu o ovoj točki dnevnog reda, a u nastavku rada Hrvatskoga sabora pristupilo se glasovanju. Zakon o potvrđivanju Izmjena i dopuna Protokola o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćavanja s kopna, zastupnici su donijeli jednoglasno (sa 100 glasova "za").

V.Ž.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I ARAPSKOJ REPUBLIKE EGIPAT O IZBJEGAVANJU DVOSTRUKOG OPOREZIVANJA I SPRJEČAVANJU IZBJEGAVANJA PLAĆANJA POREZA NA DOHODAK

Zastupnici su većinom glasova donijeli predloženi Zakon, čiji predlagatelj je Vlada RH.

Republika Hrvatska sklopila je u proteklom razdoblju 42 ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, a pregovori za sklapanje novih ugovora s nizom država su u tijeku. Polazna osnova

za pregovore pri sklapanju ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu kao i u većini država jest Model ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD).

Ugovorom između Republike Hrvatske i Arapske Republike Egipat o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak, omogućuje se hrvatskim građevinskim i sličnim poduzećima da ne plaćaju porez na dobit u

Arapskoj Republici Egiptu, ako ti radovi traju kraće od 9 mjeseci. Također će se omogućiti hrvatskim zrakoplovnim i pomorskim društvima koja obavljaju prijevoz robe ili putnika između Republike Hrvatske i Arapske Republike Egipat, plaćanje poreza na ostvarenu dobit isključivo u Republici Hrvatskoj. U završnim odredbama ovog Ugovora propisano je da će hrvatska društva u Arapskoj Republici Egiptu imati isti status i pogodnosti kao i društva te države.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o predmetnom Zakonu kao matično radno tijelo. Odbor je odlučio jednoglasno bez rasprave predložiti Hrvatskom saboru donošenje Zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Arapske Republike

Egipat o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak.

Rasprave nije bilo.

Zastupnici su sa 97 glasova "za" i 4 "suzdržana" donijeli Zakon o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Arapske Republike Egipat o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i sprječavanju izbjegavanja plaćanja poreza na dohodak.

I.Č.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SPRJEČAVANJU NEREDA NA ŠPORTSKIM NATJECANJIMA

Onemogućiti nasilje na stadionima

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova prihvatili predloženi tekst kojim se osiguravaju dodatne mjere za sprječavanje nereda na športskim natjecanjima, a kojega je predložila Vlada Republike Hrvatske. Zastupnici su podržali intenciju predlagatelja da se izmjenama smanje određene manjkavosti koje su uočene prilikom primjene postojećih zakonskih odredbi. Ocijenjeno je da treba težiti preventivnim mjerama, a represiju upotrebljavati prvenstveno u onim situacijama kada dolazi do upornog ponavljanja prekršaja, te oštećivanja privatne i javne imovine od pojedinaca i navijačkih skupina. Sa sličnim su problemima svojedobno bile suočene i ostale europske zemlje, pa bi pojedine situacije trebalo analizirati i primijeniti i na našim športskim stadionima. Predloženim se izmjenama i dopunama bolje utvrđuje uloga organizatora, koji najviše mora pridonijeti smanjivanju nasilja na našim stadionima i u dvoranama.

O PRIJEDLOGU

Predstavnik predlagatelja, državni tajnik Ministarstva unutarnjih poslova **Ivica Buconjić** podnio je uvodno izlaganje o predloženom zakonskom tekstu. On je napomenuo da je Vlada predložila određene izmjene i dopune, tek nakon što su uočene određene manjkavosti, a zatim iznio statističke pokazatelje o pojedinim vrstama prekršaja. Tako je primjerice od donošenja Zakona, protiv počinitelja prekršaja podnijeto 1355 prijava. Analizirajući strukturu prekršaja, istaknuo je da prevladava posjedovanje ili konzumiranje alkoholnih pića, posjedovanje pirotehničkih sredstava i predmeta za nanošenje ozljeda, te sudjelovanje u tučnjavama i neredima. Osim izazivanja nereda, došlo je i do oštećivanja materijalnih vrijednosti, a posebno zabrinjava što je tijekom nereda teže ili lakše ozlijeđeno 19 policijskih službenika, te 110 sudionika. Može se dakle, konstatirati da Zakon koji je

donesen u 2003. godini nije rezultirao očekivanim rezultatima budući da neredi nisu do kraja suzbijeni.

Povećane i novčane kazne

Predloženim se izmjenama povećava minimum novčane kazne sa 500 na 1000 kuna. Za teže prekršaje odmjerila bi se kazna u visini od 2000 kuna ili 10 dana zatvora, a za najteže prekršaje povratnika, iznos bi bio 5000 kuna, odnosno kazna zatvora u rasponu od 10 do 60 dana. Predloženim bi se izmjenama izgređnicima mogla izreći i zaštitna mjera kojom bi se morali javiti u policiju najmanje dva sata prije početka natjecanja. Uvodi se i obveza za organizatore da osiguraju kvalitetniji nadzor, a i ovdje su povećane kazne u slučaju da se ne provode propisane mjere. Također se predviđa mogućnost zabrane održavanja športskog natjecanja ukoliko organizator nije poduzeo potrebne mjere oko sigurnosti, te razmjenu podataka i suradnju u okviru međunarodne policijske suradnje.

U okviru predloženih mjera, zaključio je predstavnik predlagatelja, utvrđene su i preventivne zaštitne mjere oko objekata gdje se organiziraju natjecanja, te zaštita sredstava javnog prijevoza. Na kraju je konstatirao da je hrvatska policija na primjeren način suzbijala nereda i prilikom brojnih međunarodnih natjecanja, pa bi u budućnosti ovakvi zaštitni postupci trebali biti nastavljeni.

RADNA TIJELA

Predloženi zakonski tekst razmotrila su i nadležna radna tijela Hrvatskog sabora. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je predloženi zakonski tekst, bez primjedbi ustavnopravne naravi. **Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** saslušao je uvodno izlaganje predlagatelja koji je pojasnio zbog kojih su razloga propisane i proširene obveze organizatora zbog sprečavanja nereda i nasilja na športskim terenima. Podržano je iznijeto stajalište predstavnika Vlade, ocjenjujući da će se predloženim zakonskim izmjenama i dopunama učinkovito utjecati na sigurnost gledatelja, natjecatelja i drugih sudionika športskog natjecanja. Nakon provedene rasprave jednoglasno je predloženo donošenje zaključka kojim se prihvaća Prijedlog zakona u tekstu kako je predložen od predlagatelja Zakona.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav ovaj je zakonski tekst razmotrio u svojstvu matičnog radnog tijela. Podržana su rješenja iz Prijedloga zakona, a na tekst izneseno nekoliko primjedbi. Tako je primjerice sugerirano da se predložena rješenja odnose na sva športska natjecanja, a da se kontrola i utvrđivanje identiteta obavi prilikom ulaska na natjecanje, a ne prilikom kupnje ulaznica. Osim toga, bilo bi dobro preispitati odredbu po kojoj je osoba kojoj je izrečena zaštitna, odnosno sigurnosna mjera zabrane prisustvovanja određenim športskim natjecanjima dužna najkasnije 2 sata prije početka određenog športskog natjecanja pristupiti u nadležnu policijsku postaju. Ujedno se i ostale predložene odredbe trebaju usuglasiti

sa Zakonom o prekršajima, ocijenili su članovi Odbora. Nakon provedene rasprave Saboru je jednoglasno predloženo donošenje zaključka kojim se prihvaća predloženi zakonski tekst. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja izneseni u raspravi o Prijedlogu zakona na sjednici Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela, uputit će se predlagatelju radi izrade Konačnog prijedloga zakona.

Odbor za obitelj, mladež i šport saslušao je uvodno izlaganje predstavnika predlagatelja koji je istaknuo da se prije svega želi postići veći stupanj sigurnosti na športskim natjecanjima i spriječiti moguće izgrede. U raspravi su podržane predložene izmjene i dopune, uz primjedbu da su pojedine mjere još uvijek blage u odnosu na druge europske zemlje. Upozoreno je i na pitanje načina korištenja video zapisa, te pozvano na širu akciju športskih saveza i klubova kroz edukaciju navijača. Nakon provedene rasprave i ovo radno tijelo jednoglasno je sugeriralo donošenje zaključka kojim se prihvaća predloženi zakonski tekst.

Hrvatska policija uvijek je na primjeren način suzbijala nereda, pa bi takve zaštitne postupke trebalo nastaviti.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina razmotrio je ovaj zakon kao zainteresirano radno tijelo. U raspravi je ukazano na zabrinjavajući trend prenošenja nasilja sa stadiona na pravce putovanja navijača. Istaknuto je da se neredi učestalo ponavljaju na gotovo uvijek istim stadionima i gradovima. Izneseno je nekoliko sugestija i prijedloga. Tako se primjerice upozorava na "ritualnu agresiju", čemu pridonose i mediji koji prate ovakva događanja. Potrebno je postaviti veće zahtjeve klubovima koji moraju prihvatiti i odgovornost za moguće nereda, te snažnije raditi i pozitivno utjecati na vlastite navijače.

Ne smije se tolerirati ni vrijeđanje na osnovi rasne pripadnosti, pa bi takve utakmice trebalo prekinuti. Svi akteri dužni su pridonositi afirmaciji športskog duha i stvaranju pozitivne natjecateljske atmosfere. Mediji svojim pokrivanjem i praćenjem športskih natjecanja trebaju pridonositi razvijanju športskog duha, stvaranju osjećaja sigurnosti građana, te promoviranju tolerancije i atmosfere nenasilja. Nakon rasprave Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima. Stajališta, prijedlozi i mišljenja iznijeti u raspravi o Prijedlogu zakona upućuju se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

RASPRAVA

Raspravu su otvorili predsjednici saborskih radnih tijela koji su podsjetili na naglaske koji su se čuli tijekom rasprave u odborima, te na donijete zaključke. Zastupnik **Dražen Bošnjaković** osvrnuo se na zaključke Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav. Jednoglasno je predloženo donošenje zaključka kojim se prihvaća predloženi zakonski tekst. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja izneseni u raspravi upućuju se predlagatelju radi izrade Konačnog prijedloga zakona. U ime Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost govorio je zastupnik Ivan Jarnjak. I ovo je radno tijelo podržalo iznijeta stajališta predlagatelja ocjenjujući da će se time snažnije pridonijeti sigurnosti gledatelja i drugih sudionika športskih natjecanja. Jednoglasno je donesen zaključak kojim se predlaže prihvaćanje podnietog teksta u tekstu kako je predložen od predlagatelja.

Jasnija odgovornost samog organizatora u slučaju nereda

Zatim su govorili predstavnici klubova, a prvi je riječ uzeo zastupnik mr.sc. **Mato Arlović**. **Klub zastupnika SDP-a** podržava svaki zakonski akt

kojim se uvode normalniji odnosi na našim športskim natjecanjima, ali i upozorava da dosadašnja primjena zakonskih ovlasti nije bila dosljedna. Podsjetio je na mali broj riješenih predmeta, te na posebno zabrinjavajuće pojave uništavanja osobne i javne imovine uoči i nakon okončanja natjecanja. Čini se ipak da jedino visoke novčane kazne pomažu da se primire strasti i smanje ovakvi postupci prekršitelja. Smatra da bi bilo dobro da se razmisli o donošenju novog zakona budući da izmjene i dopune obuhvaćaju čak 21 od ukupno 43 članka, a mijesaju se i različite koncepcije. Analizirao je zatim pojedine zakonske odredbe, te sugerirao da se precizira članak kojim se uređuje unošenje i posjedovanje športskog oružja od strane natjecatelja. Potrebna su i preciznija obrazloženja u slučaju kada postoji visoka opasnost od izbijanja nereda i nasilja. Moramo imati i jasnije ovlasti oko postupanja službenih redara, odnosno takve bi osobe svakako trebale posjedovati određeni certifikat kojega mogu dobiti nakon polaganja ispita i dobivanja odobrenja. Osobito je važno brzo donošenje Pravilnika, i to u roku od 6 mjeseci, jer se bez njega ne mogu provoditi predložene zakonske mjere, upozorio je zastupnik Arlović. Dodao je da bi pojedine novčane kazne ipak trebalo uravnotežiti jer su previsoke za naše prilike. Mora se voditi računa i o odgovornosti organizatora koji ne može dopustiti ispaljivanje dimnih raketa i petardi i to nakon što je pregledao sve posjetitelje i oduzeo određen broj ovih naprava. Namjeravamo podržati ovaj zakonski tekst u prvom čitanju jer želimo dobiti što kvalitetniji zakon, zaključio je predstavnik Kluba zastupnika SDP-a.

Športskim navijanjem protiv represije i nereda

U ime **Kluba zastupnika SDSS-a** govorio je zastupnik dr.sc. **Milorad Pupovac**, najavljujući podršku predloženih izmjena i dopuna. Javnost ne bi trebala steći dojam da Sabor pojačava mjere represije prema navijačima bilo kojega sporta, jer se to ne bi moglo

podržati. Smisao predloženih odredbi nalazi se u nastojanju i želji da se stvore pretpostavke za jedno civilizirano navijanje i stabilno održavanje nogometnih ili drugih natjecanja. Međutim, činjenica je da se nasilje događa i na rukometnim, vaterpolskim i odbojkaškim utakmicama, a ne samo na nogometnim i košarkaškim stadionima. Potrebno je da i sami klubovi organiziraju korektne navijačke skupine i time utječu na sigurnost samih navijača i natjecatelja. Zapravo, najveći dio odgovornosti i leži na klubovima, koji mogu pozitivno utjecati na asocijalno ponašanje skupina huliganakoji pokazuju agresiju u određenim situacijama. Osim toga, potrebno je osigurati prikladnu suradnju između policije i pravosuđa, a mjere koje se poduzimaju moraju biti profesionalne kako se cijela akcija ne bi kompromitirala. Ocijenio je da ga zabrinjava eskaliranje rasne, vjerske i međunacionalne netrpeljivosti koja pogađa tamnopute igrače suparničkog tima, iznoseći pojedina zapažanja nogometne utakmice koja je odigrana u Splitu. U nekim je situacijama potrebno pribjeći i prekidu utakmice, a policija bi svojim postupcima trebala senzibilizirati i zadobiti podršku građanske javnosti. Smatra da se moraju razmotriti pojedine predložene mjere kojima se zadire na polje privatnog identiteta prilikom kupovanja karata za utakmice s visokim rizikom. U suradnji s pravnicima trebalo bi eventualno revidirati ili uskladiti pojedine predložene postupke, zaključio je zastupnik Pupovac.

Ohrabruju ranija europska iskustva sa sličnim problemima

U ime **Kluba zastupnika HNS-a** govorio je zastupnik **Dragutin Lesar**. Smatra da treba podržati predloženi zakonski tekst u prvom čitanju, ali dvoji oko očekivanih efekata i rezultata, usprkos optimizmu predlagatelja. Usporedio je zatim održavanje pojedinih športskih priredbi kod nas, sa europskim iskustvima. Uočava se da na europskim stadionima u pravilu nema visokih željeznih ograda, a gledatelji ni ne

pomišljaju o ulasku na terene, bez obzira na kretanje rezultata. Da bi se došlo do ovakvih postupaka, trebalo je proći tamno iskušenje sa stadiona Heisel, ali nakon rigoroznih mjera policije, došlo je do prikladnijeg ponašanja navijačkih skupina.

Osobito zabrinjava učestala pojava uništenja osobne i javne imovine uoči i nakon utakmica.

Kod nas još uvijek nije novčano kažnjen niti jedan klub, bez obzira na vlastite propuste i slabosti prilikom organizacije utakmica, a umjesto policije trebalo bi angažirati više redara i drugih osoba koje određuje i nadzire sam klub, odnosno domaćin. Podsjetio je zatim na rigorozne kazne koje u slučaju nereda određuju organi UEFA, pa se klubovi odmah više trude da obuzdaju i ukrote vlastite navijače. Upozorio je zatim na loše ponašanje naših navijača na Malti, Pohorju i Portorožu, kada su zaplijenjene i veće količine pirotehničkih sredstava i nedopuštenih lanaca, šipki i noževa za međusobne navijačke obračune.

Velika odgovornost leži na klubovima koji u domaćim prvenstvenim utakmicama nerijetko toleriraju agresivno i neprihvatljivo ponašanje vlastitih navijačkih skupina, a ponekad im i financijski pomažu prilikom plaćanja troškova. U slučaju namjernog uništavanja imovine, kazne bi trebale biti i rigoroznije, pa na tom području treba analizirati iskustva i ostalih europskih zemalja. Složio se s konstatacijom zastupnika Pupovca da ne bi trebalo uzimati osobne podatke navijača prilikom kupnje ulaznica.

Zastupnik **Franjo Arapović (HDZ)** ispravio je netočan navod jer prozvani športski savezi uistinu nemaju nikakve veze s organizacijom pojedinih utakmica. Problem nije u zakonu nego u njegovoj dosljednoj primjeni, ocijenio je zastupnik.

Predložene mjere sankcioniraju huligane i prekršitelje koji u više navrata ponavljaju određena kaznena djela i

dovode u pitanje sigurnost navijača i natjecatelja. I kod nas bi trebala zavladati slična športska i navijačka atmosfera koju uočavamo na europskim stadionima, zaključio je državni tajnik Buconjić.

Spriječiti nedopušteno financiranje i "pranje" novca

Zastupnik **Damir Kajin** govorio je u ime **Kluba zastupnika IDS-a**, te podsjetio na nedavni incident prilikom svečanog zatvaranja Zimske olimpijade u Milanu. Takvi postupci svjedoče da je nemoguće zajamčiti apsolutnu sigurnost u svim segmentima, jer se i u planiranim okolnostima uvijek mogu dogoditi incidenti. Ipak, trebamo težiti što boljoj organizaciji i sigurnosti na našim utakmicama, a pri tome se ne smiju zanemariti ni zbivanja oko stadiona. Nerijetko se upravo uoči i nakon takmičenja zbivaju pravi okršaji između navijačkih skupina, pa ovakve situacije treba onemogućiti. Nerede stvaraju sve mlade i mlade osobe što je nedopustivo i valja reagirati na ove situacije. Upozorio je zatim i da nogometni klubovi pribjegavaju "pranju novca" zbog dodatnog plaćanja pojedinih igrača, pa ovakvi poslovi pridonose lošem ugledu pojedinih klubova i čitavih športova. Slične se situacije javljaju i u drugim europskim državama, a kod nas su najčešći sponzori ujedno i tržišni monopolisti: Croatia osiguranje, Hrvatske šume, HT i INA. Naglasio je da se huliganski izgredi i uništavanje imovine liječi rigoroznim novčanim kaznama, pa bi onda i roditelji snažnije utjecali na mlade navijače koji su najčešći vinovnici nereda i nasilja. Svakako treba onemogućiti širenje rasne ili nacionalne mržnje preko navijanja, ali se još uvijek nije dogodilo da je organizator kaznio pojedince koji su nosili kape s ustaškim obilježjima.

Zastupnik Kajin analizirao je zatim pojedine predložene odredbe, sugerirajući da bi roditelji trebali preuzeti odgovornost za svoju djecu koja borave u policijskoj stanici tijekom utakmice. Tu svakako treba

postojati određena solidarnost pa bi se smanjio i intenzitet pojedinih vrsta nasilja, ocijenio je predstavnik Kluba zastupnika IDS-a. Da se nasilje može suzbiti i ograničiti svjedoče i mjere koje su dovele do mirnog ponašanja navijača u brojnim europskim državama, koje su rigoroznim kaznama i mjerama uspjele obuzdati i najagresivnije navijačke skupine. Dvojbenu je ocijenio davanje osobnih podataka uoči kupnje karata, te podržao predloženi zakonski tekst.

Osigurati nesmetani dolazak istinskih navijača na stadione

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je mr.sc. **Ivan Bagarić**. Uvodno je analizirao strukturu prekršaja i brojnost nereda po pojedinim športskim natjecanjima, dob sudionika, te podnijete prekršajne prijave. Zabrinjava ga nemogućnost provedbe zakonskih propisa u pojedinim situacijama, pa pozdravlja predložene novine i najave da se izgređnici javljaju policiji koja time stječe mogućnost nadzora uoči, za vrijeme i nakon okončavanja športskih aktivnosti. Potvrdio je da se predloženim mjerama ne jačaju mjere represije, već pokušava promijeniti ponašanje pojedinaca koji su skloni određenim incidentnim postupanjima. Podupro je i činjenicu da se zaoštava i fokusira veća odgovornost samih organizatora koji bi u pojedinim situacijama trebali povećati broj redara. Predložene zakonske mjere tiču se sigurnosti svih građana, a treba se nadati da će i Zakon o športu pridonijeti stvaranju boljeg i sigurnijeg ozračja na našim stadionima, zaključio je zastupnik Bagarić.

Govoreći u ime **Kluba zastupnika HSS-a**, zastupnik **Ante Markov** ocijenio je da je potrebno donijeti i provoditi zakonsku infrastrukturu na našim stadionima i dvoranama. Sav postojeći represivan aparat postoji da se odvoje navijači od agresivnih pojedinaca i skupina, te da se stvore uvjeti i ozračje za napredak cjelokupnog hrvatskog športa. Bez snažnijeg angažmana samih klubova, neće se moći realizirati pojedine mjere, niti smanjiti agresija navijačkih

skupina u određenim situacijama. I on je iznio ohrabrujuće postupke i rezultate koji su doveli do smirivanja atmosfere na engleskim nogometnim stadionima. Ovakvi postupci moraju nas motivirati da se i sami okrenemo boljem odgoju i educiranju navijača, a odgojne postupke moramo provoditi već u dječjim vrtićima i školama. Cjelokupno društvo ima na raspolaganju čitav spektar mjera i instrumenata koji mogu predstavljati snažnu mjeru potpore ovom Zakonu. Pri tome je važno imati na umu i mogućnost pomoći od strane obitelji, pa će nakon desetak godina i kod nas situacija biti znatno povoljnija.

U slučaju eskalacije nereda ili vrijeđanja igrača rasističkim porukama, treba pribjeći i prekidu utakmice.

Budući da smo kao država postigli značajne športske rezultate i na međunarodnom polju, moramo poduzeti snažnije aktivnosti i na obuzdavanju vlastitih skupina jer je i to u interesu športa i velike većine navijača. Predložio je da predlagatelj precizira odredbe kojima se uređuje članak 5., a odnosi se na zabranu održavanja pojedinog športskog natjecanja. Osvrnuo se zatim i na ponašanje velike većine klubova koji se nalaze u financijskim neprilikama, iako imamo brojne nadarene i kvalitetne natjecatelje koji postižu svjetski relevantne rezultate i uspjehe u pojedinačnim i timskim športovima.

U pojedinačnoj raspravi koja je uslijedila, prva je govorila zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Rezimirala je dvogodišnju primjenu postojećih zakonskih propisa, te napomenula da je potrebno izdvojiti i dodatna financijska sredstva za primjenu predloženih zakonskih propisa. Upozorila je ujedno da se proširuju pojedine zaštitne i sigurnosne mjere, izdvajajući postupanje policije prema osobama koje su se dužne javljati

u najbližu policijsku postaju uoči odigravanja pojedinih utakmica.

Više poslova za policiju i pravosudna tijela

Uvode se i novi poslovi za suce prekršajnih sudova, te proširuje opseg postojećih poslova, ionako preopterećenih pravosudnih institucija. Dodala je zatim da se uz represiju određena pozornost treba posvetiti i mjerama prevencije. I ona je podsjetila na prijašnja iskustva ostalih europskih država, koje su svojedobno bile zatečene okrutnim i neprihvatljivim postupcima vlastitih navijača. Naglasila je da u ovom poslu velika uloga leži i na resornom ministarstvu koje ima malo ili nimalo prikladnih programa na ovom polju. Mladima moramo ponuditi određene sadržaje, a i sam sustav obrazovanja koji je dramatično konzervativan, moramo postupno mijenjati i dodavati odgojnu komponentu. Potrebni su naponi kako bi se postojeći konflikti rješavali kulturom nenasilja i na demokratskim osnovama, a pri tome i obitelj mora preuzeti svoj dio odgovornosti. Stadion su postali opasna mjesta koje izbjegavaju obitelji s djecom, i postupno se pretvaraju u poligon za obračune protivničkih navijačkih skupina, upozorila je zastupnica Antičević-Marinović. Zatražila je da se iznesu konkretni podaci o broju pokrenutih postupaka zbog navijačkih postupaka i agresije, te ponovno naglasila potrebu da se najavljene mjere odgovarajuće financiraju.

Zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)** podržao je donošenje predloženoga Zakona, ali je istovremeno iznio i pojedina kritička zapažanja. Smatra naime, da su i dosadašnji propisi bili dovoljno kvalitetni, ali je u praksi dolazilo do selektivne primjene zakonskih mjera od strane policije, ali i od organizatora. Nema podataka koliko su kazne platili pojedini klubovi za neprihvatljivo ponašanje svojih navijača, koje najčešće doživljavaju blagonaklono, računajući na njihovu snažniju podršku tijekom odigravanja samih utakmica. Zatražio je da se svi ovi podaci objave ukoliko su obrađeni, te upozorio da organizatori ne pridonose smanjivanju rizika na pojedinim važnim utakmicama. Spomenuo je posljednja zbivanja u Splitu, ali i upozorio da ne treba govoriti samo o toj sredini, jer su navijačka divljanja registrirana na manje-više svim stadionima. I novinari bi trebali razmisliti o svojim uvodnicima, gdje dirljivo opisuju pojedine bakljade, te daju poticaja ovakvom neprihvatljivom ponašanju.

Novinari moraju voditi računa da svojim porukama ne daju poticaja neprihvatljivom ponašanju navijača.

Mora se osigurati i efikasnija redarska služba te suzbijati prodaja alkoholnih pića u širem okruženju, imajući u vidu

i strana iskustva. Upozorio je da se ljudi zbog neimaštine sve češće odlučuju za zatvorsku kaznu, pa i tu činjenicu treba imati u vidu kada se predlažu drastičnije mjere i veće novčane kazne. U slučaju češćeg ponavljanja prekršaja, zakonodavac bi mogao primjenjivati i mjeru doživotne zabrane dolaska na stadione, pa bi onda pojedinci ipak razmislili i odustali od neprihvatljivog ponašanja. Možda bi umjesto novčane kazne trebalo razmotriti mogućnost izricanja mjera društveno korisnog rada, zaključio je zastupnik Korenika.

Predsjedavajući je zatim pozvao predstavnika predlagatelja da iznese završnu riječ. On je iznijete mjere i sugestije ocijenio kao konstruktivne i dobronamjerne. Ponovio je već ranije iznijete konstatacije o potrebi stvaranja sigurne atmosfere unutar stadiona i dvorana, te ocijenio da će se najveći dio iznijetih prijedloga i primjedbi usvojiti prilikom donošenja Konačnog prijedloga zakona. Predsjedavajući je zaključio raspravu.

U nastavku rada pristupilo se očitovanju o predloženom zakonskom tekstu. Velikom većinom, sa 97 glasova "za" i 5 "suzdržanih", saborski zastupnici su donijeli zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja, uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POREZU NA DOBIT;
 PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O FINANCIRANJU JEDINICA
 LOKALNE I PODRUČNE SAMOUPRAVE

Zahtjev za povećanje lokalnih proračuna

Klub zastupnika HNS-a predlaže da se porez na dobit u potpunosti prepusti državi, te da porez na dohodak postane isključivo prihod lokalnih i područnih jedinica, koje bi dijelile i prihode od poreza na promet nekretnina.

Pred zastupnicima se na 19. sjednici pojavio i paket zakona što ga je uputio u proceduru Klub zastupnika HNS-a. Riječ je o novelama Zakona o porezu na dobit te o financiranju jedinica lokalne i područne samouprave, kojima se predlaže drugačija preraspodjela zajedničkih poreza između države te lokalnih i područnih jedinica (o tome je provedena objedinjena rasprava). Naime, haenesovci se zalažu za to da se porez na dobit u potpunosti prepusti središnjoj vlasti, te da porez na dohodak postane isključivo prihod lokalnih i područnih jedinica, uz zadržavanje pozicije za pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije. Predložili su i to da porez na promet nekretnina ubuduće bude zajednički prihod lokalne i područne samouprave (županije dosad nisu sudjelovale u raspodjeli tih prihoda). Prema računici predlagatelja, primjenom ovog modela raspodjele poreznih prihoda, koji je jednostavniji od postojećeg, jedinice lokalne samouprave bi godišnje imale na raspolaganju oko 640 mln. kuna više nego dosad.

Iako većina sudionika u raspravi podupire inicijativu HNS-a za jačanje fiskalnog kapaciteta jedinica lokalne samouprave, što je preduvjet za ravnomjerniji razvoj svih krajeva

Hrvatske, njihovi prijedlozi nisu dobili "zeleno svjetlo". Naime, parlamentarna većina smatra da decentralizacija prihoda Državnog proračuna, dok rashodna strana ostaje ista, nije financijski održiva. Osim toga, dijeli mišljenje Vlade, da bi se predloženim okoristili samo neki gradovi i općine, dok bi lokalne jedinice na brdsko-planinskim i područjima posebne državne skrbi te na otocima prošle znatno lošije. Uzaludna su bila upozorenja oporbe da općinama, gradovima i županijama ostaju na raspolaganju samo mrvice poreznog kolača, zbog čega postoje drastične razlike u kvaliteti života u pojedinim sredinama, te da je protuustavno decentralizirati ovlasti, bez sredstava. Nisu ih uspjeli uvjeriti ni u to da bi sve prihode koje bi eventualne izgubile općine mogle nadoknaditi iz Fonda za izravnjanje.

U raspravi je, među ostalim, konstatirano, da su ponuđeni zakonski prijedlozi dobra osnova za otvaranje rasprave o nužnosti radikalnije reforme poreznog sustava, ali i lokalne samouprave u cjelini. Zastupnici očekuju od Vlade sustavna rješenja kojima bi se popravio fiskalni kapacitet lokalnih i područnih jedinica.

O PRIJEDLOZIMA

Objasnujući zastupnicima predložene zakonske izmjene, **Jozo Radoš (HNS)** je naglasio da je Republika Hrvatska visoko centralizirana zemlja, te da je krajnje vrijeme da puno snažnijim koracima uđe u proces jačanja lokalne samouprave, odnosno u decentralizaciju (takvi su trendovi i u svijetu, pogotovo u europskim zemljama). Nažalost, proteklih godina nije puno napravljeno u tom smislu, osim sitnih promjena, poput novela Zakona o lokalnoj samoupravi. Tim izmjenama je donekle povećana nadležnost jedinica lokalne samouprave i županija, omogućeno je osnivanje velikih gradova i dr., ali taj je zakon ostao mrtvo slovo na papiru, jer nedostaju provedbeni propisi. Neki od zakona doneseni u protekle dvije godine su čak oslabili autonomiju lokalne samouprave, tvrdi Radoš. Primjerice, povećanjem neoporezivog dijela dohotka lokalne jedinice su financijski oštećene, jer je smanjen jedan od njihovih najvažnijih izvora prihoda.

Vlada se, doduše, javno opredijelila za decentralizaciju, najavila je čak i zakone o financiranju jedinica lokalne samouprave koji bi išli njima u prilog, ali tih zakona još uvijek nema. Nije logično - kaže - da gotovo sve naše lokalne

jedinice - i općine i gradovi i veliki gradovi imaju iste ovlasti, i to male. Županije, pak, predstavljaju nekakvu čudnu strukturu regionalne samouprave, između središnje vlasti i jedinica lokalne samouprave, također s malim ovlastima, a o njihovoj financijskoj snazi da se i ne govori.

Predložena preraspodjela poreznih prihoda donijela bi lokalnoj samoupravi (ne računajući Grad Zagreb), oko 640 mln. kuna više nego što sada prikupi u jednoj proračunskoj godini

Po riječima zastupnika, oko 14 ili 15 posto prihoda koji se prikupljaju i troše u javnom sektoru otpada na jedinice lokalne samouprave. Oduzme li se od toga oko 2,5 mlrd. kuna, koje su rezervirane za fondove izravnjanja i koriste se za financiranje decentraliziranih funkcija, taj se postotak smanjuje na 12 posto. Budući da gotovo 50 posto tih prihoda otpada na Grad Zagreb, za sve ostale gradove, općine i županije ostaje na raspolaganju svega oko 7 posto sredstava.

Treba reći da je Grad Zagreb i sam visoko centraliziran, budući da njegovih 17 gradskih četvrti troši svega 3 posto gradskih prihoda (to vrijedi i za ostale velike gradove), kaže Radoš. Prema podacima Hrvatskog pravnog centra, Republika Hrvatska troši za lokalne potrebe oko 10,32 posto javnih prihoda, dok je europski prosjek oko 25 posto, a u najrazvijenijim skandinavskim zemljama i do 50 posto. Prestigle su nas čak i tranzicijske zemlje koje na lokalnoj razini troše dvostruko više nego Hrvatska. To znači da bismo, u najmanju ruku, trebali udvostručiti prihode lokalnih jedinica, koje sada raspoložu s vrlo malo izvornih prihoda (većinom se financiraju od poreza koje im je dodijelila središnja vlast ili od zajedničkih poreza).

Stoga Klub zastupnika HNS-a predlaže da se porez na dobit u potpunosti prepusti središnjoj vlasti, a da porez na dohodak postane isključivo prihod lokalnih i područnih jedinica, uz zadržavanje pozicije za pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije, kao i do sada. Veći udio poreza na dohodak kojeg bi se odrekla država pripao bi županijama, koje sada nemaju nikakav manevarski prostor za povećanje svojih fiskalnih prihoda. Prema predloženom, prihodi od poreza na promet nekretnina dijelili bi se između jedinica regionalne i lokalne samouprave (županije dosad nisu sudjelovale u raspodjeli tih prihoda). Procjenjuje se da bi predloženom preraspodjelom poreznih prihoda jedinice lokalne samouprave, ne računajući Grad Zagreb, imale na raspolaganju oko 640 mln. kuna više nego dosad. Povećanje prihoda od oko 10 posto omogućilo bi im da dugoročnije planiraju svoje prihode, ali i razvojne projekte. Naime, povoljna je okolnost što je prihod od poreza na dohodak vrlo stabilan, za razliku od poreza na dobit koji zna oscilirati.

Budući da centralizirana država očito ne može osigurati ravnomjerni razvoj cijele zemlje, treba ići u fiskalnu decentralizaciju i u regionalizaciju Hrvatske. Krajnji je cilj uspostaviti odnos u financiranju države prema lokalnim jedinicama 60:40.

Riječ je o vrlo jednostavnom modelu preraspodjele zajedničkih poreza, odnosno prihoda po toj osnovi, po uzoru na trend koji se događa u Europi i u svijetu, naglašava Radoš. Na taj se način ne samo pojednostavljuje porezni sustav, nego i izbjegavaju sadašnje nepravde kod prikupljanja poreza na dobit (ide onoj lokalnoj jedinici gdje je sjedište tvrtke, a ne tamo gdje se dobit ostvaruje). Krajnji je cilj ovoga zakonskog paketa - jačanje fiskalnog

kapaciteta jedinica lokalne samouprave, ne dovodeći u pitanje porezne prihode državnog proračuna.

RADNA TIJELA

Nadležna radna tijela - matični **Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu te odbori za financije i državni proračun i za zakonodavstvo** - nisu poduprla predložene zakonske izmjene, iz razloga navedenih u Mišljenju Vlade RH. Stoga u nastavku donosimo njene argumente.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ne može se prihvatiti, jer bi se predloženim rješenjima narušili odnosi u raspodjeli poreza između države i lokalne te područne samouprave, utvrđeni Smjernicama ekonomske i fiskalne politike Vlade RH te u projekcijama Državnog proračuna za razdoblje 2006-2008. godine, stoji u Mišljenju Vlade. Naime, prema predloženom, državni proračun bi izgubio 408,3 mln. kuna prihoda, a smanjio bi se i iznos pozicije izravnjanja za decentralizirane funkcije (za oko 175 mln. kuna), jer u nju više ne bi izdvajala niti jedna jedinica s područja posebne državne skrbi. Istovremeno bi 215 općina i gradova na tim i brdsko-planinskim područjima u raspodjeli poreza na dohodak oko izgubili 152 mln. kuna, što bi zahtijevalo izmjenu posebnih zakona o tim područjima. Općine i gradovi na otocima bi također bili na gubitku za oko 46,9 mln. kuna, napominje Vlada. Naime, prema Zakonu o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, država ustupa svoj udio poreza na dohodak otočnim jedinicama, ako su potpisnici sporazuma o zajedničkom financiranju kapitalnih projekata od interesa za razvoj otoka (predloženim izmjenama to se pitanje ne regulira). Budući da su mnoge investicije u tijeku, postavlja se pitanje tko bi nastavio njihovo financiranje i iz kojih izvora. Nije jasno ni tko će, umjesto države, platiti povrat preplaćenog poreza na dohodak građanima s područja posebne državne skrbi (za 2005. godinu

treba isplatiti po toj osnovi 442 mln. kuna). Nije riješeno ni pitanje kome se dodjeljuje 1 posto udjela u porezu na dohodak za decentraliziranu funkciju vatrogastva kod jedinica koje tu funkciju nisu preuzele, u iznosu od oko 67,7 mln. kuna (neraspoređeni dio poreza na dohodak), stoji dalje u mišljenju Vlade.

Svoje stajalište Vlada potkrepljuje i navodima da je u 2004. i 2005. godini važećim zakonima već izvršena dodatna raspodjela poreza na dohodak s državne razine na općine, gradove i županije. Naime područjima posebne državne skrbi i brdsko-planinskim područjima ustupljen je cjelokupan porez na dohodak i dobit koji pripada državnom proračunu, a otočnim općinama i gradovima cjelokupan udio države u porezu na dohodak. Osim toga, država je iz svog dijela prihoda iz tog izvora izvršila povrat preplaćenog poreza građanima s područja posebne državne skrbi (I, II. i III skupine) te brdsko-planinskih područja. Zahvaljujući tome, osjetno je poboljšana položaj 225 jedinica lokalne samouprave, budući da su im ostala na raspolaganju značajna sredstva za izvršavanje javnih rashoda, uključujući i mogućnost investiranja.

U zaključnom dijelu Mišljenja Vlada podsjećajući na činjenicu da su u Smjernicama ekonomske i fiskalne politike do 2008. godine predviđene mjere porezne reforme, a Okvirnim programom decentralizacije za razdoblje 2004-2007. godine, te Izmjenama Zakona o lokalnoj i područnoj samoupravi, iz listopada 2005., prijenos određenih funkcija na niže razine, sukladno posebnim zakonima. S tim u svezi najavljuje da će istovremeno s izmjenama posebnih zakona, predložiti i novele Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne samouprave, kojima će utvrditi novu raspodjelu zajedničkih poreza između države i lokalnih te područnih jedinica, u skladu s procijenjenim efektima i novim funkcijama koje će se decentralizirati.

Vlada je sugerirala Saboru da ne prihvati ni predložene izmjene Zakona o porezu na dobit. U svom Mišljenju upozorava da se drugačija raspodjela prihoda od tog poreza može urediti

samo izmjenom Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i novelama posebnih zakona kojima se regulira plaćanje poreza na dobit za porezne obveznike na područjima posebne državne skrbi i brdsko-planinskim područjima.

RASPRAVA

Regijama veće ovlasti i sredstva

Željko Pavlic je najavio da će **Klub zastupnika regionalnih stranaka (PGS-a, SBHS-a i MDS-a)** poduprijeti zakonske inicijative HNS-a, kao početni korak ka decentralizaciji Hrvatske. Nadaju se da će taj proces završiti s puno bitnijim reformskim zahvatima koji će uspostaviti odnos u financiranju države prema lokalnim jedinicama 60:40. Podsjetio je na to da se u Saboru relativno često čuju zahtjevi za fiskalnom decentralizacijom. I sam je, kaže, još 98. godine sudjelovao u podnošenju ovakve inicijative. Nažalost, od tada se ništa bitno nije promijenilo. Odnos između državnog i lokalnih proračuna ostao je gotovo isti - 82 posto prihoda državi, 5,7 posto gradu Zagrebu, a 11,5 posto ostalim gradovima, općinama i županijama. Razlika je jedino u tome što su gradovi, županije i općine u međuvremenu dobile brojne nove ovlasti koje moraju servisirati.

Najbolje bi bilo da tvrtke plaćaju porez tamo gdje ostvaruju dobit, a da država 2 posto PDV-a prepusti županijama.

O nepravednom odnosu u raspodjeli financijskog kolača najbolje - kaže - svjedoče podaci o proračunskom kapacitetu države (u 2004. Proračun je težio 100 mlrd. kuna), županija (ukupno 2,5 mlrd.), te 550 gradova i općina (9 mlrd. kuna) i Grada Zagreba (oko 5 milijardi).

Iako je Hrvatska visoko centralizirana zemlja, uočljive su velike razlike u

standardu između pojedinih županija. Primjerice, prosječna plaća u gradu Zagrebu bila je lani 30 posto viša nego u Medimurskoj županiji. U Zagrebu je ostvaren i dvostruko veći BDP od hrvatskog prosjeka (10,5 tisuća eura), dok je u Medimurskoj županiji iznosio 4700, u Brodsko-posavskoj 3 300 eura, itd. Budući da centralizirana država očito ne može osigurati ravnomjerni razvoj cijele zemlje, treba ići u fiskalnu decentralizaciju i u regionalizaciju Hrvatske. Međutim, predloženim izmjenama država se odriče samo malog dijela svog proračunskog kolača (320 mln. kuna) koji iznosi više od 100 mlrd. kuna. Stav je Kluba regionalnih stranaka da postepeno treba ići u jače reforme, i podijeliti Hrvatsku u nekoliko regija, kojima treba dati značajne ovlasti i financijski potencijal. Modernoj državi danas ionako ne pripada puno više od obrane, te vanjske i monetarne politike. Svim ostalim oblicima javne djelatnosti trebale bi upravljati regije i lokalne zajednice, vođene nacionalnim i sve više europskim normama i standardima.

Po riječima **Nevenke Majdenić, Kluba zastupnika HDZ-a** neće podržati donošenje ovih zakona, jer predviđaju decentralizaciju prihoda Državnog proračuna, dok njegova rashodna struktura i druge obveze ostaju iste (to nije financijski održivo). Kako reče, predlagatelji očito nisu vodili računa o posljedicama koje bi mogle nastati novim načinom preraspodjele poreznih prihoda, na koje u svom Mišljenju ukazuje Vlada. Nismo protiv decentralizacije funkcija, ali da bi se to moglo postići najprije valja napraviti kompletnu analizu decentralizacije, transparentno i cjelovito razraditi sve dijelove sustava i stvoriti uvjete za kvalitetno prenošenje funkcija, a tek onda decentralizirati prihode.

Promjene moraju biti puno radikalnije

Treba prihvatiti sve što se nudi na području decentralizacije, jer je Hrvatska zrela za radikalnu decentralizaciju, a država nikako da krene u pravu reformu

lokalne samouprave, kaže **Damir Kajin**, glasnogovornik **Kluba zastupnika IDS-a**. Po riječima zastupnika, sustav lokalne samouprave, poglavito kad je riječ o financijskoj snazi naših županija, naprosto je smiješan (lani je svaka od njih u prosjeku uprihodovala oko 120, 130 mln kuna). Budući da im država permanentno "spušta" nove obveze glede općih bolnica (koje imaju dvostruko veće prihode od njih), prisiljene su se dodatno zaduživati. Nema sumnje da bi im prihodi o kojima je ovdje riječ dobro došli, s tim da se strogo namjenski predvide za zdravstvo koje je bankrotiralo.

Treba pronaći način da lokalna samouprava, umjesto s 14 milijardi, raspolaže s oko 25 do 30 milijardi kuna izvornih prihoda, kako bi mogla odgovoriti zahtjevima građana.

Kako reče, ideosovci se zalažu za policentrični ustroj Hrvatske, a ne da Zagreb "usiše" cijelu zemlju (tu su locirana sva ministarstva, sva vodeća javna poduzeća i banke, te velika industrija). Primjerice, 2004. godine Grad je po osnovi poreza na dobit ostvario 871 milijun kuna, a 568 jedinica lokalne i područne samouprave svega 586 milijuna kuna. Država bi trebala brinuti o vojsci, mirovinama, monetarnoj politici, diplomaciji, pravosuđu i velikim državnim investicijama, a sve ostalo, prije svega zdravstvo, prepustiti lokalnoj samoupravi, napominje zastupnik. Po njegovom mišljenju trebalo bi preuzeti načela decentralizacije koju je poznavao i Ustav iz 74., jer se zemlja najbrže razvijala upravo u razdoblju od 74. do 90. godine.

Rješenje - raspodjela PDV-a

Promjene moraju biti puno drastičnije od predloženih, naglašava Kajin (s tristotinjak ili četristotinjak milijuna kuna ne može se pristupiti decentralizaciji.)

Najbolje bi bilo da tvrtke plaćaju dobit tamo gdje je ostvaruju, a da država 2 posto PDV-a prepusti županijama, s tim da im prenese i dio obveza. Na taj bi im se način u prvoj fazi prihodi udvostručili. U svakom slučaju, rješenje leži u PDV-u, kao najizdašnjem porezu. Kada bi država 10 posto prihoda od tog poreza usmjerila prema lokalnoj samoupravi, dakako, uz određene obveze, to bi bila stvarna reforma i decentralizacija (sada lokalne jedinice realno participiraju sa oko 11 posto u ukupnoj raspodjeli ostvarenih prihoda u Hrvatskoj). Od toga oko 6 do 7 posto otpada na Grad Zagreb, dok svi ostali ostvaruju neusporedivo manje (na županije otpada svega 1,5 posto ukupnih sredstava).

Na kraju je izjavio da će njihov Klub podržati ovaj zakonski paket u prvom čitanju, uz sugestiju predlagatelju da kod izrade Konačnog prijedloga vodi računa o tome da brdsko-planinska i područja od posebne državne skrbi te otoci ne dođu u nepovoljniju situaciju (prema predloženom modelu gube preko 100 milijuna kuna, što je nedopustivo).

Zamjena poreza nije decentralizacija

Predstavnik **Kluba zastupnika SDP-a, Zvonimir Mršić**, uvodno je spomenuo da, prema anketi koju je početkom ožujka provela Agencija PULS, građani imaju daleko više povjerenja u lokalnu samoupravu (53,4 posto anketiranih), nego u državnu vlast (svega 29 posto), bez obzira na to koja je stranka na vlasti. To nam govori da ljudima koji svakodnevno rješavaju probleme građana u općinama, gradovima i županijama moramo prenositi ne samo ovlasti i zadaće, kao što smo učinili zadnjom izmjenom Zakona o lokalnoj samoupravi (stupio je na snagu u studenome 2005.) nego i potrebna sredstva, odnosno određene fiskalne prihode.

Po riječima zastupnika, prvi korak decentralizacije se dogodio 1. srpnja 2001., kada je donesen zakon kojim su osnivačka prava nad određenim ustanovama, ali i dio poreza na

dohodak, preneseni na jedinice lokalne samouprave. Ne samo da to nije bilo dovoljno, nego od tada do danas lokalne jedinice više nisu dobile niti lipe dodatnih poreznih prihoda, jedino sredstva iz Fonda za poravnanje. Predloženim zakonskim paketom predviđa se samo zamjena poreza za porez, odnosno pretakanje s jedne stavke na drugu, a to nije decentralizacija. Želimo li govoriti o suštinskoj decentralizaciji u Hrvatskoj, ne možemo sporiti o tome hoće li Proračun biti u manjku za 320 ili 400 mln. kuna. Naime, što će više sredstava lokalne jedinice uprihodovati po osnovi poreza na dohodak, to će imati manje potrebe za pomoć iz Fonda za poravnanje, napominje zastupnik.

Povećati izvorne prihode lokalnih jedinica

U nastavku je upozorio na to da pojedini sudionici u raspravi, pod firmom decentralizacije, pokušavaju provući tezu o sukobu jedinica lokalne samouprave s Gradom Zagrebom. I glavni grad ima premalo novaca za sve što mora obaviti iz svoje nadležnosti. Prema tome, svaka preraspodjela poreza između njega i bilo kojeg drugog grada, ide na štetu lokalne samouprave. Stoga treba pronaći način da lokalna samouprava, umjesto s 14 milijardi, raspolaže s oko 25 do 30 milijardi kuna izvornih prihoda, odnosno s duplo više poreznog novca nego dosad, kako bi mogla odgovoriti zahtjevima građana. U tu svrhu trebalo bi promijeniti i zastarjeli sustav lokalnih poreza (primjerice, socijalno neosjetljivu komunalnu naknadu zamijeniti porezom na imovinu, i sl.). Što se, pak, tiče poreza na dohodak, on u cijeloj Europi u potpunosti pripada lokalnim jedinicama, jer se obračunava prema mjestu stanovanja. Međutim, gotovo da nema zemlje u kojoj dio poreza na dobit ne ostaje jedinicama lokalne samouprave. To znači da osim predloženog rješenja, prema kojem bi to bio isključivi prihod države, postoji i više mogućnosti za njegovu raspodjelu lokalnoj samoupravi (npr. na osnovi broja zaposlenika na određenoj lokaciji, prema

broju stanovnika, ili kombinacijom tih dvaju modela.)

Po riječima zastupnika njegovi stranački kolege se slažu s tim da se ova dva zakona prosljede u drugo čitanje, ali se zalažu za izradu projekta decentralizacije države koji neće voditi ka zamjeni poreza, nego ka tome da jedinice lokalne samouprave raspolažu s oko 25 do 30 posto javnih prihoda u Republici Hrvatskoj.

Potrebna radikalnija reforma poreznog sustava

Mr.sc. **Vladimir Šišljagić** je najavio da će **Klub nezavisnih zastupnika** također poduprijeti zakonske prijedloge HNS-a, kao pokušaj da se u Hrvatskoj napokon pokrene fiskalna decentralizacija. Slažu se s tim da tome mora prethoditi detaljna analiza, ali u protekle dvije godine ovog mandata vladajući su imali dosta vremena da to naprave i realiziraju predizborno obećanje o reformi poreznog sustava. Unatoč tome, Hrvatska je i dalje visoko centralizirana i metropolizirana država, i u političkom, i u financijskom i u gospodarskom, pa i kulturnom smislu, čemu osobito doprinosi važeći porezni sustav. Naime, u metropoli su sjedišta svih velikih tvrtki, osiguravajućih kuća i banaka, koje ovdje plaćaju i porez na dobit.

Budući da su izostala sustavna rješenja kojima bi se osigurao ujednačen policentričan razvitak zemlje, i dalje se nastavlja negativni trend regionalnog raslojavanja, nazadovanja i marginalizacije rubnih područja, koji je danas još uočljiviji nego prije nekoliko godina. Primjerice, gospodarstvo istočne Hrvatske je pred kolapsom (nezaposlenost je dostigla preko 30 posto, prosječna primanja ono malo zaposlenika su ispod hrvatskog prosjeka, poticaji u poljoprivredi kasne, itd.). U takvim uvjetima mladi nemaju perspektive, pa odlaze u Zagreb ili u inozemstvo. Temeljni je problem u Hrvatskoj, koji nije prepoznala ni ova ni ranija Vlada, to što se u državnu blagajnu slijevaju ogromna sredstva, dok lokalnim, odnosno područnim

jedinicama, ostaju samo mrvice nedostatne za pokriće osnovnih potreba građana.

Nema sumnje da je na sadašnjem stupnju gospodarskog razvitka prijeko potrebna radikalnija reforma poreznog sustava, koja će im osigurati daleko veće prihode, a time i temeljni uvjet za uravnotežen i ravnomjeran razvitak svih područja u Hrvatskoj.

Dok se u državnu blagajnu slijevaju ogromna sredstva, lokalnim, odnosno područnim jedinicama, ostaju samo mrvice, nedostatne za pokriće osnovnih potreba građana.

U nastavku je podsjetio na to da je Hrvatska rascjepkana na 426 općina, 123 grada i 20 županija, što predstavlja ogromno financijsko opterećenje i za državu, ali i za lokalne jedinice (mnoge od njih jedva preživljavaju). Međutim, još uvijek nemamo jasnu regionalnu politiku koja bi bila usmjerena okrupnjavanju današnjih županija, sukladno provjerenim standardima i pozitivnim iskustvima EU. Stoga Klub nezavisnih zastupnika traži od hrvatske Vlade jasna stajališta o budućoj regionalizaciji Hrvatske i ozbiljan pristup u reformi poreznog sustava, u funkciji osiguranja pravedne fiskalne decentralizacije.

Dragutin Lesar je podsjetio na to da je **Klub zastupnika HNS-a** već u nekoliko navrata predlagao zakonske promjene koje su trebale rezultirati financijskom decentralizacijom, ali da je Vlada svaki put bila protiv. Nažalost, izostala je ne samo podrška vladajućih, nego i kolega iz drugih stranaka. Stoga ga čude zahtjevi za radikalnijim iskorakom u decentralizaciji, koji nisu popraćeni i konkretnim prijedlozima.

Iz Mišljenja Vlade proizlazi da ne prihvaća naš prijedlog zbog toga što je Sabor utvrdio projekcije Državnog proračuna za razdoblje 2006/2008. Znači li to da ni Vlada do 2008. godine više

neće smjeti redistribuirati proračunska sredstva, odnosno transferirati lokalnoj samoupravi ni lipu više od utvrđene projekcije - pita zastupnik.

U nastavku je podsjetio na to da su povećanjem neoporezivog dijela dohotka, i mirovine, lokalni proračuni u međuvremenu smanjeni za oko 2 posto, a da istodobno nije povećan njihov udio u poreznom kolaču. Osim toga, u protekle dvije godine na lokalne jedinice prenesene su dodatne obveze predviđene brojnim zakonima(18). Možemo li uopće govoriti o tome da lokalna samouprava ima jednake šanse, ako pojedine županije imaju tisuću kuna manje fiskalne prihode po glavi stanovnika od državnog prosjeka?. To se uglavnom odnosi na tzv. zelene županije, što svjedoči o tome da naš porezni sustav ne poznaje različitosti pojedinih krajeva, strukturu gospodarstva, poduzetništva i poljoprivrede.

Mi nismo ponudili revolucionarni prijedlog, ali smo predložili model raspodjele poreznih prihoda koji bi lokalnoj samoupravi u jednoj proračunskoj godini donio 640 mln. kuna više nego što prikupi sada.

Utvrđiti jasne kriterije raspodjele

Moramo biti samokritični i priznati da od zadnje promjene teritorijalnog ustrojstva Hrvatske, 92.,93. godine, nema dovoljno političke volje da se napravi pristojna reforma lokalne samouprave, kaže dr.sc. **Zlatko Kramarić**, predstavnik **Kluba zastupnika HSLS-a**. Naime, broj općina se u međuvremenu povećao za oko stotinjak, pa i broj gradova, unatoč upozorenjima da je to pretežak teret za porezne obveznike. Ne samo da nismo smanjili trend povećanja broja lokalnih jedinica, nego nismo gotovo ništa napravili na planu fiskalne decentralizacije (predloženim se samo pokušavaju nešto ravnomjernije raspodijeliti porezne prihode). Centralizirana i skupa država dovela je do neravnomjernog razvoja zemlje, tako da su neki krajevi razvijeni, europski, a drugi zapušteni i depopularizirani. Istina,

Hrvatska se ni do 90. nije razvijala ravnomjerno, a nakon toga došao je rat. Međutim, mudra središnja vlast mora voditi takvu politiku koja će uz pomoć stimulativnih mehanizama uravnotežiti razvoj svih krajeva, tako da život u pojedinim prostorima bude jednako atraktivan kao u velikim gradovima. Nije dovoljno nekom mjestu dati status općine ili grada, već odgovarajućim poreznim rješenjima treba omogućiti da se tamo može živjeti i raditi, napominje zastupnik. Vrlo je važno utvrditi jasne kriterije raspodjele proračunskih sredstava za lokalne namjene, kako bi se izbjegla sadašnja proizvoljna izdvajanja za pojedine projekte bez jasnih kriterija.

Dio poreza na dobit i lokalnoj samoupravi

Po ocjeni njegovih stranačkih kolega, raspodjela prihoda od poreza na dobit prema broju stanovnika lokalne jedinice bio bi najpravedniji pristup. U tom bi se slučaju njihovi prihodi iz tog izvora povećali za oko 600 mln. kuna, a to nije zanemarivo. U prilog tome govori i činjenica da je lokalna samouprava u većini zemalja EU zadržala udio u tom porezu. Ovakav način raspodjele je jednostavan i transparentan, što bi omogućilo lokalnim jedinicama precizno planiranje prihoda za predstojeće godine. Čak i raspodjela tog poreza prema lokaciji zaposlenja bilo bi pravednije rješenje od postojećeg, iako ne tako transparentno i nešto teže za primjenu.

Pristupimo li decentralizaciji kao dekoncentraciji moći s državne na niže razine, ona se može provesti na tri područja, kaže dr.sc. **Čehok**, također predstavnik Kluba zastupnika HSLS-a. Prije svega treba pristupiti teritorijalno-upravnoj decentralizaciji, budući da Vlada gotovo na svim područjima ima ovlasti etatističkog intervencionizma. Osim toga, Hrvatska je i u teritorijalnom smislu centralizirana, upravo stoga što je metropolizirana. Kako reče, zastupnici HSLS-a se zalažu za to da tvrtke ne plaćaju porez na dobit prema sjedištu, nego tamo gdje se ona ostvaruje. Primjerice, nema nikakvog opravdanja

da INA koja zagađuje Sisak, plaća porez na dobit Zagrebu. Isto bi trebalo vrijediti i za banke koje zarađuju enormne profite po cijeloj Hrvatskoj. U tom bi se slučaju ubrzo pokazalo da nisu bogati građani Zagreba (oni možda žive lošije nego građani u nekim manjim gradovima), već tvrtke koje tamo imaju sjedište. Nitko nije protiv Zagreba, ali smo zato za demetropolizaciju, kaže Čehok.

Što se, pak, tiče financijske decentralizacije, treba pronaći model koji će uravnotežiti potrebe lokalne samouprave za većim prihodima i ohrabriti je da gradi, nudeći povoljne uvjete investitorima. Naime, ne smijemo demotivirati lokalne jedinice da zarađuju na porezu na dobit. Čak, štoviše, trebali bismo im omogućiti da imaju zakonsko pravo određivati visinu tog poreza, jer će se onda i nadmetati oko toga koja će ponuditi investitorima bolje uvjete, odnosno porezne povlastice.

Kada bismo im prepustili porez na dohodak, to bi značilo, primjerice, da se gradnja slobodne zone u Varaždinu ne isplati samo gradu Varaždinu, s obzirom na to da će se taj porez plaćati po mjestu stanovanja. Naime, 50 posto zaposlenih u toj zoni nije iz Varaždina.

Dakako, treba dekoncentrirati i ovlasti, ali to se neće postići ovim zakonskim paketom, napominje zastupnik. Za to je potrebno stvoriti odgovarajuću atmosferu u kojoj će doći do sinergijskog učinka između lokalnih i područnih jedinica te države.

Riječ predlagatelja

Govoreći u ime predlagatelja, **Jozo Radoš** je opovrgnuo tvrdnje da će predloženim rješenjima biti oštećeno 215 općina na brdsko-planinskim i područjima od posebne državne skrbi te na otocima (sve prihode koje bi eventualne izgubile moći će nadoknaditi iz Fonda za izravnjanje). Naime, taj Fond ostaje isti, kao što je i bio, dok bi se prihodi jedinica lokalne samouprave, bez Grada Zagreba, povećali za 635 mln. kuna (320 mln. na račun države, a 315 na račun Grada Zagreba). Ne radi se ni o kakvom antagonizmu lokalnih

jedinica u odnosu na Zagreb, ali nije pravedno da on ostvaruje 67 posto svih prihoda od poreza na dobit, dok ostalim gradovima (120 pripada svega 26 posto tog kolača, a općinama (426) samo 7 posto. To ne samo da nije u interesu ravnomjernog razvoja zemlje, nego ni u interesu Zagreba, kaže Radoš.

Detaljnju analizu prihoda i rashoda jedinica lokalne samouprave i njihovih nadležnosti trebalo je napraviti odavno (to je u prvom redu zadaća Vlade), ali to nije učinjeno ni prilikom zadnje promjene Zakona o lokalnoj samoupravi prije godinu dana, kada smo im povećali obveze, a da im nismo "spustili" ni kunu prihoda (sada je prilika da se ta nelogičnost ispravi, sukladno odredbi Europske povelje o lokalnoj samoupravi).

Ne smijemo demotivirati lokalne jedinice da zarađuju na porezu na dobit. Trebali bismo im omogućiti da određuju visinu tog poreza, jer će se onda i nadmetati oko toga koja će investitorima ponuditi bolje uvjete, odnosno porezne povlastice.

Ne može se paušalno ocjenjivati ni da je broj lokalnih jedinica u Hrvatskoj prevelik (Hrvatska je po tome u europskom prosjeku). Istina, jedan dio gradova i općina zbog nedostatka sredstava ne može ispunjavati svoje osnovne funkcije. Stoga najprije treba financijski osnažiti lokalnu samoupravu, da bi se došlo do europskog prosjeka od 25 posto ukupnih javnih prihoda, a tek potom prosuditi je li broj lokalnih jedinica optimalan. Prava ideja lokalne samouprave je spustiti ovlasti najviše što se može, kako bi se ravnomjerno razvijala sva područja, napominje zastupnik. Međutim, u praksi je to drugačije. Primjerice, u Zagrebu se na razini gradskih četvrti troši svega 3 posto gradskog proračuna, a ista je situacija i u drugim velikim gradovima.

Preispitati teritorijalno ustrojstvo

Po riječima **Pere Kovačevića, Klub zastupnika HSP-a** pozdravlja zakonske prijedloge HNS-a, kao doprinos otvaranju rasprave o nužnosti cjelovite reforme poreznog sustava, te o potrebi preispitivanja teritorijalnog ustrojstva lokalne samouprave u Hrvatskoj. Naime, cilj je sadašnjeg poreznog sustava samo punjenje državnog i lokalnih proračuna, umjesto da to bude bitan čimbenik za poticanje razvoja, i novo zapošljavanje, kaže zastupnik. Kako reče, haespeovci zahtijevaju da za drugo čitanje ovih zakona Vlada napokon izradi cjelovitu analizu funkcioniranja i financiranja lokalne samouprave (prema nekim podacima oko 30 posto općina i gradova su svrha sami sebi, jer sve prihode potroše za plaće zaposlenih). Ne možemo govoriti o novoj preraspodjeli poreznih prihoda, ako prethodno ne idemo na novo ustrojstvo lokalne samouprave po mjeri hrvatskih građana, napominje Kovačević. Tek kad se definira što će raditi općina, što grad, a što će biti u nadležnosti županije, valja osigurati potrebne izvore prihoda za tu namjenu. Primjenom predloženih zakona državni proračun bi izgubio oko 408,3 mln. kuna, ali to bi se moglo kompenzirati suzbijanjem sive ekonomije, koja godišnje proguta 11 do 15 mlrd. kuna, tvrdi zastupnik (to su rezerve kojima bi se mogli okoristiti i lokalni proračuni). U nastavku je iznio i konkretne zamjerke svojih stranačkih kolega na predložena rješenja (njihove primjedbe se podudaraju s mišljenjem Vlade).

Nužan transparentan i decentraliziran porezni sustav

Nadovezujući se na njegove riječi, dr. **Tonči Tadić** je podsjetio na to da je njihov Klub, još prilikom donošenja Zakona o financiranju lokalne samouprave, upozoravao na to da je cijeli sustav postavljen posve suprotno duhu Europske povelje o lokalnoj samoupravi. Naime, prema definiciji iz

tog dokumenta, lokalna samouprava je pravo i mogućnost lokalne zajednice da na sebe preuzme dio javnih poslova koji može preuzeti. Nažalost, 2001. godine je veliki dio poreznog tereta iz Državnog proračuna prebačen na lokalne jedinice (npr. financiranje petine troškova zdravstva i školstva), bez odgovarajuće raspodjele poreznih prihoda. Time je učinjena medvjeda usluga ne samo velikom broju općina, nego i građanima koji žive u siromašnijim općinama, budući da standard školstva i zdravstva ovisi o gospodarskoj moći pojedine općine i bogatstvu njezina proračuna, što je protuustavno. Naime, za standard mora jamčiti država, a lokalnoj samoupravi treba omogućiti da sama izabere koje od javnih funkcija može financirati, s obzirom na raspoložive poreze. Točno je da dio njih doista preživljava, zahvaljujući sredstvima izravnjanja u Ministarstvu financija, ali svih ovih godina nije napravljena studija o tome koliko Hrvate u konačnici košta ovakav sustav lokalne samouprave.

Općine na brdsko-planinskim i područjima od posebne državne skrbi te na otocima moći će nadoknaditi sve prihode koje bi eventualno izgubile ovom preraspodjelom iz Fonda za izravnjanje za decentralizirane funkcije.

U svakom slučaju, Hrvatska treba transparentan i decentralizirani porezni sustav, s transparentnim sustavom izravnjanja, i s jasnom poreznom logikom, kaže Tadić. Inicijativa kolega iz HNS-a je dobra, ali treba se zapitati kako će općine reagirati na to kad je riječ o prirezima, koji tip gospodarstva potičemo predloženim rješenjima, što je s potporama gospodarskim subjektima na područjima posebne državne skrbi, otocima i brdsko-planinskim područjima i kako ćemo sve to dovesti u vezu s europskom regulativom. Osim toga, s

kompleksnim problemom financiranja lokalne samouprave trebala bi se pozabaviti hrvatska Vlada.

Ispravljajući navode kolege Kovačevića, mr.sc. **Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS)** je napomenula da primjenom predloženog modela financiranja općina brdsko-planinskim i područjima od posebne državne skrbi ništa neće izgubiti, jer će se preraspodjelom poreznih prihoda znatno smanjiti broj onih kojima će biti potrebna podrška iz Fonda poravnanja (ista masa sredstava podijelit će se na manji broj općina).

Mr.sc. **Vladimir Šišljagić** je upozorio na to da podatak s kojim je baratao zastupnik Kovačević, pozivajući se na mišljenje Vlade, nije točan. Naime, primjenom predloženog zakonskog paketa država bi manje uprihodovala 320, a ne 408 mln. kuna. Nije točno da standard zdravstva i školstva ovisi o bogatstvu pojedine općine, ispravila je Tadićev navod **Ruža Lelić**. Primjerice, zdravstvo se financira iz ugovornog odnosa s HZZO-om i iz decentraliziranih sredstava Proračuna, dok lokalne jedinice u tome vrlo malo sudjeluju.

Decentralizacija ovlasti bez sredstava - protuustavna

Govoreći u ime predlagatelja, dr.sc. **Vesna Pusić** je konstatala da svi sudionici u raspravi dijele mišljenje da je raspodjela sredstava između države te lokalne i regionalne samouprave nepravedna, zbog čega postoje drastične razlike u kvaliteti života u pojedinim sredinama. Svjesni toga da se svi problemi ne mogu riješiti jednim potezom, predlagatelji predlažu da se ovim zakonskim paketom barem promijeni sustav financiranja lokalne i regionalne samouprave (niti jedna Vlada se u drugom dijelu mandata neće upustiti u prijeko potrebnu reformu lokalne i regionalne samouprave).

U nastavku je podsjetila na to da je upravo na prijedlog njihove stranke u prošlom mandatu u Ustav unesena odredba prema kojoj je protuustavno decentralizirati ovlasti

bez decentralizacije sredstava. Ovakav reformirani model financiranja predlaže se radi toga jer težimo ka pravednom društvu, a ne da, primjerice, BDP po glavi stanovnika u Zagrebu iznosi 23 tisuće dolara, a samo par kilometara dalje, u Sisačko-moslavačkoj županiji, manje od 1200 dolara. Dakako, to se odražava i na kvalitetu škola, vrtića, javnog prijevoza, komunalne infrastrukture, i na cjelokupnu kvalitetu života. Po riječima zastupnice, ni Gradu Zagrebu nije u interesu da se stimulira koncentracija stanovništva na tom prostoru (primjerice, ovdje se nalazi 40 posto svih škola s trosmjenskom nastavom).

Prijedlozi HNS-a su dobra osnova za otvaranje rasprave o nužnosti cjelovite reforme poreznog sustava, te o potrebi preispitivanja teritorijalnog ustrojstva lokalne samouprave u Hrvatskoj.

Upravo radi toga jer se zalaže za ujednačeni razvoj Hrvatske, HNS se u mandatu prošle Vlade izborio i za dodatno financiranje brdsko-planinskih, otočnih i pograničnih općina. Međutim, s vremenom ćemo morati promijeniti taj model i izraditi jedinstveni model financiranja, jer to od nas traži EU. Zbog toga nam je tako važno da osnažimo Fond za poravnanje i da na taj način nadoknadimo ono što ćemo kroz reforme morati promijeniti. Naše je uvjerenje da su Hrvatskoj potrebne tri decentralizacije - sredstava, ovlasti i znanja, zaključila je.

Mijenjati i politiku kapitalnih transfera

Interesantno je, kaže **Željko Pecek**, glasnogovornik **Kluba zastupnika HSS-a**, da se o poreznim zakonima raspravlja segmentarno, i to na prijedlog oporbenih klubova, dok Vlada ne predlaže ništa, unatoč predizbornim obećanjima. Naime, porezne obveze i

dalje ravnomjerno plaćaju i siromašni i bogati građani, društvo se sve više raslojava (nestaje srednji sloj), a ne samo građani, nego i država i lokalne jedinice, sve se više zadužuju. Usvoji li se predloženi paket zakona, ništa se bitno neće promijeniti, jer država premalo stvara a previše troši, tvrdi zastupnik. Općine, gradovi i županije tući će se za mrvice kroz preraspodjelu poreznog kolača, ali to im neće puno donijeti. Doduše, one siromašne bit će nešto bogatije, ali i dalje bez ozbiljnijeg razvojnog potencijala.

Sve se više povećava i razlika u razvijenosti između regija (BDP po stanovniku prešao je granicu od 5:1). Naime, neke od njih grabe snažnim koracima naprijed, dok ima i onih koje su zastale i morat će odustati od trke. Primjerice, Slavonija bi mogla zadovoljiti sve kriterije da je se proglasi nerazvijenom. Nema sumnje da treba mijenjati poreznu politiku, ali i politiku kapitalnih transfera, budući da od kapitalnih ulaganja ovisi dobra prometna povezanost, koliko ćemo ulagati u infrastrukturu, školstvo, zdravstvo, itd. Na taj ćemo način, direktno i indirektno, utjecati i na povećanje poreznih prihoda, na investiranje i zapošljavanje, odnosno na promjenu stanja u općinama, gradovima i županijama.

Kroz izmjene ovih zakona počeli smo raspravljati o "vrhu sante leda", jer osim Vlade sličnu politiku vode i državna poduzeća, naročito velika, kaže **Pecek**, uz napomenu da haesesovci i tu očekuju promjene. Očekujemo da Vlada ispuni svoja obećanja oko reformi, a dok se ona ne probudi prihvaćamo prijedloge HNS-a, koji barem djelomično poboljšavaju stanje.

Ispravljajući njegove navode, mr.sc. **Vlado Jelkovic (HDZ)** je konstatirao da bi primjenom predloženih rješenja država i Grad Zagreb postali nešto siromašniji, a neke bogatije općine i gradovi nešto bogatiji. Međutim, siromašne općine i gradovi na brdsko-planinskim i područjima posebne državne skrbi postale bi još siromašnije.

Predstavnik predlagatelja, **Dragutin Lesar**, pojasnio je da se njihovi

zakonski prijedlozi, kao što stoji u obrazloženju, temelje na podacima o kretanju poreznih prihoda za 2004. i projekciji za 2005. godinu, koji su sadržani i u Izvješću Ureda državne revizije. Kako reče, namjera im je bila prije svega financijski ojačati županije (u prosjeku za 11 posto) jer one nemaju druge mogućnosti da bi povećale svoje proračune (općine mogu uvesti prirez). Na taj način jačamo i njihovu kreditnu sposobnost te mogućnost da i vlastitim potencijalom, javno-privatnim partnerstvom i kreditima, krenu u rješavanje dijela svojih problema i ne vise na jaslama državnog proračuna.

Bolje prolaze bogatiji

Možemo se složiti s tim da u ukupnoj strukturi javnih prihoda gradovi, općine i županije nemaju dovoljno sredstava, zbog čega se dodatno zadužuju, kaže **Vlado Jelkovic (HDZ)**. Međutim, ni na državnoj razini nema dovoljno za sve javne potrebe, o čemu svjedoče i brojni amandmani podneseni na Prijedlog državnog proračuna. Dakako, svaki prijedlog za izmjenu poreznih propisa utječe na proračunske prihode. Temeljni razlog zbog kojeg ne treba podržati prijedlog HNS-a, je činjenica da predložene izmjene donose negativne posljedice za lokalne jedinice na brdsko-planinskim i područjima posebne državne skrbi. Naime, sada one ostvaruju 34 posto učešća u porezu na dohodak, kao izvornim prihodima, i 56 posto temeljem posebnih zakona. Prema prijedlogu predlagatelja, njihov bi se udio smanjio s 90 na 71 posto. Učešće županija bi poraslo sa 10 na 18,6 posto, a ostalih gradova i općina s 34 na 50 posto. Na osnovi toga se može zaključiti da bolje prolaze bogatiji, dok najsiromašniji gube. U nastavku je naveo i ostale argumente kojima je Vlada potkrijepila sugestiju Saboru da ne prihvati predložene zakonske izmjene. Kako reče, rasprava o ovoj problematici je svakako doprinos otvaranju rasprave o reformi lokalne samouprave u cjelini. Očekuje da će i Vlada ubrzo izaći s cjelovitom analizom stanja i prijedlogom

rješenja funkcioniranja i financiranja lokalne samouprave.

Po ocjeni mr.sc. **Marka Širca (HDZ)**, predloženim izmjenama ne postižu se postavljeni ciljevi. Naime, raspodjela zajedničkih poreznih prihoda i dalje je komplicirana, a preraspodjelom će se okoristiti samo neki gradovi i općine, dok će lokalne jedinice na brdsko-planinskim i područjima posebne državne skrbi proći znatno lošije (mijenjat će im se status, a i neki drugi uvjeti oko osiguranja sredstava). Osim toga, predlagatelj nigdje ne navodi iz kojih bi se izvora kompenzirao "gubitak" Državnog proračuna, od oko 320 mln.kuna, ili koje bi se funkcije prenijele jedinicama lokalne i područne samouprave. Kako reče, zalaže se za to da se jedinice lokalne samouprave osposobe da nose dio razvoja, te da im pripadne jedan dio sredstava o kojima je riječ. Međutim, za ozbiljnu decentralizaciju funkcija središnje države trebalo bi promijeniti nekoliko zakona i te bi izmjene morale biti daleko bolje pripremljene.

Atak na male općine

Krunoslav Markovinović opovrgava tvrdnju predlagatelja, da Državni proračun ovom preraspodjelom neće ništa izgubiti. Naime, državna kasa će olakšati za najmanje 320 kuna, pa i više (prema tvrdnji Ministarstva financija). Budući da je Proračun za ovu godinu već donesen, ovakav zakon se trenutno neće moći primijeniti, upozorava zastupnik. Osim države, dio prihoda (tristotinjak milijuna kuna) izgubio bi i Grad Zagreb. Zbog toga zacijelo neće propasti, ali ni lokalna samouprava time neće puno dobiti, pogotovo ima li se u vidu da većina poslodavaca dio plaća isplaćuje na crno. S druge strane, lokalne jedinice bi bile oštećene gubitkom prihoda od poreza na dobit koji naglo raste. Na dobitku će biti jedino one koje imaju veliki broj stanovnika (npr. Velika Gorica), i najviše zaposlenih, dok će najveći gubitnici biti upravo najsiromašnije općine na brdsko-planinskim i područjima posebne državne skrbi. Stječe se dojam da je ovo atak na male općine, odnosno

nastojanje da ih se ukine, iako ima i malih gradova koji ne stoje ništa bolje od njih (u najmanju ruku, i jedne i druge bi trebalo jednako tretirati).

Županije bi svakako bolje prošle da dobiju i dio prihoda od poreza na promet nekretnina, ali država će se teško odreći tog poreza, jer je on već uračunat u Proračun. Prihodi po toj osnovi su, inače, najizdašniji tamo gdje je zemljište najskuplje (uz more i oko velikih gradova).

Za standard školstva i zdravstva mora jamčiti država, a lokalnoj samoupravi treba omogućiti da sama izabere koje od javnih funkcija može financirati, s obzirom na raspoložive poreze.

Po mišljenju zastupnika, kao podloga za odlučivanje o paketu poreznih zakona dobro bi došla odgovarajuća stimulacija, iz koje bi se vidjelo kako bi se predložena rješenja reflektirala na desetak gradova i općina u različitim dijelovima Hrvatske.

Simulacija je napravljena, ali samo za one koji znaju čitati brojke, ispravio ga je **Dragutin Lesar**. Osim toga, Proračun ovime ništa ne može izgubiti, jer je predviđeno da se predloženi zakoni primjenjuju od 1. siječnja 2007.

Nikola Vuljanić je zamjerio Markovinoviću što žali Proračun koji će ostati bez 300 mln. kuna. Interesantno je - kaže - da se nitko iz pozicije nije bunio kad su se temeljem nekih zakonskih prijedloga Vlade, koji su prošli, na županije, gradove i općine spuštale brojne ovlasti i zaduženja, bez financijske podrške.

Vlada bi trebala ponuditi sustavna rješenja

Sumirajući očekivane efekte predložene preraspodjele poreznih prihoda, mr.sc. **Vladimir Šišljagić** je pojasnio da bi se prihodi županija povećali za 335 mln. kuna, dok bi

proračuni gradova i općina bili na dobitku za 305 mln. kuna (na račun smanjenja proračuna države i Grada Zagreba za po 320 mln. kuna). Primjerice, prihod Osječko-baranjske županije povećao bi se za gotovo 20 milijuna, a Grada Osijeka za 16 mln. kuna. Međutim, to još uvijek nije dovoljno, s obzirom na njihove obveze prema građanima. Nema sumnje - kaže - da se fiskalna decentralizacija mora odraditi na sustavan način, ali na to se čeka već godinama. Ponuđene zakonske izmjene zasigurno nisu savršene, ali namjera je predlagatelja da se napokon uđe u bit problema i zbog toga će ih podržati. Istodobno očekuje da se i Vlada pozabavi ovom problematikom i ponudi sustavna rješenja kako bi se popravio fiskalni kapacitet lokalnih i područnih jedinica.

Prilikom donošenja Zakona o lokalnoj samoupravi, odnosno o njenu financiranju, nitko nije pitao građane koliko će biti oštećeni za imovinu koju su gradili samodopinosima, primijetio je **Zvonimir Mršić**. Prema tome, samo im treba vratiti ono što im je etatizirano 93. godine (bolnice, ceste, škole i dr.).

Općine su bile samo korisnici tih nekretnina koje su bile u društvenom vlasništvu, ispravio ga je mr.sc. **Marko Širac**.

Reforma zajedničkih poreza - ključ decentralizacije

Ključ decentralizacije je upravo reforma zajedničkih poreza koje dijele središnja država i jedinice lokalne samouprave, napominje **Nikola Vuljanić (HNS)**. Dekoncentracija ovlasti nam u ovom Domu ide bez problema, ali zato decentralizacija sredstava ide teško. I naš raniji prijedlog iz lipnja 2004. je također odbijen, uz obrazloženje da će Vlada ponuditi svoj plan fiskalne decentralizacije, koji se još uvijek nije pojavio. Model koji predlažemo je jednostavniji od postojećeg sustava i smanjuje potrebu za transferima iz središnjeg nivoa upravljanja na nižu razinu. Na ovim prijedlozima već dugo inzistiramo, a očito je da se sada već svi

slaužu s tim da novcem treba raspolagati tamo gdje je zarađen (ovakav stav o pravednijoj podjeli poreza čuo se i na klauzuri vladajuće stranke u Varaždinskim Toplicama).

Zbog nepravedne raspodjele sredstava između države te lokalne i regionalne samouprave, drastične su razlike u kvaliteti života u pojedinim sredinama.

Postoje općine kojima ni ovakva raspodjela, za koju se mi zalažemo, neće donijeti gotovo ništa, primijetio je **Antun Kapraljević**. Ako ne mogu sami sebe financirati, i ako država ne misli o njima voditi računa, donesimo političku odluku i raspustimo ih, ali budimo spremni i na posljedice. Niti jedna vlast do sada nije se željela uhvatiti ukoštac s tim problemom (iako znamo da su neke općine formirane upravo radi toga da se zbrinu određeni politički kadrovi u neka bivša vremena). Kako reče, ni sam nije za to da se ukine općina koja ima preko 5 tisuća stanovnika i samo 300 zaposlenih. Zar država, koja je sukrivac za takvo stanje, ne bi trebala omogućiti da se taj kraj na neki način razvije? To se uglavnom odnosi na tzv. zelenu Hrvatsku o kojoj stalno pričamo i koja bi trebala hraniti plavu Hrvatsku.

Ilustracije radi, spomenuo je primjer općine Donja Motičina u Osječko-baranjskoj županiji, čiji proračun "teži" svega milijun i 150 tisuća kuna. Porezni prihodi iznose 290 tisuća kuna, a državne potpore 300 tisuća kuna. Očito je da bez pomoći države i županije ta općina ne bi mogla izvršavati svoje temeljne obveze. To vrijedi i za općinu Viškovci, čiji bi se proračun ovom preraspodjelom povećao za oko 20 tisuća kuna. Međutim, njima i taj novac puno znači, jer su im kapitalne investicije teške 60 tisuća kuna.

Ivan Kolar (HNS) je također pobornik decentralizacije, pogotovo u fiskalnom dijelu. Poručio je centralnoj vlasti da mora razmišljati o ravnomjernom

razvoju cijele zemlje, a ne prebacivati "vrući krumpir" na lokalnu samoupravu (lokalni čelnici troše na državne programe i ovako oskudna sredstva). I najmanja općina, s najmanjim fiskalnim kapacitetom od interesa je za Republiku Hrvatsku, ma gdje se nalazila, naglašava zastupnik. Dok god država ne shvati da svim stanovnicima lijepe naše treba pod istim uvjetima osigurati magistralne vodove, ceste, infrastrukturne objekte, od školstva do zdravstva, razvijat ćemo se selektivno (dok su gradovi prenapučeni, ruralna područja stagniraju).

Županije mogu osnovati i vlastite fondove izravnjanja

Tvrđnje da će primjenom predloženih rješenja općine na brdsko-planinskim i područjima od posebne državne skrbi biti na gubitku su paušalne, konstatirao je **Jozo Radoš**. Kako reče, temeljna je značajka ovog prijedloga povećanje prihoda županija koje će, budu li ispravno obavljale svoju funkciju, dio tih sredstava usmjeriti tamo gdje su općine od posebne državne skrbi (financijski osnažene županije mogu osnovati i svoje vlastite fondove izravnjanja). Osim toga, predviđeno je da te općine zadrže sve prihode od poreza na dobit, za razliku od ostalih koje će svoj dio morati dati državi. Nadalje, temeljem predloženog ubuduće ne bi uplaćivale ni u Fond izravnjanja, tako da bi im ostalo i 10 posto poreza na dohodak (u tom će se Fondu zasigurno naći novaca i za povrat preplaćenog poreza na dohodak građanima, jer će biti manje opterećen nego dosad).

Ne može se očekivati od oporbene stranke da napravi simulaciju primjene predloženih rješenja, kao i prikaz troškova za sve općine i gradove, kaže Radoš. To može napraviti jedino Vlada, no u proteklih petnaest godina niti jedan zakon koji se odnosio na lokalnu samoupravu nije bio popraćen takvim podacima. S tim u svezi spomenuo je da je Sabor odbio njihov Prijedlog zaključaka o položaju i perspektivama razvoja lokalne i regionalne samouprave, koji su predviđali da Vlada godišnjem

izvještava zastupnike o stanju u toj oblasti i prijedlozima razvoja.

Ovaj zakon ne može riješiti pitanje sive ekonomije, ali jasnim razgraničenjem prihoda od poreza na dohodak i od poreza na dobit bit će lakše pratiti njihovo ubiranje, pa i prepoznati tko ne plaća porez, kaže dalje zastupnik.

Poticaj ravnomjernom razvoju

Ponudeni paket zakona na tragu je onoga za što se HNS zalaže od početka ovog mandata - za jaču fiskalnu decentralizaciju, naglasila je mr.sc. **Alenka Košiša Čičin-Šain**. Naime, današnji neravnomjerni razvoj Hrvatske i skupa centralizirana država, s koncentracijom sredstava i moći, ne može biti dobar temelj za razvoj pravednog hrvatskog društva, niti za Hrvatsku istih šansi. O tome - kaže - najbolje svjedoči činjenica da 86 posto javnih prihoda ostaje državi, svega 2 posto ide županijama, a 12 posto lokalnim jedinicama (oko 45 posto od toga pripada Zagrebu, a svega 6 posto ostalim općinama i gradovima). Ova izrazita centralizacija nije vidljiva samo u državi, nego i u gradu Zagrebu, koji je svega 3 posto svog proračuna namijenio za rad mjesne samouprave, odnosno 17 gradskih četvrti. Trend silovitog useljavanja u Zagreb ozbiljno narušava demografsku sliku Hrvatske, a o tome što to znači za grad i koliko je to opterećenje za stanovnike, da se i ne govori (samo lani uselilo se 86 tisuća osoba).

Budući da je Hrvatska visoko centralizirana država (donekle su decentralizirane jedino obveze jedinica lokalne samouprave, dok na fiskalnom planu ništa nije napravljeno) osnovni je cilj ovoga zakonskog paketa poticati upravo decentralizaciju i policentrični razvoj zemlje. Naime, pojednostavljenjem poreznog sustava i osiguranjem boljih financijskih mogućnosti, želimo stvoriti bolje uvjete za gospodarstvo i kvalitetniji život u lokalnoj samoupravi.

Zahvalivši zastupnicima na doprinosu u raspravi, predstavnik predlagatelja

Jozo Radoš je napomenuo da prava decentralizacija podrazumijeva najmanje dvostruko povećanje prihoda jedinica lokalne samouprave. To je krupna politička zadaća i teško da će bilo koja vlada, pa tako i aktualna, krenuti u taj posao u drugoj polovini svog mandata. Kako reče, volio bi da ga događaji koji će uslijediti u tome razuvjere, te da se doista krene u ozbiljan zahvat na tom planu (decentralizacija ovlasti i financija mora teći paralelno). Iako je svaki pomak u razvoju lokalne i regionalne samouprave dobrodošao, krajnje je

vrijeme da Republika Hrvatska krene krupnijim koracima u snaženje lokalnih i područnih jedinica.

Na kraju je najavio da će njihov Klub ponovno izaći pred zastupnike s ovim paketom zakona, ne obuhvati li Vlada njihove prijedloge zakonskim izmjenama koje je najavila.

Izjašnjavanje

Nakon ove rasprave prešlo se na glasovanje o ponuđenim zakonskim prijedlozima. Budući da se većina

nazočnih zastupnika priklonila mišljenju Vlade i radnih tijela, nisu dobili "zeleno svjetlo".

Protiv izmjena Zakona o porezu na dobit izjasnilo se 68 zastupnika, dok je 31 bio za, a 5 suzdržanih. Sličan odnos glasova bio je i kod izjašnjavanja o predloženim novelama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne samouprave. Naime, 67 zastupnika nije ih podržalo, dok ih je 26 izrazilo suprotno mišljenje, a 11 se suzdržalo.

M.Ko.

PRIJEDLOG ZAKONA O RADNOM VREMENU PRODAJNIH MJESTA

Novim zakonom riješiti radno vrijeme

Nakon kraće rasprave Hrvatski je sabor odbio prijedlog Kluba zastupnika HSP-a da se predloženim zakonom propiše zabrana rada nedjeljom, blagdanima i neradnim danima, uz navođenje određenih iznimaka te propiše radno vrijeme prodavaonica i drugih oblika trgovine. Naime, većina se priklonila mišljenju Vlade i radnih tijela, da se pitanje radnog vremena u djelatnosti trgovine regulira na jedinstven način za područje cijele Republike Hrvatske i to kroz novi zakon o trgovini.

RADNA TIJELA

Uzimajući u obzir stajalište Vlade RH radnatijelani su podržala donošenje ovoga Zakona (Odbor za zakonodavstvo, Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, Odbor za turizam, Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo).

Neki članovi potonjeg Odbora upozorili su, da bi se pitanje radnog vremena u djelatnosti trgovine trebalo rješavati putem kolektivnog ugovaranja između poslodavaca i sindikata, a kojeg bi se socijalni partneri i pridržavali.

MIŠLJENJE VLADE

Vladina je temeljna primjedba na dostavljeni Prijedlog zakona da će se pitanje radnog vremena u djelatnosti trgovine regulirati novim zakonom o trgovini. Sukladno tome Vlada RH ne podržava uređenje tog područja kroz donošenje posebnog zakona. Pitanje radnog vremena u djelatnosti trgovine svakako je potrebno dobro urediti i to tako da se vodi računa o izbjegavanju nejednake primjene zakona na tržištu Republike Hrvatske. Naime, s obzirom na činjenicu da ima više od 500 gradova i općina, te veliku šarolikost

u radnom vremenu trgovina na malo, što posljedično utječe na teškoće u nadzoru na provedbom Zakona, pitanje radnog vremena u djelatnosti trgovine regulirat će se na jedinstveni način za područje cijele Republike Hrvatske i to kroz novi zakon o trgovini. Novi je zakon u završnoj fazi izrade i njegovo se upućivanje u redovnu proceduru očekuje još do kraja 2005. godine. Vlada napominje još da kaznene i prekršajne odredbe novog zakona o trgovini odgovarajuće sankcioniraju povredu odredbi o radnom vremenu, pri čemu se vodilo računa o usklađenosti sa Zakonom o prekršajima i drugim propisima u Republici Hrvatskoj.

O PRIJEDLOGU

O osnovnim razlozima i pitanjima koja reguliraju ovaj zakonski prijedlog govorila je predstavnica predlagatelja,

zastupnica **Ruža Tomašić**. Objasnila je da HSP-ov prijedlog zakona zabranjuje rad nedjeljom, blagdanom i neradnim danima uz navođenje određenih iznimki te propisuje radno vrijeme prodavaonica i drugih oblika trgovine, prodavaonica u turističkim mjestima za vrijeme turističke sezone, prodavaonica na kolodvorima, u zračnim lukama, brodskim pristaništima, brodovima, benzinskim postajama, hotelima, kampovima, turističkim naseljima, u koncertnim dvoranama, sportskim objektima, igralištima za vrijeme trajanja priredbe i lukama nautičkog turizma u dane nedjelje, blagdani i neradnih dana. Također propisuje zaštitu prava radnika koji rade nedjeljom i blagdanima te nadzor nad primjenom Zakona, odnosno sankcije za one koji se Zakona ne pridržavaju. U Klubu vjeruju da bi se usvajanjem ovog Zakona izbjegle zakonske i druge pravne nedorečenosti i nejasnoće koje onemogućuju zlorabu zabrane rada nedjeljom, blagdanima i neradnim danima, provela primjena odgovarajućih odredbi Zakona o blagdanima i Zakona o radu, te omogućio bolji i učinkovitiji nadzor provođenja spomenutih zakonskih odredbi. Tomašić je još rekla da od 65.000 prodavača njih 40.000 radi svaku ili gotovo svaku nedjelju, najčešće bez dana tjednog odmora u narednom tjednu, bez povećanog plaćanja (85 posto toga rada). Poslodavci ne traže suglasnost inspekcije, čak ne evidentiraju prekovremeni rad pa je on uglavnom u zoni rada na crno. Koristi od takvog rada nema radnik ali ni država (ne plaćaju se porezi i doprinosi), već korist imaju samo poslodavci.

RASPRAVA

Radno vrijeme prodajnih mjesta propisati zakonom o trgovini

Nakon uvodničarke prvi je govorio Krunoslav Markovinović. Istupajući u ime **Kluba zastupnika HDZ-a** primijetio je da Prijedlog zakona ima dosta nedorečenosti (npr. glede

definiranja turističke sezone i turističkog područja), predložene kazne za prekršaje nisu u skladu sa Zakonom o prekršajima, rad tržnica može se svesti na prodaju svega nekoliko proizvoda, a ponuda i najmanjih prodavaonica prehrambenih artikala znatno je veća od predloženog ograničenja. Bitan razlog zbog kojih HDZ neće podržati predloženi zakon je taj što smatra da radno vrijeme prodajnih mjesta treba propisati Zakonom o trgovini, koji sigurno neće pomiriti Udrugu poslodavaca i sindikate, ali koji mora zaštititi gotovo 40 tisuća trgovaca koji rade nedjeljom i njihove obitelji, zaključio je Markovinović.

Usvajanjem predloženog zakona profitirali bi veliki trgovački lanci, a stradale male trgovine.

Ono što je predloženo ovim zakonskim aktom zapravo je zločin prema malom obrtu, primijetio je **Damir Kajin** u ime **Kluba zastupnika IDS-a**. Sve do jučer mislio je da stranke koje predlažu ovakve zakone podilaze crkvi, a sada, kaže, vidi da crkva odrađuje posao za velike trgovačke lance i krupni kapital. Kada bi crkva brinula o malom obrtniku i radniku od kojih živi ne bi se služila ovakvom demagogijom, nastavlja Kajin. Zabranom rada nedjeljom profitirali bi veliki trgovački lanci, a stradale male trgovine, kategoričan je zastupnik, a tu konstataciju potkrepljuje podatkom da su 2000. prvih deset velikih trgovačkih lanaca imali 16,6 posto udjela u našoj trgovini, i taj udio stalno raste pa je 2001. iznosio već 25,8 posto, 2002. godine 37,1 posto, godinu dana kasnije 45,3 posto, 2004. godine 51 posto, da bi lani dosegnuo 54,9 posto. Postotak se penje na više od 60 posto tog udjela pridaju li se tome i članice Ultragross grupe. Predložen zakon ne treba prihvatiti upravo zbog tog odnosa malih trgovaca i velikih trgovačkih lanaca u tržišnoj raspodjeli utroška u trgovini u Hrvatskoj. Dodaje zatim da 60 posto, a možda i više malih trgovaca radi u obitelji i preživljava iz mjeseca u mjesec

te kako nemamo pravo ugrožavati njihovu egzistenciju. Nema dileme da svaki radnik mora biti plaćen za nedjeljni rad, imati slobodan dan, kao i to da država taj rad treba nadzirati.

Ruža Tomašić (HSP) drži da je netočan navod da bi usvajanjem predloženog zakona profitirali veliki trgovci. Od rada nedjeljom dosad su profitirale velike trgovine i trgovački lanci, a kada im zaposleni radnici ne bi radili na crno zastupnica vjeruje da bi i oni odustali od rada nedjeljom.

Sada se ne raspravlja o zaštiti velikih trgovačkih lanaca nego o zaštiti obespravljenih radnika koji u njima rade, upozorio je **Pero Kovačević** u ime **Kluba zastupnika HSP-a**. Pozvao se na provedene ankete iz kojih je vidljivo da većina hrvatskih građana podržava sustavno rješavanje pitanja rada nedjeljom tj. da nedjelja bude neradna, a radi samo ono što je prijeko potrebno. Kovačević je podržao stav Katoličke crkve po kojem to pitanje valja riješiti referendumom kako bi se vidjela volja hrvatskih građana i konačno povede računa o zaštiti obespravljenih hrvatskih radnika. Drži da je nedopustivo koristiti saborsku govornicu za napad na Katoličku crkvu s obzirom na njezinu ulogu i zadaću da štiti radnika kao što je cijelo vrijeme štitila Hrvate i Hrvatsku, zaključio je zastupnik.

Vrijednosti slobodne nedjelje

Ne treba sve fokusirati na nedjelju jer i preko tjedna trgovci prekovremeno rade, a nisu za to plaćeni, upozorio je u ime **Kluba zastupnika HSL-a** dr. sc. **Zlatko Kramarić**. Jednako tako ne treba mistificirati nedjelju jer se promijenio čitav niz navika ljudi i tako pojavila npr. shopping kultura. Predlagatelj zakona naglašava da je ovaj zakonski akt napravljen po uzoru na sličan zakon kojeg ima Njemačka od 1956. godine i po kojem rad prodavaonica nedjeljom nije moguć. Međutim, do današnjih dana štošta se promijenilo - u Hrvatsku su npr. ušli veliki trgovački lanci (osobno misli vrlo lako i na "mala vrata" pod etiketom globalizacije, konkurentnosti

i pluralizma) i pomeli male trgovine. Veliki trgovački lanci uvelike su, kaže, promijenili sliku Osijeka, grada iz kojeg dolazi, a mnoge "crne rupe" pretvorili u ugodni prostor. Muče ga, međutim, male plaće radnika i činjenica da nije plaćeno dosta prekovremenog rada, ali se boji da se to ne može rješavati na predložen način - zabranama. Naglašava da je puno onih koji žele raditi nedjeljom i za to biti plaćeni.

Ljubica Lalić je naglasila da **Klub zastupnika HSS-a** podržava predložen zakon iz istih razloga zbog koji su predložili izmjene Zakona o trgovini kojima je ograničen rad nedjeljom. Zakon je bio na snazi četiri mjeseca, a njegova primjena, pokazalo se, nije dovela do otpuštanja radnika, opadanje prometa u trgovini, niti je bilo ogorčenja građana. Čak štoviše, anketa je pokazala da 86 posto građana podržava zakon, ali se na kraju pokazala velika moć kapitala. Čudi je Vladino mišljenje da se odbije zakonski prijedlog i to nakon obećanja kojeg je dala sindikatima u prvoj polovici 2004. da će taj problem riješiti, a napose Biskupskoj konferenciji nakon donošenja dokumenta "Nedjelja radi čovjeka". Čitav je spektar vrijednosti slobodne nedjelje, a dalekosežne posljedice ugrožavanja tih vrijednosti, kaže Lalić. Kada bi Vlada istinski zastupala svjetonazor za koji se očito deklarativno zalaže odavno bi imali zakon koji bi od izrabljivačkih poriva poslodavaca štitio sve one za čijim radom nedjeljom nema prijeko potrebe. Uostalom, Zakon o radu utvrđuje nedjelju kao dan tjednog odmora, a rad nedjeljom dozvoljava se samo ako se radi o prijeko potrebnom radu, no očito je da prerastamo u društvo koje ne uvažava zakon niti vrijednosti slobode nedjelje. Izravna posljedica neuvažavanja slobode nedjelje je uskraćivanje prava na tjedni odmor, nedopustiv broj prekovremenih radnih sati koji ugrožava mogućnost zaposlenja velikog broja nezaposlenih (samo se u trgovini godišnje prikaže toliko prekovremenih sati da se može otvoriti više od 12 tisuća novih radnih mjesta). Valja znati da je puno više prekovremenog rada koji se službeno

ne prikazuje. Zahtjevi i potreba za neradnom nedjeljom nisu motivirani vjerskim razlozima nego ta potreba proizlazi iz antropološkog, kulturnog, socijalnog i gospodarskog značenja i vrijednosti nedjelje kao neradnog dana, podvlači Lalić. Temeljna primjedba Vlade na dostavljeni Prijedlog zakona je da će se pitanje radnog vremena u djelatnosti trgovine regulirati novim zakonom o trgovini a zastupnica tvrdi da to ne može biti primjedba na zakon nego na potrebu njegova donošenja. Upozorava i na proturječnosti u mišljenju Vlade kada kaže da će ovo pitanje biti regulirano novim zakonom o trgovini, da bi odmah zatim tvrdila kako ne podržava uređenje tog područja kroz donošenje posebnog zakona. Čudno je što i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti nije prepoznala predložen zakon kao način povratka uloge obitelji koja joj u društvu pripada. Umjesto toga imamo prijedlog da se zakon odbije unatoč saznanju da sasvim nepotrebno 40 tisuća nedjeljom nema pravo na zajedništvo nedjeljom.

Za **Darka Milinovića (HDZ)** netočan je navod da resorna ministrica ne razumije ovaj zakon te ustvrdio da Vlada čini napor da novi zakon kojeg će predložiti Saboru uistinu zadovolji sve interese (crkva, radnici, socijalni partneri).

Iz provedenih anketa jasno je da većina hrvatskih građana podržava da nedjelja bude neradni dan.

Klub zastupnika HNS-a neće podržati zakon jer smatra da je nepotreban i loš, rekao je **Dragutin Lesar**. Pitanje je da li se sada raspravlja o radu nedjeljom tj. o nedjelji kao danu kada se ne smije raditi ili se raspravlja isključivo o trgovini koja tada ne smije raditi. Ako se raspravlja o nedjelji kao danu u kojem se ne smije raditi tada je ovo nepotrebna rasprava jer u Zakonu o radu to se već precizira ali postavlja

se pitanje što je onda s radom liječnika, konobara, kuhara, vozača, konduktera, hotelijera, glumaca, novinara, električara, medicinskih sestara koji također rade nedjeljom. Do problema je došlo tek kada se u djelatnosti trgovine počelo raditi nedjeljom. Ono što je zajedničko djelatnostima koje već dulje rade nedjeljom je da imaju kolektivni ugovor i četverosmjenski rad, upozorava Lesar. Zakon o radu definirao je nedjelju kao dan tjednog odmora i pritom dozvolio izuzetke, ali u zakonu manjka to da određena prava poslodavaca na poduzetničku aktivnost budu nužno vezana uz kolektivno pregovaranje i kolektivne ugovore. Država, odnosno Vlada RH ima idealnu šansu da ne ograničavajući poduzetničku slobodu uputi poslodavce na socijalne partnere koji će to pitanje dogovoriti i riješiti kolektivnim ugovorima nakon čega na scenu stupa inspekcija.

Hir

U ime predlagatelja oglasio se dr. sc. **Tonči Tadić (HSP)** ustvrdivši da pravaši ne zabranjuju rad nedjeljom u cijelosti već ga samo žele reducirati na doista nužne slučajeve. Također ne onemogućavaju rad onima koji doista žele raditi tijekom turističke sezone, a predloženim zakonom slijede austrijski primjer. Nejasno je, kaže, zašto jedan te isti shopping lanac u Austriji ima jedna pravila po kojima se tamo vlada, a u Hrvatskoj po drugim pravilima. Čudi ga negativno mišljenje Vlade RH s obzirom na zaključak Sabora povodom rasprave o Prijedlogu izmjena i dopuna Zakona o radu gdje se željelo regulirati pitanje rada nedjeljom. Može se reći da predložen zakon nije dobar, i da nije potreban, ali se onda postavlja pitanje kako će Hrvatska provoditi potpisani i ratificirani sporazum sa Svetom stolicom koji regulira upravo to pitanje. Pitanje donošenja i ne donošenja zakona koji regulira rad nedjeljom nije samo hir pravaša nego pitanje provedbe ili ne provedbe spomenutog sporazuma. Osnovna je poruka predloženog zakona da kada su u pitanju trgovine rade oni

koji doista moraju raditi (prodaja hrane npr.), ali ne treba dovoditi stvar do apsurdna i prisiljavati sve da rade jer su ljudi eto navikli kupovati nedjeljom, rekao je Tadić i zahvalio klubovima zastupnika i kolegama koji su podržali zakon, a one koji to nisu učinili pozvao da im se pridruže.

Čitav je spektar vrijednosti slobodne nedjelje, a dalekosežne posljedice ugrožavanja tih vrijednosti.

Pomišljenju **Klubazastupnika HSU-a** predloženi zakon bavi se posljedicama, a ne uzrocima, odnosno uklanjanjem uzroka postojećeg stanja i definitivno ima ambiciju brzog rješavanja problema ali ne znači da bi takvo rješenje bilo i najbolje, rekao je **Silvano Hrelja**. Za HSU nema dileme da ovu oblast treba urediti, ali to valja učiniti kroz najvišu razinu socijalnog dijaloga i partnerstva između interesa države, poslodavaca i sindikata koji predstavljaju radnike. Ne mogu se stvari koje treba rješavati socijalnim dijalogom rješavati zakonima i političkim nadmetanjem, kategoričan je Hrelja. Osvrćući se na predloženi zakon upozorio je na neke činjenice za koje kaže da ne stoje. Navodi se npr. potreba povećanog plaćanja rada nedjeljom (85 posto iznad cijene koja se plaća za radni dan sukladno kolektivnom ugovoru za djelatnost trgovine). Hrelja upozorava da spomenuti ugovor ne postoji od 1995. godine pa je nedopustivo pozivati se na nešto što ne postoji. U Ocjeni stanja predloženog zakona predlagatelj navodi da je za razliku od većine zaposlenih prodavačima svaka subota radna, a 75 posto zaposlenih u maloprodaji su žene. U djelatnosti trgovine tjedan je raspoređen na šest radnih dana i subota je radni dan pa od toga ne treba praviti problem. Iako predlagatelj sugerira da su tim radom nedjeljom najviše ugrožene žene, Hrelja ističe da to nije samo problem žena već društva uopće i to potkrepljuje primjerom

zaposlenih u INI koji pet godina npr. nisu iskoristili godišnji odmor iz prošlih godina. Tako su izgubili to pravo jer se godišnji odmor može koristiti samo iz prethodne godine, ali ne i od prije dvije ili tri godine. Predlagatelj tvrdi da je rad prodavaonica nedjeljom otvorio put u enormno i bezočno izrabljivanje radnika, a Hrelja drži da je enormno i bezočno izrabljivanje radnika dozvolilo neorganizirano društvo u kojem prioritet ima interes kapitala, a ne pravna i socijalna država. Iako stoji činjenica da trgovci imaju puno odradenih, a malo isplaćenih radnih sati, problem nije u zabrani rada nedjeljom nego u neučinkovitosti sustava (inspektori rada ne rade nedjeljom). Predlagatelj navodi da je prijedlog zakona sačinjen po uzoru na sličan zakon kojeg Njemačka ima na snazi od 1956. ali se zaboravlja da ta država od 1950. godine ima jednu jaku sindikalnu središnjicu (možda najjači metanski sindikat- "Ige metal" koji vedri i oblači tržištem rada u Njemačkoj i Europi uopće)) dok se kod nas šest sindikalnih središnjica ne mogu međusobno dogovoriti čak ni oko referenduma o mirovinskoj reformi. Predloženi zakon je ispod razine koju Klub zastupnika HSU-a može prihvatiti i podržati, zaključio je Hrelja.

Nagomilani problemi u području radnih odnosa

Zatim se prešlo na pojedinačnu raspravu. **Dragica Zgrebec (SDP)** ima, kaže, dilemu treba li zabraniti rad nedjeljom u trgovini ili striktno poštivati postojeće zakone. Drži da su naši zakoni u ovoj oblasti na tragu Konvencije broj 106. o tjednom odmoru u trgovini iz 1957. godine prema kojoj se vrijeme tjednog odmora mora, kada je to moguće, podudarati s danom u tjednu koji je prema tradiciji ili običajima te zemlje dan odmora. Malo se, međutim govori o članku 55. Ustava po kojem svaki zaposleni ima pravo na zaradu koja može njemu i njegovoj obitelji osigurati slobodan i dostojanstven život. S tim u vezi podsjeća na nedavno objavljen statistički pokazatelj po kojem

7000 naših radnika prima plaću ispod 1900 kuna što je utvrđeno kao nekakva granica siromaštva, dok njih 66 posto prima plaću koja je manja od utvrđene prosječne, a niti ona ne može zadovoljiti osnovne životne potrebe obitelji. Po Ustavu najdulje radno vrijeme određuje se zakonom pa je tako Zakonom o radu definirano najduže tjedno radno vrijeme i iznosi 40 sati. Naglašava da gotovo nema djelatnosti u gospodarstvu koja bi se pridržavala definiranog najdužeg radnog vremena, a sve drugo tretira kao prekovremeni rad. Zastupnica misli kako bi trebalo voditi više računa o neplaćenom radu i nemogućnosti korištenja tjednog i godišnjeg odmora te kontrolirati količinu prekovremenog rada i udjelu u sivoj ekonomiji kod nas. Poput prethodnika i ova zastupnica misli da poslodavci ne bi imali računicu da rade nedjeljom kada bi plaćali sve obveze na prekovremeni rad i na rad nedjeljom, blagdanom i neradnim danima. Zabrana rada nedjeljom je zapravo naše mirenje s nemoći da spriječimo nezakonitosti u području radnih odnosa, podvlači Zgrebec.

To što netko neplaća prekovremeni rad nedjeljom u trgovini nije i ne može biti logičan razlog i isprika da se on zabrani.

Problem rada nedjeljom u trgovini nastao je prije tri-četiri godine kada je na njega upozorila Katolička crkva i ovaj se problem periodično vraća u Hrvatski sabor kadgod neka stranka pomisli da joj treba podrška crkve, primijetio je **Nenad Stazić (SDP)**. Pritom se izmišljaju razlozi zašto treba zabraniti rad nedjeljom, a jedan od razloga je i taj da se ne plaća prekovremeni rad nedjeljom. To što netko ne plaća prekovremeni rad nedjeljom u trgovini nije i ne može biti logičan razlog i isprika da se on zabrani. U nastavku Stazić je iznio više primjedbi na zakonski tekst. Zamjerio je predlagatelju što je u saborsku proceduru uputio neelektoriran

tekst, što sjednici nije nazočan naveden predstavnik predlagatelja zakona te upozorio na neke besmislice u zakonskim prijedlozima (npr. prijedlog o tome što je sve dozvoljeno nedjeljom prodavati u ljekarnama, kioscima, benzinskim postajama). Sve u svemu smatra da je HSP-ov Prijedlog neuređan, nedomišljen i neosmišljen zakonski akt napravljen iz politikantskih razloga.

Iako se slaže da nedjelja bude neradni dan **Franjo Arapović (HDZ)** je mišljenja da tu problematiku treba regulirati cjelovitim zakonskim rješenjima. Nije dobro donositi poseban zakon kojim bi se uredilo pitanje radnog vremena za djelatnost trgovine već je potrebno donijeti novi Zakon o trgovini u okviru kojeg će se urediti to pitanje za cijelo područje Republike Hrvatske. Pitanje

radnog vremena u trgovini valja dobro urediti posebno vodeći računa da se izbjegne eventualna nejednaka primjena zakona u Hrvatskoj. Za predloženi zakon rekao je da je nedorečen i neprovediv te da ga ne može podržati.

I Gordana Sobol (SDP) je rekla da neće podržati predloženi zakon prvenstveno zato što se protivi zabrani rada pa bilo to i nedjeljom, ali i zato što se kroz zabranu rada nedjeljom pokušavaju riješiti svi nagomilani problemi u Hrvatskoj na području radnih odnosa. Za ovaj je zakon rekla da ima dosta nelogičnosti i dobrim je dijelom neprincipijelan te otvara niz iznimaka. Drži da se ne može kroz zabranu rada nedjeljom zaštititi nerad nadležnih službi koje su tu da štite prava radnika (rad nedjeljom se ne plaća ali gdje su

oni koji bi to trebali kontrolirati). Isto tako misli da izrabljivanje i neplaćanje radnika nije prisutno samo kod velikih trgovačkih centara nego i kod onih manjih. Nikakve zabrane ovog tipa neće riješiti problem neplaćanja rada nedjeljom, prekovremenog rada i uopće problem nedovoljno plaćenog rada. Zastupnica se zalaže da se u Hrvatskoj konačno počnu primjenjivati važeći zakonski propisi, a ukoliko nisu dobri valja ih mijenjati.

Nakon ove rasprave uslijedilo je izjašnjavanje o predloženom Zakonu. Priklonivši se mišljenju Vlade i nadležnih radnih tijela, zastupnici su mu uskratili podršku (za takvu odluku glasovalo je 83 zastupnika, dok je 12 bilo protiv, a 7 suzdržanih).
J.Š.

IZVJEŠĆE O TRAŽENJU ZATOČENIH I NESTALIH OSOBA U RAZDOBLJU OD 1. SIJEČNJA 2004. DO 1. OŽUJKA 2006. GODINE

Jedno od najznačajnijih humanitarnih pitanja

Hrvatski je sabor nakon rasprave, u kojoj su svi sudionici naglasili kako je pitanje sudbine zatočenih i nestalih osoba tijekom Domovinskog rata jedno od prioritarnih humanitarnih pitanja za RH, a sigurno i jedno od najboljih, prihvatio ovo Izvješće.

O IZVJEŠĆU

Pitanje sudbine zatočenih i nestalih osoba tijekom Domovinskog rata jedno je od najznačajnijih humanitarnih pitanja u RH, stoji u Izvješću koje je podnijela Vlada RH. Polazeći od humanitarnog značaja tog pitanja, koje je i tijesno povezano s nizom drugih pa i političkih pitanja, od povratka prognanih i

ustopave suživotu na ranije okupiranim područjima, statusnih prava stradalnika iz Domovinskog rata, razminiranja i obnove, kaznenog progona počinitelja, nakon izbora u studenom 2003. godine potvrđene su temeljne smjernice djelovanja. One obuhvaćaju nastavak pregovora sa Srbijom i Crnom Gorom, nastavak traženja zatočenih i nestalih osoba na području BiH - RH još uvijek traži 68 nestalih na tom području - intenziviranje procesa ekshumacija i identifikacija, nastavak suradnje s međunarodnim organizacijama i s udrugama koje okupljaju obitelji zatočenih i nestalih.

Provedba ovih smjernica rada u nadležnosti je Ministarstva obitelji,

branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Uprave za zatočene (novoosnovana Uprava u Ministarstvu na koju su preneseni poslovi Vladinog Ureda za zatočene i nestale koji je prestao s radom) te Povjerenstva Vlade RH za zatočene i nestale. Potonje je također osnovano odlukom Vlade RH kao savjetodavno i stručno međuresorsko tijelo s temeljnom zadaćom da Vladi RH daje prijedloge, mišljenja i stručna obrazloženja iz područja traženja zatočenih i nestalih osoba.

U odnosima sa SCG prioritarno pitanje u razgovorima na najvišoj državnoj razini (predsjednik Vlade RH i predsjednik Vlade RS, potpredsjednici) bilo je pitanje nestalih osoba. U izvještajnom razdoblju

održana su dva sastanka čiji su rezultati ekshumacija i uzimanje uzoraka iz 67 neidentificiranih posmrtnih ostataka u Beogradu, preuzimanje posmrtnih ostataka devet osoba pronađenih na području SCG, dogovor o nastavku ekshumacija u Beogradu, Pančevu, Smederevu, Somboru i Apatinu koje će uslijediti u prvoj polovici 2006. te o preuzimanju posmrtnih ostataka sedam osoba u ožujku 2006. godine. Pored toga, utvrđeni su kriteriji evidentiranja nestalih osoba te jasno određene nadležnosti u procesu traženja, čime su uklonjene mogućnosti daljnje zloporabe službenih podataka o broju nestalih osoba.

Nadalje, korištenjem svih raspoloživih mehanizama, od nadležnih državnih tijela i ustanova, pregovora, suradnje s međunarodnim organizacijama, iskaza svjedoka, anonimnih telefonskih dojava, Ministarstvo, Uprava prikupila je saznanja o 215 mogućih mjesta masovnih i pojedinačnih grobnica a na 57 mjesta potvrđeno je postojanje posmrtnih ostataka, od čega je pet masovnih grobnica. Na tim mjestima ekshumirani su ukupno posmrtni ostaci 144 osobe. U cilju učinkovitijeg pronalaska nestalih osoba i mjesta masovnih i pojedinačnih grobnica pri Povjerenstvu je osnovana radna skupina za prikupljanje saznanja. U suradnji s Hrvatskim centrom za razminiranje obavljen je terenski izvid minski sumnjivih područja na kojima se moguće nalaze te grobnice te definiran minski sumnjiv prostor površine 36155 m².

U izvještajnom razdoblju (Ministarstvo, Uprava) pozitivno su identificirani posmrtni ostaci 277 osoba, a od početka procesa identifikacija od ukupno 4067 ekshumiranih posmrtnih ostataka pozitivno je identificirano 3313 osoba i predani su obiteljima. Poduzimaju se daljnji naponi u cilju identifikacije, od ponavljanja analiza DNA najsvremenijom metodologijom, uzimanja dodatnih uzoraka krvi te konačno provođenja Zajedničkog projekta identifikacija metodom analize DNA s Međunarodnom komisijom za nestale osobe. Nastavljena je i učestala

kommunikacija s obiteljima zatočenih i nestalih kao i suradnja s međunarodnim organizacijama.

Nakon navedenih aktivnosti popis nestalih i nasilno odvedenih osoba u RH, čije su obitelji pokrenule postupak traženja pri Ministarstvu, Upravi broji 1140 osoba te još 915 osoba, nestalih građana RH za koje su podaci prikupljeni u suradnji s Međunarodnim odborom Crvenog križa. Temeljem Odluke Vlade RH u izvještajnom razdoblju organiziran je i stručni tim koji je primjenjujući "Hrvatski model traženja nestalih osoba" u najkraćem roku proveo identifikaciju posmrtnih ostataka predsjednika Republike Makedonije B. Trajkovskog i sedam članova njegove pratnje poginulih u zrakoplovnoj nesreći 2004.

Polazeći od humanitarnog značaja tog pitanja, koje je i tijesno povezano s nizom drugih pa i političkih pitanja, od povratka prognanih i uspostave suživota na ranije okupiranim područjima, statusnih prava stradalnika iz Domovinskog rata, razminiranja i obnove, kaznenog progona počinitelja nakon izbora u studenom 2003. godine potvrđene su temeljne smjernice djelovanja.

Provedene su i aktivnosti za trajno zbrinjavanje 1163 žrtve II. svjetskog rata ekshumirane 1992. godine na području Bjelovara te ekshumacija za sada neutvrđenog broja posmrtnih ostataka temeljem zamolbe Ličko-senjske biskupije, dio kojih se odnosi na žrtve II. svjetskog rata, kako bi se mogli započeti radovi na izgradnji Crkve hrvatskih mučenika u Udbini.

Izvješće daje i podatke o broju osoba čija je sudbina utvrđena ali i onih za koje je još otvoren postupak traženja prema zahtjevima obnovljenim 1994. godine.

Tako 1994. ima 3054 zahtjeva -najviše u Vukovarsko-srijemskoj županiji, 1356 - broj traženih na dan 1. 3. 2006. je 1140 a riješeno je 1914 sudbina ili 63 posto. Na sjednici Hrvatskog sabora potpredsjednica Vlada RH i ministrica Jadranka Kosor izjavila je da je u međuvremenu broj traženih smanjen za jednu osobu, dakle traži se 139 osoba.

RADNA TIJELA

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina predložio je Hrvatskomsaboru prihvatiti ovo Izvješće. U raspravi je posebno istaknuto da je podnošenje ovog Izvješća pretpostavka daljnje izgradnje tolerantnosti u društvu te da je potrebno suočiti se s razmjerima ratnih stradanja kako ne bi dolazilo do netočnog iznošenja i manipuliranja brojem stradalnika odnosno kako se sljedećim generacijama ne bi ostavljali nerazriješeni odnosi.

S obzirom na to da još uvijek postoji velik broj nestalih osoba u pojedinim županijama, najviše civilnih žrtava, potrebno je stvoriti odgovarajuću klimu kako bi se u njihovo otkrivanje uključio i velik broj povratnika na tim područjima ukoliko raspolažu s bilo kakvim podacima. Također je zatraženo da se vodi računa i o nestalim osobama iz gradskih sredina kojih, prema nekim podacima nije mali broj, a zahtjevi za njihovim traženjem nisu se obrađivali na odgovarajući način, stoji u Izvješću Odbora.

Odbor za ratne veterane također je predložio Saboru da prihvati ovo Izvješće, a u raspravi članovi Odbora naglasili su postojanje političkih pretpostavki za uspješno rješavanje i završetak postupka traženja nestalih osoba.

RASPRAVA

**Informacije javiti na
062 111 111**

Na sjednici Hrvatskog sabora o Izvješću je uvodno govorila

potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti **Jadranka Kosor**. Kao najnoviju vijest naglasila je da su počela probna iskapanja, na temelju nekih indicija i informacija, na području Vukovarsko-srijemske županije i Osječko-baranjske jer se čekalo ljepše vrijeme.

- Vjerujemo da ćemo uskoro imati i nove informacije u ovom mukotrpnom procesu traženja, a za Vladu RH to je prioritetno pitanje, ne samo humanitarno, rekla je.

Sasvim je izvjesno da je najveća muka i teret na obiteljima koje još uvijek traže, pogotovo onima koji traže od 91. jer je najstrašnije za oca, majku, za djecu, tražiti istinu o svojim a ne znati je sve ove godine, rekla je, među ostalim potpredsjednica Vlade i ministrica. Posebno je upozorila na važnost dobivanja potrebnih informacija u procesu traženja te podsjetila da se onaj koji ima bilo kakvu informaciju o nestalima, pojedinačnim ili masovnim grobnicama može javiti na telefon broj 062 111 111.

S obzirom na to da još uvijek postoji velik broj nestalih osoba u pojedinim županijama, najviše civilnih žrtava, potrebno je stvoriti odgovarajuću klimu kako bi se u njihovo otkrivanje uključio i velik broj povratnika na tim područjima ukoliko raspolažu s bilo kakvim podacima.

Sve informacije se shvaćaju krajnje ozbiljno i provjeravaju se i prošle godine na temelju njih obavljeno je 126 probnih iskapanja, nažalost, rezultati nisu bili onakvi kakvi su se očekivali, rekla je, među ostalim šire govoreći o bolnim trenucima za one koji traže svoje najbliže, osjetljivim trenucima pri identifikaciji i trenucima kad nada umire.

Istina se mora pronaći, što su i temeljne odrednice razgovora i pregovora sa

SCG (o čemu je opširnije govorila), tražili smo (prije svega sljednici JNA) da se dostave podaci o premještanju masovnih grobnica na okupiranim područjima (nakon "Oluje", zabilježen slučaj u Tordincima) su se premještanim svaka osoba koja je na popisu zatočenih i nestalih mora biti pronađena, naglasila je. Jer, sigurno je da završetak tog cijelog mučnog i mukotrpnog procesa jedino jamstvo za potpuni mir i u tim obiteljima i povratak prognanika i izbjeglica i normalizaciju odnosa sa susjedima, ali i za dokazivanje počinjenih ratnih zločina i kaznenog progona počinitelja.

Razviti suradnju i s lokalnom samoupravom

Nakon što je Ratko Gajica izvijestio o stajalištima odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, riječ je dobio dr.sc. **Milorad Pupovac (SDSS; zastupnik srpske nacionalne manjine)** javljajući se u ime Kluba zastupnika SDSS-a. Pozdravljamo ovaj Izvještaj jer je o ovom dvogodišnjem razdoblju napravljeno mnogo na smanjenju nepoznanica oko onih koji se traže kao nestali a i što su prvi put otkad djeluje nadležno državno tijelo, a na osnovi dogovora nadležnih tijela RH i Vlade SCG izvršeni i podaci o nestalim u ratnom razdoblju 95. koji su državljani RH pretežno srpske nacionalnosti i osobe koje nisu državljani RH a za koje evidenciju posjeduje ili vodi Vlada SCG - 440 osoba.

Zahvaljujući toj suradnji i suradnji između Vlade RH i Međunarodnog Crvenog križa približili smo se onom stanju koje smo htjeli imati duže vremena, da imamo objedinjen popis traženih i nestalih osoba i da se radi na tome da sve žrtve u RH, neovisno od okolnosti njihova stradanja, a posebno kad je riječ o civilnim žrtvama, dobiju taj status. Pokazuje se da naše društvo u tom pogledu ima drugu vrstu odnosa nego što je to bilo ne samo tokom ratnih godina nego i poratnih i u tom smislu ovo je značajan korak naprijed i u tome da među stradalnicima i žrtvama ne može biti diskriminacije. Da je tako bilo

u nekim ranijim vremenima, primjerice, nakon 45., ne bismo se bavili poslom kojim se danas bavimo i da nepriznate žrtve budu povod za nove rasprave i nova sukobljavanja, nove mržnje i podjele, rekao je, među ostalim.

Predložio je da se intenzivira suradnja s prisutnim međunarodnim organizacijama ali i sa susjednim zemljama (BiH) od razmjene informacija do pomoći u pogledu postupaka identifikacije, ali i razviti suradnju s udruženjima, ali cjelinom, u lokalnoj samoupravi gdje je srpska zajednica značajno zastupljena kako bi mogla biti partner u cjelokupnom ovom procesu (posebno tamo gdje je to jako osjetljivo, kao što je područje Vukovara) rekao je, među ostalim.

Damir Kajin (IDS) u ime **Kluba zastupnika IDS-a** rekao je da je sva sreća da su se politički odnosi između RH i SCG na neki način normalizirali i da je uspostavljen nužan dijalog pa ovi zahtjevi idu u oba smjera, prema Zagrebu i Beogradu.

Na ovim pitanjima, humanitarnim pitanjima, ne smije biti politizacije, naglasio je. Ljudi koji obavljaju ovaj posao neka i ubuduće ustraju u radu, rekao je uz izražavanje divljenja svim stradalima ali i zbog podatka da je u izvještajnom razdoblju pronađeno desetero živih osoba.

Mijenjati organizacijski oblik

Ivica Pančić (SDP) govorio je u ime **Kluba zastupnika SDP-a**. Sada budimo makar malo u mislima s onima koji su ovu kalvariju iščekivanja, često dugogodišnju, prošli i s obiteljima koji vijest o sudbini njihovih nestalih još iščekuju, i uvjerimo ih da je hrvatska država spremna učiniti sve što je moguće da tu patnju i bol ublaži, rekao je te zahvalio gospodinu Grujiću i njegovim suradnicima na dosad obavljenom radu (Ured).

Ovo Izvješće je cjelovito jer prvi put objedinjava sve nestale osobe s područja RH i tu je ova Vlada, preuzimajući obvezu rješavanja sudbine nestalih građana RH, napravila bitan iskorak,

naglasio je. Najveći dio posla morat ćemo sami rješavati iako su određeni rezultati postignuti spomenutom suradnjom sa SCG, i zato moramo postojeće slabosti otkloniti, rekao je podsjećajući da je 587 osoba sahranjeno u zajedničkim grobnicama u Zagrebu (Mirogoj) i Osijeku a problem je spora identifikacija (što je s uspješnošću centara u Osijeku, Splitu). Moguće je da je zbog ovih ali i nekih drugih problema Savez udruga zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata iskazao nezadovoljstvo.

Klub zastupnika SDP-a pozdravlja sve ono što je dobro napravljeno u ove dvije godine ali smatra da postojeće probleme u ovom daljnjem radu nije moguće kvalitetno riješiti u danom organizacijskom obliku. Ukidanjem Ureda vrlo se brzo pokazala nemogućnost uspješnog koordiniranja aktivnosti zbog čega je Vlada, kaže, na zahtjev udruga bila prisiljena formirati Povjerenstvo. Predlaže Vladi da razmisli o ustrojavanju središnjeg Ureda za zatočene i nestale radi profesionalnoga, odgovornoga i djelotvornog nastavka ovog rada a u protivnom zakonski prijedlog podnijet će Klub zastupnika SDP-a, najavio je, uz prihvatanje Izvješća.

Pronaći sve s popisa

Darko Milinović (HDZ) govorio je u ime **Kluba zastupnika HDZ-a** pozivajući se i na dijelove Izvješća. Svjesni smo da je pitanje sudbine zatočenih i nestalih osoba tijekom Domovinskog rata tijesno povezano s nizom drugih pitanja, kao što je povratak prognanih, uspostava suživota, statusna prava stradalnika, razminiranje i obnova sve do normalizacije odnosa sa SCG. Treba naglasiti da je Hrvatska napravila značajan napredak u vezi s povratkom prognanih i to je jedan od prioriteta Vlade RH koji želi riješiti do kraja 2006, rekao je naglašavajući da je normalizacija odnosa s državama bivše Jugoslavije neminovnost.

Sudbina nestalih, nasilno odvedenih i zatočenih hrvatskih branitelja i civila duboko potresa ne samo osjeća njih

obitelji već i svekoliku hrvatsku javnost, naglasio je govoreći o osnivanju Uprave i Povjerenstva. U tome zadaća hrvatske Vlade ne prestaje dok se ne pronađe posljednje tijelo s popisa nestalih i zato je potrebno uložiti najveće napore u rasvjetljavanju tih sudbina. Nije suviše još jednom naglasiti da je Hrvatska platila visoku cijenu samostalnosti.

Upozorio je i da velik dio posmrtnih ostataka koji se nalazi na Krematoriju u Zagrebu nije moguće identificirati zbog devastacije kostiju pa pita tko će opravdati devastaciju posmrtnih ostataka koji su bili dostupni a nisu ekshumirani ili pokupljeni s površina zbog razminiranja.

Klub zastupnika HDZ-a poručuje svim braniteljima obiteljima poginulih, zatočenih i nestalih da ni jedna žrtva nije bila uzaludna i da nikada neće biti zaboravljena i još jednom zahvaljuje svima, i pripadnicima drugih naroda i vjera, koji su se žrtvovali da na ovim hrvatskim prostorima bude više mira, blagostanja i zadovoljstva, rekao je na kraju.

Bitan kvalitetan posao

Željko Ledinski (HSS) javio se u ime **Kluba zastupnika HSS-a** koji će podržati ovo Izvješće i koji poručuje svima koji mogu pomoći bez obzira na to gdje se nalaze, da pomognu u traženju nestalih.

Kriteriji i način rada Uprave (prije Ureda) dobro su postavljeni i određeni, i to je sigurno prije svega nastavak pregovora sa susjednim državama i intenziviranje procesa ekshumacije i identifikacije. Nama je manje važno kako je ustrojen Ured ili Uprava, bitno je da što kvalitetnije radi taj posao i provede u što je moguće kraćem vremenu, naglasio je, među ostalim. Predstavnik Saveza udruga zatočenih i

nestalih hrvatskih branitelja na Odboru za ratne veterane jasno je rekao da ima problema, da se dugo čeka na određene poslove, dodao je. No ti su poslovi izuzetno složeni i ekipa za njih mora biti stručna i osposobljena pa zato ne treba žaliti da se u državnom proračunu izdvoji onoliko sredstava koliko je potrebno za te poslove.

Pero Kovačević (HSP) prenio je da **Klub zastupnika HSP-a** pozdravlja Izvješće i ovu raspravu jer je pitanje nestalih bitno pitanje koje treba brže i učinkovitije rješavati. U ovom razdoblju napravljeni su određeni pomaci ali brojka da se traži još 1140 osoba govori da situacija nije onakva kakva bi trebala biti i kakvu bi svi željeli a prije svega obitelji nestalih. Jer, vrijeme ide a oni nažalost počinju gubiti nadu.

Sad je prigoda da Vlada, što je rečeno i u Izvješću, izvrši dodatni pritisak na nadležna tijela SCG, poglavito nakon smrti S. Miloševića jer se može vjerovati da je njegovom smrću razbijena i cijela ekipa koja je s njim sve to pokrenula i koji su sve to tajili. Ako se to ne uspije u šest, sedam mjeseci opet će se ići starom taktikom "nitko ništa ne zna" iako svi sve znaju. To je bitno, inače se neće moći obaviti posao kako treba, a nije bitno kakav je ustroj tijela koje to obavlja, rekao je, među ostalim.

Ruža Lelić (HDZ) naglasila je da je sudbina zatočenih i nestalih iz Domovinskog rata od osobite važnosti za Vukovarsko-srijemsku županiju, koja je najveći stradalnik kad je u pitanju Domovinski rat i ljudske žrtve i stradanja.

Dobro je da postoji mogućnost anonimnih telefonskih dojava o saznanjima, da je postignut napredak suradnje sa SCG, rekla je dodajući kako misli da se upravo na područjima poznatih logora u SCG kriju odgovori o 1139 nestalih.

Malo pouzdanih informacija

Vladimir Štengl (HDZ) zaključuje prema podacima iz Izvješća da se u razmatranom razdoblju o ovom najznačajnijem humanitarnom pitanju

u RH skrbilo na način kako to pitanje zaslužuje. To je izuzetno osjetljiva tema, dugo to traje i teško se staviti u položaj onih koji još traže svoje najmilije i možda se kod njih javlja nezadovoljstvo s tempom rješavanja i rasvjetljavanja tih sudbina.

No sve se teže pronalaze mjesta grobnica, u Izvješću se navodi iscrpljenost raspoloživih saznanja, malo je dostupnih pouzdanih informacija, rekao je navodeći primjer Sotina, mjesta udaljenog desetak kilometara od Vukovara. Još je nepoznata sudbina između 35 i 40 mještana nestalih 91. Njihove obitelji su se izvanredno organizirale i svakodnevno zajednički mole u središtu naselja želeći i na taj način probuditi savjest nekog od mještana druge nacionalnosti te eventualno nešto doznati, rekao je, među ostalim.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) smatra da je dobro da se u traženju nestalih traži čovjek (ne Hrvati, Srbi) i u tom smislu pohvala Vladi na ovakvom pristupu. Što više vrijeme odmiče sigurno je da je teže doći do nestalih i zato je moguće spomenutom suradnjom i suradnjom s međunarodnim humanitarnim institucijama doći do konačnog rješenja, rekla je, ponovivši ujedno stavove Kluba zastupnika SDP-a o organizacijskim rješenjima.

Treba li nam Povjerenstvo?

Nenad Stazić (SDP) kaže da su ova pitanja jedno područje koje je najprije bilo političko pitanje a onda su prevagnula humanitarna obilježja. To je dobro jer su rezultati bolji kad se ovaj problem shvati kao humanitarni, rekao je naglasivši da nema dovoljno lijepih riječi za požrtvovni rad pukovnika Grujića. Taj posao ne smije stati, ali teško je reći kad će biti gotov. Čini se da se rezultati postižu sporo ali ako se hoće raditi kvalitetno (forenzičari) i ako se ne želi poigravati s obiteljima nestalih vjerojatno brže ne može.

Pitao je ujedno zašto imamo potrebu stvarati uvijek nešto novo kad je Ured pod vodstvom pukovnika Grujića dobro radio te treba li nam Povjerenstvo

(možda je novac za to trebalo dati pukovniku Grujiću za još koje probno iskapanje), rekao je, među ostalim.

Potpredsjednica Vlade i ministrica **Jadranka Kosor** željela je podsjetiti na neke činjenice budući da, kako je rekla, zastupnici SDP-a vode raspravu ipak ka politiziranju, te u tom smislu rekla da je prethodna Vlada (Vlada zastupnika Stazića) upravo učinila to što on sada upozorava - postojalo je Povjerenstvo koje je promijenjeno u Ured. Stavili smo Upravu u okvir ovog snažnog Ministarstva koji ima veliki proračun i koje se može izboriti i za dodatna sredstva a osnivanjem Povjerenstva osnažili smo cijeli proces, rekla je, među ostalim.

Što je s miniranim područjima

Petar Mlinarić (HDZ) izrazio je zadovoljstvo radom i zahvalnost ljudima koji su radili na ekshumacijama, zadovoljstvo osnivanjem Povjerenstva čime, kaže, ovaj najveći humanitarni problem dobiva aktualnu snagu. U tome pomoć branitelja, obitelji i udruga neće izostati a mogu pomoći i reintegrirani Srbi koji su živjeli na okupiranim dijelovima Hrvatske u vrijeme "krajine".

Naveo je da iz tadašnje vukovarske bolnice nedostaje još 61 ranjenik a jedan od problema je i u tome što su još minirana područja za koje postoje naznake o mogućim masovnim ili pojedinačnim grobištima i na to godinama ukazujemo (tadašnjem Uredu), no uvijek dobivamo odgovor da je upravo napravljen projekt o razminiravanju, primjerice, pojas proboja iz Vukovara prema Vinkovcima, na kojem se izgubio trag mnogim hrvatskim braniteljima.

Upozorio je i da velik dio posmrtnih ostataka koji se nalazi na Krematoriju u Zagrebu nije moguće identificirati zbog devastacije kostiju pa pita tko će opravdati devastaciju posmrtnih ostataka koji su bili dostupni a nisu ekshumirani ili pokupljeni s površina zbog razminiranja. Bez obzira na mnoge realne zapreke siguran je, kaže, da je moglo u identificiranju (ostaci u zajedničkim grobnicama u Osijeku i

Zagrebu) biti puno više rezultata jer dostojanstvo pokopa i ispraćaja je svetinja prema najbližima i duboko u korijenima katoličanstva i hrvatske tradicije, rekao je među ostalim.

Božica Šolić (HDZ) govorila je o procesu traženja nestalih te u tom okviru i pregovaranju Hrvatske s drugom stranom pri čemu se nailazilo nekad i na prepreke i prešućivanja. Podsjetila je na organizirano premještanje i uništavanje masovnih grobnica hrvatskih žrtava da bi se zataškali zločini, takvih preseljenja je bilo oko desetak, dodajući da arhivi JNA u SCG sigurno skrivaju tajnu većine od 1140 osoba koji se u RH nalaze na popisu nestalih i zatočenih.

Pozvala je sve povratnike koji su tijekom okupacije hrvatskih prostora tu živjeli, ako imaju saznanja o načinu stradavanja i mjestima na kojima se nalaze grobnice, da se uključe u proces traženja nestalih.

Dati podršku ovom poslu

Ivanka Roksandić (HDZ) kaže da čitajući ovo Izvješće u sebi nosi gorčinu jer dolazi s područja Sisačko-moslavačke županije koja je bila više od pedeset posto okupirana tijekom Domovinskog rata i koja je prema podacima u stradanjima na drugom mjestu u RH. 651 osoba je ekshumirana od kojih je identificirano 527 i prema našim podacima, rekla je, znamo da je među njima 38 branitelja a ostalo civili, rekla je navodeći i druge podatke, poput onih o otkrivenim masovnim grobnicama u Bačinu.

Najteži je proces traženja osobe, na području ove Županije još se traga za 264 osobe, a osnovno je ljudsko pravo dostojan pokop. Zato svi trebamo dati punu podršku, bez ikakvog politikanstva, ovom odgovornom poslu jer je i on dio hrvatske povijesti i preduvjet suživota na područjima stradanim ratom.

U završnoj riječi potpredsjednica Vlade i ministrica **Jadranka Kosor** naglasila je da je cijeli prezahtjevan proces traženja odnosno ekshumacija, probnih iskapanja usko vezan, nažalost, i s problemom miniranih područja. Činjenica da je tijekom

ekshumacije dosad pronađeno više od tisuću eksplozivnih ubojitih naprava jasno govori o složenosti problema i o opasnostima kojima se izlažu svi oni koji u tom procesu sudjeluju, rekla je, ponovivši podatke iz izvješća da je s

Hrvatskim centrom za razminiranje dogovoren plan i mapa razminiranja za prostor mogućih masovnih grobnica.

U svemu tome vrijeme radi protiv nas, što su i mnogi u raspravi rekli, i u

tu borbu uložiti ćemo maksimum, rekla je na kraju.

Hrvatski je sabor prihvatio ovo Izvješće (99 "za", 3 "suzdržana").

D.K.

IZVJEŠĆE O PROVEDBI USTAVNOG ZAKONA O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ I UTROŠKU SREDSTAVA KOJA SE OSIGURAVAJU U DRŽAVNOM PRORAČUNU ZA POTREBE NACIONALNIH MANJINA, ZA 2003. I 2004. GODINU

Zatražiti od susjeda reciprocitet u ostvarivanju zajamčenih prava nacionalnih manjina

Prošlo je više od tri godine od donošenja Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina kojim su pripadnicima nacionalnih manjina zajamčena različita prava, u svim područjima života. Ispunjavajući svoju zakonsku obvezu Vlada je prvi put od donošenja Ustavnog zakona izvijestila Hrvatski sabor o tome kako se on primjenjuje, ali samo za 2003. i 2004. godinu. U provedenoj raspravi zastupnici su hvalili dosegnutu razinu u ostvarivanju prava nacionalnih manjina, ali isto tako iznosili i kritiku. Na kraju su prihvatili Izvješće i zadužili Vladu da najkasnije do 30. lipnja 2006. podnese Saboru Izvješće o provođenju Ustavnog zakona u 2005., gdje će se izjasniti i o primjedbama i prijedlozima iznijetim u saborskoj raspravi o Izvješću za 2003. i 2004. godinu.

O IZVJEŠĆU

O Izvješću govorimo kroz uvodno izlaganje predstavnice predlagatelja, državne tajnice Ministarstva pravosuđa

Snježane Bagić. Aktualni Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj na kvalitetniji način uređuje prava pripadnika nacionalnih manjina jer je u odnosu na raniji Ustavni zakon proširio prava nacionalnih manjina u procesu odlučivanja i uveo nove institute : vijeće nacionalnih manjina i predstavnike nacionalnih manjina koji se biraju u gotovo svim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, te Savjet za nacionalne manjine kao samostalno i neovisno tijelo sastavljeno od predstavnika pripadnika nacionalnih manjina u javnom životu Republike Hrvatske. Savjet štiti i osigurava pripadnost nacionalnih manjina u javnom životu Republike Hrvatske, nadležan je i ovlašten u najvećoj mjeri odlučivati i o raspoređivanju financijskih sredstava koja su osigurana za zaštitu i ostvarivanje prava koja se jamče pripadnicima nacionalnih manjina ovim Zakonom i nizom posebnih zakona. Osim Ustavom, prava pripadnika nacionalnih manjina zajamčena su i nizom drugih zakona i propisa. Izvješće na sveobuhvatan način informira o tome kako su se ostvarivala

ta prava na raznim područjima života, a napose o financijskim sredstvima koja su u proračunu osigurana za tu namjenu. Tako nalazimo podatke o pravu na služenje jezikom i pismom nacionalnih manjina, pravu na vjeroispovijest i kulturnu autonomiju, obrazovanje, također zastupljenost nacionalnih manjina u tijelima državne uprave i pravosuđu, o radu Savjeta za nacionalne manjine te ostvarivanju Nacionalnog programa za Rome.

Razmjerno svojim mogućnostima Republika Hrvatska je u 2003. izdvojila 31.191.809,26 kuna, a godinu dana kasnije iznos od 45.030.919,89 kuna namjenski osiguranih sredstava za ostvarivanje pojedinih prava zajamčenih Ustavnim zakonom. Pored tih namjenskih sredstava dio sredstava utrošen je za ostvarivanje pojedinih prava u okviru redovnih aktivnosti, kako državnih tijela i tijela jedinica lokalne i područne samouprave. Pojasnila je zatim objektivne razloge zbog kojih nije bilo moguće dostaviti Izvješće tijekom prošle godine nego se ove godine dostavlja za 2003. i 2004. godinu. Napomenula

je da je Ustavni zakon propisao rok od 90 dana za njegovu primjenu, ali se to u praksi pokazalo neodrživim. Naime, trebalo je uspostaviti nova tijela i cjelovit sustav vijeća i predstavnika nacionalnih manjina na lokalnoj i regionalnoj razini, a što je zahtijevalo i zakonsko uređivanje načina njihovog izbora. Nije bilo moguće pravodobno podnijeti Izvješće za 2003. godinu s obzirom na to da su dopunski izbori za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina održani tek u veljači 2004. i da je njihovo konstituiranje i registracija trajala kroz prvu polovinu 2004. godine. Kako je Ustavnim zakonom određeno da njegovu provedbu prate središnja tijela državne uprave svako u svom djelokrugu bilo je potrebno uskladiti rad na izradi Izvješća za različita područja uređena Ustavnim zakonom što je također rezultiralo produženjem roka za njegovo podnošenje. Nadležna ministarstva sada imaju potrebnu bazu podataka i već znaju kako treba Ustavni zakon u praksi primjenjivati pa je za očekivati da će naredna izvješća biti brže dostavljena, zaključila je gospođa Bagić.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav predložio je Saboru da prihvati Izvješće. Na prijedlog Pododbora za prava nacionalnih manjina, **Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina** razmatrao je potkraj siječnja 2006. problem izvještavanja o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (tada Vlada još nije uputila Saboru Izvješće). Razlog - iako je Ustavni zakon na snazi više od tri godine Vlada nije dosad Hrvatskom saboru podnijela niti jedno izvješće o njegovom provođenju, a dužna je to činiti svake godine najmanje jednom. U vezi s tim problemom Odbor se nekoliko puta izravno obratio Vladi, a na njegov je prijedlog Hrvatski sabor čak dva puta donio zaključke kojima je zatraženo od Vlade da izvrši ovu svoju zakonsku obvezu. Stajalište je Odbora da nije u pitanju formalno izvršavanje zakonske

obveze, već da se radi o potrebi da se na osnovi vjerodostojnih činjenica koje će u izvješću Hrvatskom saboru podastrijeti Vlada i nadležna državna tijela, razmotri provođenje Ustavnog zakona, utvrde uzroci problema koji se pojavljuju u provođenju tog zakona i smjernice za učinkovitije ostvarivanje manjinskih prava. Na kraju Odbor je svojim zaključkom predložio predsjedniku Hrvatskoga sabora da sukladno svojim ovlastima, poduzme mjere za izvršavanje zaključaka Hrvatskoga sabora donesenih u svezi s obvezom Vlade da Saboru podnese izvješće o provođenju Ustavnog zakona i o utrošku sredstava koja se u državnom proračunu osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina, a po potrebi navedeni problem raspravi i na Predsjedništvu Sabora uz sudjelovanje predstavnika Odbora.

RASPRAVA

Primjereno zakonodavstvo za pripadnike nacionalnih manjina

Izvješće je napravljeno nakon brojnih intervencija i spoprikladnim zakašnjenjem, primijetio je **Ratko Gajica** u ime **Kluba zastupnika SDSS-a**. Pozitivnim je ocijenio trend ulaganja u manjinske institucije i programe, dobru volju Vlade RH da izdvoji značajne iznose za to, a napose značajnu ulogu Savjeta za nacionalne manjine. Upozorio je, međutim, na nedovršeni proces povrata imovine u povratničke sredine, a za kočenje tog procesa optužio je lokalne čelnike.

Klub zastupnika HDZ-a prihvaća Izvješće, a iz podataka koje iščitava iz materijala vidi veliki napredak postignut u ostvarivanju prava nacionalnih manjina u kratkom vremenu i s obzirom na sve poteškoće koje ima Hrvatska netom izašla iz rata, podvukla je **Ivana Sućec-Trakoštanec**. Slijedeće bi izvješće trebalo metodološki doraditi kako bi se vidjela potpora koju dobivaju nacionalna manjine svaka za sebe po stavkama koje se izvještajno prate.

HDZ bi bio zadovoljan kada bi Hrvatska uspjela izboriti da pripadnici hrvatskog naroda u susjednim državama, imaju ili počnu dobivati prava postignuta usvajanjem zakona kojima se uređuju prava pripadnika nacionalnih manjina u Hrvatskoj.

Slijedeće bi izvješće trebalo metodološki doraditi kako bi se vidjela potpora koju dobivaju nacionalne manjine svaka za sebe po stavkama koje se izvještajno prate.

Za **Damira Kajina (Klub zastupnika IDS-a)** nedvojbeno je da Hrvatska ima primjereno zakonodavstvo za pripadnike nacionalnih manjina, ali je pitanje je li baš sve sjajno. Na neki način pripadnici nacionalnih manjina u Hrvatskoj slobodnije se izražavaju u Istri, poglavito Talijani. Nitko se nije tako uporno borio za bolji položaj manjina kao građani Županije Istarske i ono što je ta županija ugradila u svoj statut još 1993. postaje na neki način hrvatski manjinski standard (paritetna zastupljenost u tijelima vlasti, dvojezičnost u pojedinim lokalnim sredinama, korištenje pisma i jezika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave). Čelnicima nacionalnih manjina na neki način zamjera što odustaju od načela pozitivne diskriminacije, poglavito dvostrukog prava glasa na izborima. Sadašnji izborni sustav nije logičan i dok se to ne ispravi izbori u Hrvatskoj bit će poštjeni ali ne i pravični. Kada su u pitanju nacionalne manjine Kajin najveći problem vidi u povratku srpskog stanovništva. Lokalna je samouprava pauperizirana i razvlaštena pa ukoliko je fiskalno ne ojačamo postat će tek povremena vikend naselja.

Usljedili su brojni ispravci pa je tako dr. sc. **Furio Radin** rekao kako je netočno da su čelnici nacionalnih manjina odustali od pozitivne diskriminacije, baš naprotiv time se konstantno bave, a talijansko državljanstvo dobit će samo potomci pripadnika talijanske manjine,

ali ne i oni koji nisu talijanskog porijekla. **Niko Rebić (HDZ)** drži da je netočno da gotovo svugdje nacionalne manjine imaju dvostruko pravo glasa. Kakva prava imaju npr. Hrvati u Republici Srpskoj ili u Srbiji i Crnoj Gori, pita Rebić? U Republici Srpskoj Hrvati nemaju prava na povratak i imovinu, a kada se tamo i vrate često puta su im ugroženi životi. Za **Krunu Peronju** nije točno da se nacionalne manjine bolje osjećaju u Istarskoj županiji. Opovrgavaju to i podaci iz Splitsko-dalmatinske županije gdje su npr. konstituirana vijeća srpske, crnogorske, slovenske i makedonske nacionalne manjine. Kajinov istup **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** okarakterizirala je kao teški složenac upitne probavljivosti koji kipi od netočnih navoda od kojih ona izdvaja onaj o karakteru izbora u Hrvatskoj. Kratko poručuje da su izbori u Hrvatskoj vrlo poštjeni, a lokalna samouprava ima onoliko novca koliko joj je zakonima dodijeljeno.

Birokratsko izvješće

Ovo je izvješće nepotpuno i površno pa će se prilikom glasovanja zastupnici **Kluba nacionalnih manjina** suzdržati kod glasovanja, a neki će biti protiv, uvodno je rekla mr. sc. **Zdenka Čuhnil (neovisna, zastupnica češke i slovačke nacionalne manjine)**. Nije dovoljno konstatirati da imamo dobro zakonodavstvo, a time i kvalitetno poštivanje manjinskih prava. Provedba tih prava na razini jedinica lokalne samouprave, naime, ukazuje na kršenje zakona i ljudskih i manjinskih prava. Pravo na privatnu i javnu uporabu manjinskog jezika potpuno je slobodno i podliježe zakonskom uređivanju, ali se nažalost na nižim razinama brka s ravnopravnom uporabom manjinskih jezika pred tijelima državne uprave i jedinica lokalne i područne samouprave što je regulirano Zakonom o uporabi jezika i pisma. Ne poštuje se niti provedba Povelje o regionalnim manjinskim jezicima koju je Republika Hrvatska potpisala još 1997. pa tako ponovno imamo na djelu senzibiliziranu

državnu politiku, ali ne i provedbu na nižim razinama. Najdalje se, kaže, otišlo u ostvarivanju prava odgoja i obrazovanja na jezicima nacionalnih manjina. Vraćena je npr. dvojezična dokumentacija, a od prošle godine ponovno rade i savjetnici za manjine koji rješavaju probleme manjinskog školstva. Kulturna autonomija, razvoj i iskazivanje vlastite kulture u cilju održavanja tradicije i identiteta nacionalnih manjina odvija se kroz 375 udruga financiranih iz državnog proračuna. Svjedoci smo nastanka novih udruga iza kojih često stoji etno biznis, a ne uvijek zaštita i promicanje prava i interesa manjina. Pristup sredstvima javnog priopćavanja je područje na kojem se najmanje učinilo. Iako je zakonska obveza HRT-a da proizvodi i objavljuje emisije namijenjene informiranju pripadnika nacionalnih manjina (za to je odgovorna Vlada RH) do danas nisu vraćene kronike na jezicima manjina, a rijetko se na HRT-u mogu čuti jezici manjina čak i u specijaliziranoj emisiji "Prizma". Manjinska samouprava ili sudjelovanje nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima putem manjinskih vijeća i predstavnika predstavlja novinu u Hrvatskoj. Na svibanjskim izborima 2003. i 2004. izabrano je oko 70 posto vijeća, ali do dana današnjeg nisu sva konstituirana, odnosno veliki dio njih ne radi, primijetila je Čuhnil. Problemi su mnogobrojni od konstituiranja, do nepostojanja minimalne logistike vidljive kroz manjak prostora i sredstava za rad vijeća, te nedovoljne edukacije u smislu odgovora na pitanje što su to prava i obveze vijeća).

Donošenjem Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina prije tri godine pobijedila je jedna europska, demokratska, tolerantna, pristojna i svima na ponos Hrvatska, podvukao je dr. sc. **Zlatko Kramarić (HSL)** istupajući u ime **Kluba zastupnika HSL-a**. Hrvatska je shvatila da je multikulturna zemlja te pokazuje svoje pristojno, demokratsko i tolerantno lice. Shvatila je također da postoji pravo na razliku i da tu razliku treba poštivati u

svim segmentima društva. Nitko u ovoj državi ne može uzeti pravo da nekog diskriminira i šikanira samo zato jer pripada drugoj naciji i vjeri, a ekscesi koji se događaju nisu sustavna politika, ali ih ne treba zanemarivati i marginalizirati nego tražiti od institucija sustava da brzo i djelotvorno reagiraju. Iznio je pozitivan primjer Osječko-baranjske županije u kojoj je srpska nacionalna manjina zastupljena nešto manje od 9 posto, ali u državnim i gradskim službama čak 12 posto. U tome je veliku ulogu imala i gradska uprava Osijeka koja je u proteklih 15 godina pokazivala jedan izrazit senzibilitet u tom smislu birajući ljude po stručnosti i kompetentnosti. Klub će dati potporu Izvješću.

Donošenjem Ustavnog zakona pobijedila je jedna europska, demokratska, tolerantna i pristojna Hrvatska.

Zastupljenost nacionalnih manjina u spomenutoj županiji u državnim i gradskim službama nije rezultat neke promišljene politike nego, prije svega, potpisanog Erdutskog sporazuma, ali bi to pravilo valjalo proširiti i implementirati na cijelu Hrvatsku, reagirao je **Šime Lučin (SDP)**.

Ovdje je riječ općenito o jednom birokratskom izvješću koje u biti ne želi ući u suštinu problema, rekla je na početku **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. U Izvješću ne može naći niti jedan redak, kako je rekla, o nekolicini ljudi kojima je ne samo pogaženo nego i oduzeto pravo na život. Potaknut incidentima na terenu SDSS je želio potkraj prošle godine inicirati raspravu o tom problemu u Odboru za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, kao i Pučki pravobranitelj ali vladajući su se tome usprotivili tvrdeći da policija radi svoj posao. Rezimirajući situaciju na terenu lani u Hrvatskoj, predstavnik OESS-a je ustvrdio u zadnje vrijeme vidljiv trend nasilja nad nacionalnim manjinama, dok je predstavnik HHO-a upozorio javnost

na loše rezultate istraga o tim napadima. U Izvješću o tome nema niti riječi, kaže zastupnica. Upozorila je i na jedan zaključak Vlade iz srpnja prošle godine kojim je zapravo povrijedila Ustav i Ustavni zakon. Kako sve jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave nisu prije redovitih izbora pravodobno uskladile svoje statute sukladno Zakonu o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave, Vlada je, pojašnjava zastupnica, istima izdala naputak da to učine na način da su mjerodavni rezultati popisa stanovništva iz 2001. Tamo gdje su pripadnici srpske nacionalne manjine bili na listama HDZ-a bez problema je primijenjen Ustavni zakon i zakon koji se odnosi na izbore za predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave, zaključila je.

Hrvatski dobar primjer

U nastavku sjednice govorio je **Nenad Stazić (SDP)**. Nakon posljednjih izbora nova Vlada RH dr. Ive Sanadera okreće novu stranicu i bitno mijenja odnos prema nacionalnim manjinama u odnosu na prvu administraciju HDZ-a, kaže Stazić. Na to su najvjerojatnije utjecali izborni rezultati. Naime, potreba stvaranja parlamentarne većine za izglasavanje povjerenja Vladi uz sudjelovanje predstavnika nacionalnih manjina učinila je ove potonje važnim faktorom u državnoj politici. Nakon što je dr. Sanader prvi put kao hrvatski premijer čestitao Božić pravoslavnim vjernicima u Hrvatskoj više ništa nije bilo isto. Tako je jedno civilizirano i uljudeno ponašanje postalo standardom koji se poštuje i vjerojatno će ostati kao tradicija takvog ponašanja u nas. No, još uvijek ostaju dva velika problema koje valja riješiti - povratka izbjeglih i otkup nekretnina koje su nekada bile u režimu stanarskog prava. Potonji problem nije samo problem Srba nego i Hrvata npr. iz Vukovara koji nisu mogli u predviđenom roku podnijeti zahtjev za otkup stana, a živjeli su u sustavu stanarskog prava.

Nacionalnim manjinama u Hrvatskoj zajamčena su sva prava Ustavom i

zakonima, a da ona nisu deklaratorna potvrđuje i ovo izvješće, rekao je **Ivica Klem (HDZ)**. U Hrvatskom saboru sjede predstavnici gotovo svih nacionalnih manjina koje se nalaze u Hrvatskoj, a državama našeg okruženja ne pada na pamet povesti se za hrvatskim dobrim primjerom. Prava nacionalnih manjina zajamčena su počev od organiziranog pristupa manjina u sustav lokalne i regionalne samouprave sve do najviše državne zakonodavne vlasti. U nastavku Klem je detaljno govorio o naporima koje čini državna vlast da stvori osnovne pretpostavke za povratak prognanika, ali i opstanak srpske i drugih nacionalnih manjina na području Vukovarsko-srijemske županije, a napose za povratak Hrvata mirnim putem na prostor hrvatskoga Podunavlja. Takvom političkom pobjedom Hrvata i pripadnika svih nacionalnih manjina i građana Hrvatske stvorene su dobre pretpostavke za budući suživot i odnose između Hrvatske i Srbije i Crne Gore. Osnovna sredstva koja su utrošena za provedbu Ustavnog zakona bila bi daleko veća da Hrvatska nije za predmetno razdoblje na koje se Izvješće odnosi morala izdvojiti značajna sredstva za obnovu stambenog fonda, infrastrukture itd. Na nama je da tražimo od susjednih država da pruže istu zaštitu hrvatskoj manjini kakvu Hrvatska nudi ovdašnjim nacionalnim manjinama, zaključio je Klem.

Nacionalnim manjinama u Hrvatskoj zajamčena su sva prava Ustavom i zakonima, a da nisu deklaratorne potvrđuje i ovo izvješće.

Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ) rekla je da podržava Izvješće te se osvrnula na uspostavu sustava vijeća nacionalnih manjina na lokalnoj i regionalnoj razini. Na izborima za ta vijeća nije bilo velikog odaziva, a tamo gdje su provedeni izbori izašao je tek mali broj ljudi pa se postavlja pitanje

koga oni to predstavljaju. Hrvatska je potpisnica tri bilateralna sporazuma (Mađarska, Italija te Srbija i Crna Gora) na temelju kojih bi te države priznale prava pripadnicima hrvatske nacionalne manjine. Problem je što Italija kao država ne financira tamošnju našu manjinu. Isto je i sa Srbijom i Crnom Gorom gdje naša manjina želi ostvariti prava koja srpska nacionalna manjina ima u Hrvatskoj. Na kraju je izrazila nadu da će Hrvatska zadržati brigu o manjinama i standarde koje je u tom smislu dosegla, a koji su među najvišim u Europi. Potrebno je razvijati jedno snošljivo, prijateljsko, multikulturalno i multietničko društvo, zaključila je zastupnica.

U replici mr. sc. **Zdenka Čuhnil (neovisna)** rekla je da se u 2003. i 2004. izborima za vijeća nacionalnih manjina prišlo potpuno nepripremljeno, bez promidžbe i edukacije o tome što će izbor takvih vijeća značiti, a napose tko ih predlaže. Potrebno je obratiti pozornost na nelogičnosti koje se događaju na terenu jer ako neka manjina nije organizirana u jedinici lokalne samouprave i to ne želi čemu raspisivati izbore za takvo vijeće koje očito neće imati svoju funkciju.

Apstinencija na izborima opća je pojava pa se prenosi i na izbore za vijeća nacionalnih manjina lokalne samouprave, uzvratila je zastupnica **Sučec-Trakoštanec (HDZ)**. Manjine su te koje bi trebale potaknuti svoje pripadnike da organizirano izađu na izbore kao što to rade političke stranke. U svakom slučaju potrebno je analizirati postojeći teritorijalni ustroj u državi i vidjeti zašto su u nekim sredinama vijeća izabrana, a u drugim nisu. Svakako ne treba generalizirati tu situaciju kako se ne bi protumačilo da je država ta koja to nije dozvolila izboru ili ih je onemogućila. Upravo obrnuto, kaže, država je problem premostila jer je nakon redovnih izbora raspisala dopunske i za to potrošila silna sredstva.

Eldorado

O sadašnjim pravima nacionalnih manjina ali iz perspektive Grada

Vukovara govorio je **Petar Mlinarić (HDZ)**. Kao živi svjedok rata u Vukovaru i srpske agresije i genocida manjine nad većinom (na Hrvatima i nesrbima) podsjetio je na neke statističke podatke iz kojih je vidljivo da je u tom gradu prema popisu stanovništva 1991. bilo više od 44 tisuće stanovnika od čega 47 posto Hrvata i oko 32 posto Srba i ostalih narodnosti. Nakon progonstva nesrpskog stanovništva 1991. i procesa mirne reintegracije u Vukovaru živi 32 posto Srba, 58 posto Hrvata i 10 posto ostalih narodnosti. U nastavku zastupnik je govorio o pravima koja sada uživa tamošnja srpska nacionalna manjina (zastupljenost pripadnika te manjine u Gradskom vijeću Grada Vukovara, odgojno obrazovni sustav koji se u cijelosti provodi na srpskom jeziku i ćirilicom pismu, nerijetka je pojava da je postotak uposlenika u poduzećima na štetu Hrvata povratnika, zadržavanje praznih stanova, a boravak u Srbiji, djeca Srba završavaju osnovnu i srednju školu u Hrvatskoj, a na fakultete odlaze u Srbiju, obnavljaju im se kuće koje nisu porušene itd.). I pored svega što se učinilo i čini za tu manjinu, srpska se nacionalna manjina izjašnjava da je ugrožena, kaže Mlinarić i zaključuje na kraju da je Hrvatska Eldorado za manjine.

Ekscesi koji se događaju nisu sustavna politika, ali ih ne treba zanemariti i marginalizirati nego tražiti od institucija sustava da brzo i djelotvorno reagiraju.

Da baš i nije uvijek Eldorado za manjine i kako se jedan dobar zakon u provedbi može dovesti do apsurdna ilustrirala je mr. sc. **Zdenka Čuhnil (neovisna)** na primjeru češke nacionalne manjine i Grada Daruvara. "Kada jedna nacionalna manjina zatraži od svoga grada provedbu manjinskih prava, i to ne bilo kojih već prava zajamčenih Ustavnim zakonom i Zakonom o uporabi manjinskog jezika, a gradonačelnik

izjavi da ta manjina zbog toga zaoštava odnose i radi na svoju štetu tada to nije moguće ocijeniti drugačije nego kao nešto potpuno netolerantno i alarmantno, napose kao nepoštivanje manjinskih prava", rekla je Čuhnil. Naglašava da se radi o manjini koja je već dva stoljeća na tom području i ostavila je znatan trag u kulturi i gospodarstvu, a dokazala je i svoju lojalnost u Domovinskom ratu. Zastupnica je potanko govorila o problemima s kojima se pripadnici češke nacionalne manjine suočavaju, napose u Daruvaru, te zaključila da je Vlada RH senzibilizirana kada je riječ o pitanjima koja se tiču nacionalnih manjina i deklarativno ima volju rješavanja nekih manjinskih pitanja, ali nema provedbe na lokalnoj razini. Stoga Vlada mora pronaći institut kontrole provedbe manjinskih prava.

Jene Adam (neovisni, zastupnik mađarske nacionalne manjine) naglasio je značajan uspjeh u zaštiti manjinskih prava u nekoliko posljednjih godina, te upozorio na uočene probleme koje treba otkloniti kako bi se zakonom ta zajamčena prava u praksi ostvarivala (ostvarivanje prava manjina na zastupljenost u predstavničkim i izvršnim tijelima te tijelima uprave jedinica lokalne i područne samouprave, zastupljenost u tijelima državne uprave, pravosudnim tijelima, ostvarivanje prava na odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina, pitanje njihovog zajamčenog pristupa medijima na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, izbori za predstavnike i članove vijeća nacionalnih manjina, uvjeti rada tih manjinskih tijela itd.). Na te probleme ukazuju i razne međunarodne misije koje nadziru ostvarivanje manjinskih prava, nastavlja Adam. Upozorava na nepotpuno izvješće Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa o rasporedu i utrošku sredstava osiguranih u državnom proračunu za 2003. i 2004. godinu za školovanje nacionalnih manjina. Razlog - nema obrazloženja utroška sredstava niti se daju kriteriji po kojima su ona raspoređivana pa Adam predlaže da u Ministarstvu utvrde kriterije za raspodjelu sredstava i

metodologiju praćenja njihova trošenja, a da se izvješća o trošenju sredstava javno objavljuju.

Izvješće je sastavljeno na temelju dostavljenih podataka tijela nadležnih za provedbu Ustavnog zakona, a **Nikola Mak (neovisni, zastupnik austrijske, bugarske, njemačke, poljske, romske, rumunjske, rusinske, ruske, turske, ukrajinske, vlaške i židovske nacionalne manjine)** upozorava na neujednačenost izvješća. Iako su izvještajnom razdoblju za programe udruga i ustanova nacionalnih manjina u državnom proračunu ukupno povećana sredstva za više od 20%, kaže, da to povećanje rješava problem nacionalnih manjina ako netko nekontrolirano i neodgovorno troši novac poreznih obveznika. Mak se zalaže ne samo za odgovornost za utrošena sredstva već i njihovu kontrolu. Pregledom podataka uočava da se sredstva dobivaju za slične programe u Ministarstvu obrazovanja, u Ministarstvu kulture i u Savjetu za nacionalne manjine, a iz sredstava lokalne samouprave sredstva čak za iste programe. To ubuduće treba izbjeći jer dovodi do neravnopravnog odnosa među pripadnicima nacionalnih manjina. Poplavu raznih udruga treba ograničiti striktnom primjenom podjele sredstava na programe koje one donose. Ured i Savjet za nacionalne manjine najodgovorniji su za položaj Roma u Republici Hrvatskoj, a pitanje Roma je pitanje vjerodostojnosti Hrvatske ne samo prema vani nego, prije svega, prema nama samima.

Kruno Peronja (HDZ) posebno je upozorio na važnost činjenice da aktualni Ustavni zakon proširuje prava nacionalnih manjina u procesu odlučivanja i uvodi nove institute: vijeća nacionalnih manjina i predstavnike nacionalnih manjina koji se biraju u gotovo svim jedinicama lokalne i područne samouprave. Nacionalne manjine imaju pravo sudjelovati u javnom životu, upravljati poslovima u jedinicama lokalne samouprave, a najuočljivije je njihovo pravo na slobodnu uporabu znamenja i simbola, a napose pravo na obilježavanje praznika

nacionalnih manjina. Osigurani iznosi sredstava iz državnog proračuna za ostvarivanje pojedinih prava zajamčenih Ustavnim zakonom pokazuju sustavnu brigu za razvoj takvih nacionalnih manjina.

Izvešće o provedbi Ustavnog zakona za 2005. trebalo bi sadržavati analizu ne samo učinjenog nego i onog što nije učinjeno, odgovor zašto je do toga došlo i čija je obveza bila da to učini.

Amr. sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** govorio je o onima koji žive u Hrvatskoj, a nemaju riješene mirovine i u potpunosti zaposlenje kao i stambeno pitanje. Riječ je o prognanim Hrvatima iz BiH. Kaže, kako je poznato da ta skupina državljana Republike Hrvatske od 31. prosinca 2004. ne prima nikakve mirovine, a da bi ostvarili pravo na zdravstveno osiguranje u Hrvatskoj ti se prognanici moraju odjaviti u BiH. O tome svakako valja povestiračuna.

Na kraju rasprave ponovno je riječ dobila u ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina mr. sc. **Zdenka Čuhnil**. Kako Izvešće ne bi ostalo samo na taksativnom nabranjanju učinjenog bez temeljne analize provedbe trebalo

bi zatražiti da se za slijedeće izvješće (za razdoblje 2005.) obvežu pojedina ministarstva da osmisle strategiju na području izbora nastavnika te osigura odgovarajuća didaktika za odgoj na manjinskim jezicima. Potrebno je osigurati značajnu prisutnost manjinskih jezika na javnoj televiziji i lokalnim radio postajama za što su odgovorna Vlada RH i jedinice lokalne samouprave, a izbore za vijeća nacionalnih manjina pokušati provesti s izborima za jedinice lokalne samouprave. Konačno usklađivanje statuta i do kraja poštivanje zakona podrazumijeva uvođenje dvojezičnih naziva mjesta u svim relevantnim slučajevima. Izvešće o provedbi Ustavnog zakona za 2005. trebalo bi sadržavati analizu ne samo učinjenog nego i onoga što nije učinjeno, odgovor zašto je do toga došlo i čija je obveza bila da to učini.

Time je rasprava zaključena pa se prešlo na glasovanje. Najprije je sa 79 glasova "za", 16 "suzdržanih" i 8 "protiv" prihvaćeno Izvešće o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj i utrošku sredstava koja se osiguravaju u državnom proračunu za potrebe nacionalnih manjina, za 2003. i 2004. godinu.

Nakon upozorenja predsjednika Šeksa da je tu i prijedlog zaključka Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vladina predstavnica, Snježana Bagić rekla je da prihvaća

samo prvi dio zaključka kojim bi se zadužila Vlada da najkasnije do 30. lipnja 2006. godine podnese Hrvatskom saboru Izvešće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava koja su u državnom proračunu osigurana za potrebe nacionalnih manjina u 2005., uz obvezu da se u tom Izvešću izjasni i o primjedbama i prijedlozima iznijetim u saborskoj raspravi o Izvešću za 2003. i 2004. godinu. Sa 79 glasova "za", 16 "suzdržanih" i 1 "protiv" usvojen je ovaj zaključak, ali ne i drugi dio prijedloga zaključka Odbora. Gospođa Bagić je objasnila da drugi dio zaključka nije vezan za izvršavanje zakonske obveze Vlade o dostavljanju izvješća Hrvatskom saboru o provedbi Ustavnog zakona. Vlada, naime, ne prihvaća da dostavi izvješća o mjerama koje poduzima ili će poduzeti o pitanjima navedenim u izvješću odbora stručnjaka i preporukama Odbora ministara Vijeća Europe od 7. rujna 2005. godine). Istina, Vlada može dostaviti te informacije, ali ne u sklopu Izvešća, zaključila je gospođa Bagić. Po mišljenju dr. sc. Furia Radina ovakvo dijeljenje predloženog zaključka zapravo poništava smisao zaključka pa je to razlog zbog kojega će isti povući. Kada ga je predsjednik Šeks upozorio da to više ne može učiniti jer je prvi zaključak već usvojen, Radin je ustvrdio da u tom slučaju povlači drugi dio zaključka.

J.Š.

IZVJEŠĆE O RADU UPRAVNOG VIJEĆA HRVATSKOG ZAVODA ZA MIROVINSKO OSIGURANJE ZA 2004. GODINU S POPISOM TRGOVAČKIH DRUŠTAVA IZ PORTFELJA HRVATSKOG ZAVODA ZA MIROVINSKO OSIGURANJE KOJIMA GOSPODARI HRVATSKI FOND ZA PRIVATIZACIJU I POPIS TRGOVAČKIH DRUŠTAVA KOJE ZAVOD IMA U KAPITALNOM FONDU D.D

Upravljanje temeljem Zakona

Nakon rasprave, u kojoj su se oporbeni zastupnici kritički osvrnuli na Izvešće i upravljanje imovinom Zavoda, i uz brojne replike

i ispravljanje netočnih navoda, Hrvatski je sabor prihvatio Izvešće i Popis.

O IZVJEŠĆU

Upravno vijeće Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje dostavio

je Hrvatskom saboru ovo Izvješće, a temeljem svoje obveze iz zaključka Sabora od 29. listopada 2005. Upravno vijeće upravlja Hrvatskim zavodom za mirovinsko osiguranje temeljem Zakona, Statutom i drugim općim aktima Zavoda.

U Izvješću dat je prikaz rada i poslova Upravnog vijeća u 2004. godini. U izvještajnom razdoblju održalo je sedam sjednica s ukupno 85 točaka dnevnog reda koja su se odnosila na problematiku Zavoda i portfelja Zavoda.

U vezi s potonjim Upravno vijeće je donijelo neke konkretne odluke, primjerice odluku o davanju suglasnosti ravnatelju Zavoda za prodaju dionica "Luke" d.d. Split te "Željezare Split" d.d. Kaštel Sućurac, suglasnosti te raspisivanje natječaja za dionice pojedinih tvrtki, primjerice Hotel "Belvedere" d.d. Dubrovnik. Naveden je i popis trgovačkih društava koje Zavod ima u kapitalnom fondu i kojima gospodari HFP.

RADNA TIJELA

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo razmotrio je ovo Izvješće i predložio Saboru njegovo prihvatanje.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskog sabora o ovoj točki dnevnog reda uvodno je govorio ravnatelj Zavoda **Milan Rukavina**.

Ne vidi se kako se vodi briga o imovini

Antun Kapraljević (HNS) javio se u ime **Kluba zastupnika HNS-a** rekavši da je ovo izvješće sastavljeno na isti način kao godišnje izvješće HZMO (copy, paste-taj navod ispravio **Silvano Hrelja, HSU**) i da bi bilo dobro da je njime obuhvaćeno na koji je način HFP raspolagao imovinom Zavoda.

Zastupnik je s tim u vezi podsjetio na nalaze Revizije iz kojih proizlazi da su zamjene dionica napravljene protupravno, a o tome u Izvješću nema ni riječi. Tu je pitanje zašto Vijeće nije

raskinulo ugovor ako je Fond radio na štetu HZZO, čime uopće upravlja i zašto postoji. U Izvješću nigdje nema manjka od 914 milijuna kuna koji Zavod potražuje od Hrvatskog fonda za privatizaciju, nema ni riječi kako se vodi briga o vlasništvu Zavoda kao što su "Bizovačke toplice". Zbog svega toga ne može prihvatiti da Sabor usvoji ovo izvješće, naveo je, među ostalim.

Ljubica Lalić (HSS) govorila je u ime Kluba zastupnika HSS-a. Raspravljati u ovom Izvješću u ožujku 2006. deplasirano je, rekla je podsjetivši da su zastupnici ovo Izvješće tražili jer su imali potrebu detaljnije razmotriti rad Upravnog vijeća (ono upravlja Zavodom) i da se detaljnije upoznaju s onime što se događa s dionicama i udjelima u trgovačkim društvima iz portfelja Zavoda. Zavod je za svoje predstavnike u nadzorne odbore, koji trebaju nadgledati poslovanje društava, imenovalo članove koji nisu zastupali interese Zavoda odnosno umirovljenika. Uz to, nemar i neodgovornost prema imovini Zavoda očituje se i u donošenju odluka o zamjeni vrijednih dionica za bezvrijedne, navela je, među ostalim zastupnica upozoravajući da je izostajanje tromjesečnog plaćanja po ugovorima o stjecanju paketa dionica bio razlog za raskid ugovora, što nije učinjeno. Iz Popisa proizlazi da je (31.12.2004.) ukupna nominalna vrijednost dionica iznosila 2,95 milijardi kuna ili 87,3 milijuna eura. Sudeći po toj nominalnoj vrijednosti ne radi se baš o malom iznosu no sigurno da to nije realna slika jer se stvarna vrijednost razlikuje od ove.

HFP gospodari imovinom Zavoda kao kroz vrijeme kad je zbog privatizacije ostalo bez posla 600 000 radnika, rekla je među ostalim.

Kako do povećanja najnižih mirovina

Javljujući se u ime **Kluba zastupnika SDP-a Davorko Vidović (SDP)** naglasio je da Izvješće ne daje nikakvu mogućnost za davanje ocjene o radu Vijeća i da se ne može prihvatiti.

Moguće je da se dio sredstava za povrat duga umirovljenicima alimentira iz ovog portfelja ali nikako sav iznos, tim više što oko 660 000 "novih" umirovljenika od 1999. imaju mirovinu ispod 1600 kuna i pravi je problem kako osigurati povećanje tih najnižih mirovina. Nemamo izvješće Fonda o raspolaganju imovinom Zavoda i ne znamo kako on skrbi o povjerenom mu portfelju, rekao je, podsjećajući na situaciju ranih 90-tih godina kad je portfelj Zavoda bio, kaže, veliko samoposluživanje.

A smisao je bio da se taj portfelj okrupni s kvalitetnim dionicama, no sve je to skriveno od javnosti, a i ovo Izvješće je dobar povod za pitanje jesmo li pretjerali s fondovima (umirovljenički, za branitelje) koji prebacuju pomalo "iz šupljeg u prazno".

Silvano Hrelja (HSU) ispravio je navod dasu pomenuti fondovi predviđeni za povrat duga umirovljenicima te pitao tko će u Hrvatskoj znati kako se gospodarilo portfeljem ako ne zna bivši ministar.

Pitanje je zašto Vijeće nije raskinulo ugovor ako je Fond radio na štetu HZZO, čime uopće upravlja i zašto postoji.

Nenad Stazić (SDP) smatra da je rasprava o ovom Izvješću čisto gubljenje vremena jer to nije dokument za ozbiljnu raspravu.

U njemu se ne kaže ni riječi o tome kako se Zavod odnosi prema umirovljenicima (često se očitava da za traženo nije nadležan, ne izdaje rješenja na koja se mogu uložiti žalbe itd.), ne piše od čega će se vratiti prva rata duga umirovljenicima koja dolazi na naplatu u šestom mjesecu. Novca nema a Upravno vijeće ne vodi o tome brigu, rekao je, navodeći i problem niskih mirovina novih umirovljenika.

Silvano Hrelja (HSU) u svoj replici naveo je da je obeštećenje umirovljenika obveza Vlade RH.

Petar Mlinarić (HDZ) rekao je da je rad Upravnog vijeća od posebnog značenja s obzirom na sustav kojim upravlja pozivajući se ujedno na navode iz Izvješća.

Nikola Vuljanić (HNS) naglašava da Izvješće definitivno nije ono što se očekivalo i da ne govori o funkcioniranju Zavoda i Upravnog vijeća.

Međutim, ima papira koji govore mnogo o tome što se dogodilo s Mirovinskim fondom i portfeljem od početka privatizacije u Hrvatskoj kad je trećina hrvatskog gospodarstva u HFP 2000. godine bila vrijednosti 10 milijardi kuna. A o poštivanju ugovora sa Zavodom govori i negativan nalaz Državne revizije. Došli smo do situacije da poslije 1999. godine radnici odlaze u mirovinu u iznosu koji je teško i zamisliti kako s njim živjeti. Pa tko je tu kriv, pitao je.

Najviše vrijede tvrtke iz turizma

Damir Kajin (IDS) spominje da je danas nominalna vrijednost tog portfelja 2,94 milijarde kuna ali da sve skupa gotovo ništa ne vrijedi, uz čast izuzecima. Primjerice, Zavod ima udjel od 16,84 posto u Luci Ploče, Luci Split 6,11 posto, no što će biti ako ta poduzeća idu u privatizaciju. Izgleda da najviše vrijede, što je paradoksalno, tvrtke iz područja turizma nad kojima se provodi stečaj ili su u stečaju kao što je Jadran d.d. Crikvenica 55,35 posto, i većina tih hotela je na Jadranu. Prodani su najelitniji hoteli a kako će funkcionirati ostatak ostaje da se vidi, rekao je, među ostalim, naglašavajući da ga brine kakva će sutra biti sudbina "Liburnije".

Država će morati, ukoliko to želi vratiti, prodati svoj najvredniji portfelj, HT, INA-a, možda Croatia osiguranje, a nitko ne zna u kojoj je fazi ta privatizacija. Osobno drži da bi bilo puno bolje da je Sabor prihvatio IDS-ovog prijedlog o povratu duga putem obveznica. Ova dva izvješća treba primiti na znanje.

Zvonimir Mršić (SDP) smatra da je smisao ovog Izvješća trebao biti da zastupnici mogu umirovljenicima reći

kakva je sigurnost i kakvi su izgledi da im se u budućnosti povećaju mirovine. Ovo Izvješće je trebalo dati i odgovor što je s fondom za obeštećenje, no to je potpuno formalno Izvješće, rekao je dodajući da je on očekivao da će se dati makar tržišna kapitalizacija portfelja. A nema ni podataka koliko je koštalo upravljanje Kapitalnim fondom, koliki su njegovi troškovi i, uvjerava zastupnik, veći su prihodi s osnova članstva u nadzornom odboru nego što Zavod prihoduje iz dividendi i drugih prava s osnova vlasništva. Smisao Zakona o pretvorbi bio je da taj dio vlasništva ode u Zavod za mirovinsko osiguranje i da se stvori količina vlasništva koja će se dobrim upravljanjem dovesti do toga da se udjel za mirovine iz državnog proračuna smanjuje a da mirovine mogu rasti iz upravljanja tim portfeljom.

Ovo Izvješće je trebalo dati i odgovor što je s fondom za obeštećenje, no to je potpuno formalno Izvješće.

U Izvješću nemamo ni podatke koliko je poduzeća iz tog portfelja otišlo u stečaj a niti snosi li netko odgovornost za to.

Kriminal nije bio slučaj

Antun Kapraljević (HNS) podsjetio je da je Sabor donio zaključak kojim se tražilo izvješće o Upravnom vijeću na inzistiranje Kluba zastupnika HNS-a. Nadali smo se da će Izvješće obuhvatiti i onaj dio kad je bilo evidentne pljačke, što je i dokazano u nalazu Državne revizije. Sve govori da taj kriminal nije slučaj i to je trajalo od 1994. do 2000. godine, rekao je, među ostalim, navodeći i imena ljudi koji su tada bili na čelu Zavoda.

Nemojte gospodariti dionicama branitelja na ovakav način i nismo tražili ovakvo Izvješće, rekao je na kraju.

Dragutin Lesar (HNS) ponovio je razloge za traženje Izvješća te

apelirao na Upravno vijeće da razmotri mogućnost da portfelj, kojim drma HFP, Kapitalni fond i udjeli u bankama i stranim tvrtkama - sveukupno oko 4-4,5 milijarde kuna - budu jedan od izvora korekcije mirovina novih umirovljenika. Upozorio je i da je Zavod formalni vlasnik, a vlasništvo obvezuje, velikog broja zgrada domovima umirovljenika, pa neka Upravno vijeće predloži način razrješenja imovinskih odnosa tih objekata jer se zadržavanjem nominalnog vlasništva onemogućuje sposobnim ravnateljima upravljanje tom imovinom.

Narušen sustav

U petminutnoj raspravi klubova zastupnika **Dragutin Pukleš (HSU)** govorio je u ime Kluba zastupnika HSU-a i rekao da tema koja se odnosi na milijunsku populaciju naše lijepe Hrvatske zaslužuje da se o njoj ozbiljno razgovara. O tome ćemo morati još puno razgovarati i napraviti.

No što se tiče ovog Izvješća pretpostavlja da ovakvi podaci nisu ono što se očekivalo (ali takve smo zaključke donijeli i to što smo tražili smo dobili) i Izvješće se odnosi na trenutnu situaciju a problem je u kompleksnosti institucije mirovinskog sustava, posebno sustava međugeneracijske solidarnosti, koja je bila i bit će temelj mirovinskog sustava. Međutim, mi smo taj sustav toliko narušili da on danas ne zadovoljava potrebe koje iz njega treba financirati.

Očekivalo se da će Upravno vijeće i Zavod voditi kompletnu politiku i brigu o mirovinskom sustavu i svemu onome što iz njega proizlazi i imati više u rukama situaciju vezanu uz kapital koji je dobiven u pretvorbi, što je bila jedna trećina ukupnog društvenog kapitala.

Antun Kapraljević (HNS) ponovio je stavove Kluba zastupnika HNS-a i rekao da je trećina društvenog kapitala svedena na ovu cifru (2,9 milijardi kuna) s tim da je dug HPF prema Zavodu 914 milijuna kuna a da li će to ikad ući u Mirovinski fond to se iz ovog Izvješća ne vidi. A ne može se ni vidjeti da li će imovina s kojom trenutno

raspolože Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje poslužiti (barem dio za pomoć umirovljenicima koji su otišli u mirovinu s punim radnim stažom od 1244 kune.

Ljubica Lalić (HSS) ponovila je da Klub zastupnika HSS-a ne može prihvatiti ovo Izvješće jer je nepotpuno, iz njega se mora iščitavati što je pjesnik htio reći, a htio je reći da se njegov način rada nije promijenio i da je dalje loš gospodar s tom

imovinom. Gospodarenje s ovom imovinom potpuno je neodgovorno, a mi u HSS-u mislimo da treba nastojati povećati mirovine i odgovornim gospodarenjem.

U završnom osvrtu ravnatelj Zavoda **Milan Rukavina** rekao je da nema namjeru negirati navode bilo koje vrste no da je za sve bolna priča o smanjenju portfelja Zavoda, i to je činjenica. Napomenuo je da u Zavodu nitko ne skriva na bilo koji način izvješća a

i Državna revizija obavila je pored redovite revizije i dvije specijalističke, i ta vrlo opsežna izvješća (iz srpnja 2002. i travnja 2003., sve u vezi s dionicama od kada je Zavod postao vlasnik) prosljeđena su Županijskom državnom odvjetništvu.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski je sabor prihvatio (70 "za", osam "suzdržanih", 25 "protiv") ovo Izvješće i Popis.

D.K.

PRIJEDLOG ODLUKE O PRIJEDLOGU ZA DAVANJE VJERODOSTOJNOG TUMAČENJA ČLANKA 19. ZAKONA O POLITIČKIM STRANKAMA ("NARODNE NOVINE" BROJ 76/93), ČLANKA 1. ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O POLITIČKIM STRANKAMA ("NARODNE NOVINE", BROJ 111/96"), ČLANKA 2. ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O POLITIČKIM STRANKAMA ("NARODNE NOVINE", BROJ 164/98") I ČLANKA 6. ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O POLITIČKIM STRANKAMA ("NARODNE NOVINE", BROJ 36/01)

Ne treba tumačenje

Nakon rasprave Hrvatski je sabor donio Odluku da se ne daje vjerodostojno tumačenje ovih članaka Zakona o političkim strankama.

O PRIJEDLOGU

Prijedlog za davanje tog vjerodostojnog tumačenja Hrvatskom saboru dostavio je Klub zastupnika HNS-a i PGS-a aktom od 12. studenoga 2004. godine. U njemu se navodi da Zakon ni jednom naznakom ne govori o mogućnosti financiranja pojedinačnih zastupnika napose ne onih koji zbog nekog razloga napuštaju stranku na čijoj su listi izabrani. U tom zahtjevu se i navodi da je Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav donio Odluku (3. studenoga 2004.) kojom se sredstva za rad političkih stranaka u 2004. godini raspoređuju ne samo političkim strankama već i izravno zastupnicima nacionalnih manjina i nezavisnom zastupniku.

Klub zastupnika HNS-a i PGS-a uvjeren je da se takvom Odlukom

izravno krši navedena zakonska odredba i stoga traži autentično tumačenje.

Taj je Prijedlog razmotrio Odbor za zakonodavstvo. U odlučivanju o njegovoj osnovanosti članovi Odbora izjasnili su se većinom glasova da nema za to osnove. Stoga u Prijedlogu odluke koji je Odbor podnio Hrvatskom saboru - a raspolagao je i mišljenjem Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav - stoji da u dvojbi da li je obveza zastupnicima nacionalnih manjina odnosno nezavisnim zastupnicima osigurati sredstva za rad kao što se osiguravaju zastupnicima političkih stranaka, sukladno načelu ravnopravnosti, jednakopravnog položaja svih zastupnika, smatra se da obveza pod istim uvjetima postoji te da nema osnove za davanje vjerodostojnog tumačenja.

RASPRAVA

Nakon što je na sjednici Hrvatskoga sabora predsjednik Odbora za zakonodavstvo **Florijan Boras** izvijestio

da Odbor smatra da se ne daje traženo vjerodostojno tumačenje otvorena je rasprava.

Prošireno tumačenje

Mr.sc. **Mato Arlović (SDP)** prenio je da Klub zastupnika SDP-a smatra da se potonjim Prijedlogom zapravo pokušava osnažiti ono što je Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav učinio - proširio ne samo tumačenje nego i zakonodavnu regulativu Zakona o političkim strankama.

Ovaj Klub podsjeća da iz Zakona o političkim strankama proizlazi da nije moguće iz sredstava za rad političkih stranaka koja su osiguravaju u državnom proračunu financirati rad pojedinog zastupnika, tim više što u skladu sa Zakonom o pravima zastupnika zapravo postoji paušalna naknada za individualni rad zastupnika na terenu. Iz svega ovoga posebno naznačavamo da smo ovakvim rješenjima praktički uveli jednu novu praksu i to u jednom vrlo

politički fluidnom i napetom trenutku u RH, iz čega je proizašlo da se takvom nagradom praktički veže značajni broj zastupnika i učvršćuje koalicija unutar saborske većine za većinsku stranku. Upozoravamo da je to opasan presedan, rekao je među ostalim.

Dodao je da se radi o velikim sredstvima za naše prilike, o oko milijun kuna za četverogodišnji mandat, što upućuje da takav zastupnik dolazi u privilegirani položaj u odnosu na ostale zastupnike.

Damir Kajin (IDS) javio se u ime **Kluba zastupnika IDS-a** rekavši da nije ništa sporno u ovome što predlaže Odbor ili da ne bi trebalo biti sporno. Jasno je da su svi zastupnici jednaki bilo da je riječ o malim ili velikim strankama a to se odnosi i na obveze.

Bilo bi krajnje nepošteno da stranke imaju određena prava a pojedinci, primjerice, koji su autonomno izabrani u Sabor ta prava nemaju, rekao je, misleći konkretno na zastupnike nacionalnih manjina. Međutim, javnost stječe dojam da je vladajuća većina takvim tumačenjem počela "kupovati" zastupnike nacionalnih manjina odnosno zastupnike nekih drugih političkih provenijencija, odnosno da svi koji primaju tu naknadu podržavaju HDZ, i tu je problem, rekao je, među ostalim.

Povrijeđen Zakon

Nikola Vuljanić (HNS) govorio je u ime **Kluba zastupnika HNS-a** objašnjavajući predloženu inicijativu. Uvjereni smo da je povrijeđen Zakon i člankom 19. Zakona o političkim strankama nije reguliran opitanje financiranja pojedinačnih zastupnika u Hrvatskom saboru. Ne možemo se složiti sa stajalištem Odbora za zakonodavstvo da ne treba tumačenje Zakona, naglasio je navodeći kao ključne razloge za to da Zakon o političkim strankama ne govori o političkom djelovanju pojedinačnih saborskih zastupnika, nezavisnih, izabranih s lista te da predviđena financijska sredstva ne bi trebala ići pojedinačno zastupniku, već je zastupnik mjera sredstava koja se osiguravaju za političku stranku iz Proračuna.

Ovakva praksa direktnog financiranja pojedinačnih zastupnika koji su se odvažili napustiti stranku na čijoj su listi u ovaj Parlament šalje jasnu poruku da je mandat na prodaju, da mandat vrijedi nešto novca i da se može unovčiti, rekao je, među ostalim.

Zakon ni jednom naznakom ne govori o mogućnosti financiranja pojedinačnih zastupnika, napose ne onih koji zbog nekog razloga napuštaju stranku na čijoj su listi izabrani.

Ljubica Lalić (HSS) govorila je u ime **Kluba zastupnika HSS-a** i među ostalim istaknula da sam članak 19. Zakona uistinu ne treba tumačiti ali da ga je zlorabio Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav kad je sredstva iz državnog proračuna, koja su namijenjena djelomičnom financiranju stranaka dodijelio nezavisnim i zastupnicima nacionalnih manjina, rekla je. Odbor je takvom odlukom doveo do privilegiranosti jednog dijela zastupnika čiji se politički rad dodatno financira pored osobnih primanja iz državnog proračuna (to je kao netočno ispravio uz druge zastupnike i **Dražen Bošnjaković (HDZ)** te podsjetio na Odluku Ustavnog suda u vezi s tim).

Očito je da se ne treba čuditi nedostatku povjerenja u funkcioniranje pravne države jer ovaj primjer jasno pokazuje kako se jedna jasna zakonska odredba može zlorabiti, rekla je.

Jednaka prava svim zastupnicima

Mr.sc. **Vladimir Šišljagić (neovisni)** iznio je, nakon šireg govora o ovoj temi, da je stajalište Kluba nezavisnih zastupnika da svi zastupnici u Hrvatskom saboru imaju jednaka prava neovisno o stranačkoj pripadnosti i političkom opredjeljenju. Oduzimanje pripadajućih prava na sredstva za rad nezavisnim i zastupnicima nacionalnih manjina

značilo bi grubo kršenje temeljnih ustavnih i zakonskih prava i pokušaj da se svjesno ograniči političko djelovanje zastupnika nacionalnih manjina i nezavisnih zastupnika, rekao je.

Pero Kovačević (HSP) javio se u ime **Kluba zastupnika HSP-a**. Rasprava i zahtjev Kluba zastupnika HNS-a ukazuje na manjkavost odredbi članka 19. i na mnoge druge odredbe tog Zakona. Očito je da ćemo sve te stvari morati točno regulirati jer ovi dosadašnji odnosi pokazuju da tu ima puno dvojbi i raznih situacija.

Zastupnik ne spori da je Prijedlog Kluba zastupnika HNS-a legalan i legitiman, ali s druge strane, kaže, njima ne smeta da je sada u njihovom Klubu zastupnik koji je bio na zajedničkoj listi s SDP-om i da dobivaju sredstva od toga. Budimo dosljedni i regulirajmo to i onda recimo hoće li se to primjenjivati na razini županije, gradova i općina, i u kojem opsegu, naglasio je završno.

Ustav jamči jednakost

Javljujući se u ime **Kluba zastupnika HSLS-a** dr.sc. **Zlatko Kramarić (HSLS)** naglasio je da u ovoj državi postoje institucije koje mogu pratiti kako se koriste ta sredstva iz proračuna a ako Ustav jamči jednakost svih ljudi onda nema razloga ni u ovome za neki drugi kriterij. Čini mu se da je ovo jedan od niza autogolova i ne pomaže promjeni percepcije uloge i rada zastupnika.

Nenad Stazić (SDP) upozorava da je Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav svojom Odlukom postojeću obračunsku jedinicu pretvorio u osobu zastupnika što je nelogično ali i potpuno nezakonito, jer se protivi i izreci i normi i intenciji Zakona o političkim strankama.

Sve to dovodi do nečega, što se bez pretjerivanja može nazvati političkom korupcijom ili uvod u nju (ovo je kao netočan navod ispravio **Dražen Bošnjaković (HDZ)**), a s replikama se javilo i više drugih zastupnika. Pozvao je nezavisne zastupnike da oni predlože izmjenu zakona pa će im onda on i cijela javnost više vjerovati da njihova

nezavisnost nije motivirana s milijun kuna.

Budimo dosljedni i regulirajmo to i onda recimo hoće li se to primjenjivati na razini županije, gradova i općina, i u kojem opsegu.

Dragutin Lesar (HNS) ponovio je "kronologiju" ovog zahtjeva Kluba zastupnika HNS-a te naglasio da treba dati traženo vjerodostojno tumačenje već zbog činjenice što se u Parlamentu različito tumače zakoni. Očito problem postoji, a jedna ponuda načina njegova rješavanja proglašava se napadom na neovisne i zastupnike nacionalnih manjina ali se druga rješenja ne nude.

Nije siguran da prijedlozi i napor za rješenje problema smetaju ugledu Parlamenta, rekao je.

Antun Kapraljević (HNS) također ne vidi ništa loše u ovom zahtjevu Kluba zastupnika HNS-a/PGS-a te dodaje da su na dnevnom redu ove sjednice tri zahtjeva za vjerodostojno tumačenje pojedinih zakona. Misli da je HNS u dobroj namjeri pokrenuo ovu inicijativu, da se isprave sve nelogičnosti, rekao je, među ostalim.

U petminutnoj raspravi u ime **Kluba zastupnika HNS-a Nikola Vuljanić (HNS)** ponovio je da je intencija ove inicijative bila zakon i njegovo poštivanje. Sadašnja primjena Zakona, kako je odlučio Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav, ostavlja mogućnosti za razna tumačenja koja najmanje idu u korist nezavisnim zastupnicima, zastupnicima nacionalnih manjina, rekao je, među ostalim.

Mr. sc. Vladimir Šišljagić (neovisni) rekao je da Klub nezavisnih zastupnika uvažava sve argumente iz ove rasprave i da se sigurno može složiti s tim da važeća zakonska regulativa nije dostatna i transparentna i da se upravo zbog toga

javljuju u raspravama sve više dvojbe. Očito je da se sva spomenuta pitanja moraju brzo regulirati odgovarajućim propisima, rekao je.

Dr.sc. Zlatko Kramarić (HSL) ponovio je stajalište Kluba zastupnika HSL-a o ovom zahtjevu pitajući tko brani da se ovo pitanje normira i da postoje institucije koje prate transparentnost postupka. Ne dopušta, kaže, da postoje zastupnici prvoga, drugog i trećeg reda.

Predsjednik Odbora za zakonodavstvo **Florijan Boras (HDZ)** u završnom osvrtu naglasio je da se oko ovog pitanja usuglasila pravna struka i da ne treba davati vjerodostojno tumačenje. Onaj koji misli da je povrijeđeno njegovo pravo ima instrumente sudske zaštite uključujući i utuživanje i povrat sredstava.

Hrvatski je sabor donio Odluku sukladno prijedlogu Odbora za zakonodavstvo (70"za", trisuzdržana, 28 "protiv").

D.K.

PRIJEDLOG ODLUKE O PRIJEDLOGU ZA DAVANJE VJERODOSTOJNOG TUMAČENJA ČLANKA 3. STAVKA 2. ZAKONA O PRIVATIZACIJI HRVATSKIH TELEKOMUNIKACIJA D.D. ("NARODNE NOVINE", BROJEVI 65/99 I 68/01)

Odredba nedvojbena

Zastupnici su većinom glasova donijeli odluku, sukladno prijedlogu Odbora za zakonodavstvo, da nema dvojbi u odredbi čije tumačenje traži.

Odbor za zakonodavstvo predlaže Hrvatskom saboru da se ne daje vjerodostojno tumačenje članka 3. stavka 2. Zakona o privatizaciji Hrvatskih telekomunikacija d.d. ("Narodne novine", br. 65/99. i 68/01) jer odredba je jasna i nema nikakvih dvojbi u odredbi čije tumačenje se traži.

O Prijedlogu je govorio predsjednik Odbora za zakonodavstvo **Florijan Boras**.

Rekao je da Odbor za zakonodavstvo predlaže Hrvatskom saboru da se ne daje vjerodostojno tumačenje članka 3. stavka 2. Zakona o privatizaciji Hrvatskih telekomunikacija d.d. ("Narodne novine", br. 65/99. i 68/01) jer odredba je jasna i nema nikakvih dvojbi u odredbi čije tumačenje se traži. Razvidno je da je RH bila ovlaštenik prava na dividendu, koja je bila prihod državnog proračuna sve dok nije osnovan Fond hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i njihovih obitelji, a na temelju odluke Vlade RH o prijenosu 7% dionica hrvatskih telekomunikacija d.d., ovlaštenici prava

na dividendu su novi vlasnici tih dionica - hrvatski branitelji iz Domovinskog rata i članovi njihovih obitelji.

Vlada smatra prijedlog neosnovanim

Odbor za zakonodavstvo dobio je mišljenje Vlade RH kojim se ocjenjuje da ovaj prijedlog za davanje vjerodostojnog tumačenja nije osnovan. U raspravi o osnovanosti ovog Prijedloga za davanje vjerodostojnog tumačenja većina članova Odbora prihvatila je mišljenje prema kojemu je odredba članka 3. stavka

2. Zakona o privatizaciji Hrvatskih telekomunikacija d.d. ("Narodne novine", br. 65/99. i 68/01) razvidna glede postupka prijenosa dionica bez naknade i vremena stjecanja prava na dividendu po toj osnovi. U odlučivanju o osnovanosti ovog Prijedloga zadavanje vjerodostojnog tumačenja članovi Odbora izjasnili su se većinom glasova da nema osnove, te da se Hrvatskom saboru predloži Odluka o nedavanju vjerodostojnog tumačenja odredbe članka 3. stavka 2. Zakona o privatizaciji Hrvatskih telekomunikacija d.d. ("Narodne novine", br. 65/99. i 68/01). Odbor za zakonodavstvo podnosi Prijedlog odluke o nedavanju vjerodostojnog tumačenja članka 3. stavka 2. Zakona o privatizaciji Hrvatskih telekomunikacija d.d. ("Narodne novine", br. 65/99. i 68/01).

Republika Hrvatska je bila ovlaštenik prava na dividendu koja je bila prihod državnog proračuna sve dok nije osnovan Fond hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji i donesena Odluka Vlade RH o izdvajanju točno određenog iznosa dionica HT-a radi njihovog prijenosa bez naknade Fondu, te stoga Vlada RH ocjenjuje da Prijedlog za davanje vjerodostojnog tumačenja članka 3. stavka 2. Zakona o privatizaciji Hrvatskih telekomunikacija d.d. ("Narodne novine", br. 65/99. i 68/01)-predlagatelja Vlade Jukića, zastupnika u Hrvatskom saboru, nije osnovan.

Zastupnicima uskraćen uvid

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je Vlado Jukić (HSP). Govoreći o prodaji Hrvatskog telekoma, upozorio je da saborski zastupnici prema Ustavu i Poslovniku imaju pravo vidjeti ugovor o prodaji Hrvatskog telekoma, a to se do sada nije dogodilo. Podsjetio je da je predsjednik Hrvatskog sabora sukladno Poslovniku uputio prijedlog za vjerodostojno tumačenje Zakona matičnom radnom tijelu, Odboru za gospodarstvo, koji je održao sjednicu 7. srpnja prošle godine, 7 dana nakon upućivanja prijedloga u proceduru što je sukladno Poslovniku. Međutim, Odbor

za zakonodavstvo iako je bio dužan, nije mišljenje Odbora za gospodarstvo kao matičnog radnog tijela uvrstio u materijal o kojem danas raspravljamo. Podsjetio je da u Poslovniku Hrvatskog sabora važnu ulogu imaju rokovi koji se moraju ispuniti, a koje Vlada RH nije ispunila. Prema Poslovniku Vlada u roku 15 dana treba dati mišljenje na zahtjev za vjerodostojno tumačenje, a ako se to ne dogodi u roku ima se smatrati da Vlada daje suglasnost za davanje vjerodostojnog tumačenja. To je pravna činjenica koja je morala biti sadržana u ovom Prijedlogu, a to se nije dogodilo. Jukić je konstatirao da je Odbor za zakonodavstvo potpuno ignorirao izričitu odredbu Poslovnika, jer se poziva na mišljenje Vlade od 22. rujna koje je poslano izvan rokova. Vlado Jukić je ustvrdio da ovaj prijedlog nema formalne podloge da na ovakav način bude uvršten u dnevni red. U nastavku se osvrnuo na suštinu Prijedloga i rekao da novac od dividendi pripada Fondu hrvatskih branitelja od dana kad je donesen Zakon o privatizaciji Hrvatskih telekomunikacija. Međutim, Vlada RH nije postupila na taj način nego smatra da novac pripada Fondu hrvatskih branitelja od trenutka prijenosa tih dionica Fondu hrvatskih branitelja. Iz ovog slijedi kako je Vlada RH onemogućila da Fond hrvatskih branitelja dobije još 150 milijuna kuna koje im pripadaju. Jukić je zaključio da je Vlada RH nezakonito zadržala u Hrvatskom proračunu dividende koje pripadaju Fondu hrvatskih branitelja.

Dividende dijeliti prema zakonskoj odredbi

U ime Kluba zastupnika IDS-a govorio je Damir Kajin (IDS). Rekao je da ubuduće Vlada mora poštovati zakone koje ovaj Parlament donosi. Stav IDS-a jest da se ubuduće dividenda dijeli prema zakonskoj odredbi i da se ne otvara pitanje ranijih godina. Kad se donose zakoni potrebno je voditi računa o materijalnim mogućnostima zemlje. Kajin je zaključio da se "dividendama neće vratiti dostojanstvo hrvatskim

braniteljima, a vratit će se kada se zaposli 30 tisuća branitelja od 310 tisuća koliko u Hrvatskoj danas ljudi nema posao". Poželjno bi bilo da ova Odluka ide pred Ustavni sud, pa da shodno njihovoj sentenci Vlada RH poduzme mjere da tu Odluku kasnije i provede.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je Ivica Pančić (SDP). Rekao je da se čini da je Vlada donosila odluku na osnovi Zakona o privatizaciji Hrvatskih telekomunikacija iz 1999. godine. Ispuštene su izmjene Zakona o privatizaciji HT-a iz 2001. godine. Ono što predstoji rekao je Pančić jest pravno, odnosno sudsko istjerivanje duga braniteljima.

Usljedila je pojedinačna rasprava.

Za riječ se javila Ingrid Antičević-Marinović (SDP). Rekla je da su branitelji pokradeni za 150 milijuna kuna i da imaju pravo tužiti državu koja neće svjesno da im vrati dug.

Riječ je dobio Pero Kovačević (HSP). Rekao je da situacija oko isplaćivanja dividendi više nego jasna, riječ je o nezakonitom postupanju. Zaključio je riječima da je s ovim slučajem potrebno ići na Ustavni sud.

Završni osvrt dao je izvjestitelj Odbora za zakonodavstvo Florijan Boras. Odbor za zakonodavstvo kada dobije zadaću proniknuti u duh Zakona, a to se jasno ne može iščitati, onda posegnemo za izvornim tekstom s prvim prijedlogom, s obrazloženjima i raspravama, izjavio je Boras. "Koristeći sve te materijale u pripremi nisam u prijedlogu zakona o izmjeni Zakona o Hrvatskom telekomu iz 2001. godine našao ništa o dionicama koje bi pripale hrvatskim braniteljima, o fondu, o dividendi itd". Rekao je da Odbor za zakonodavstvo ostaje pri predloženom rješenju. Od trenutka kad je Vlada RH osnovala Fond hrvatskih branitelja i prenijela dionice, Fond egzistira kao pravna osoba i od tog trenutka može imati prava i obveze, zaključio je Boras.

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je zastupnik Vlado Jukić (HSP). Rekao je da ako se držimo "juriš" mišljenja Odbora za zakonodavstvo onda se dionice i dividende za 2004, 2003,

2002. i 2001. godinu ne bi mogle pojaviti u Fondu hrvatskih branitelja. Kao što znamo Fond hrvatskih branitelja dobio je 104 milijuna dividendi za 2003. godinu i dobio je 134 milijuna dividendi za 2004. godinu. Postavlja se pitanje kako je to

moguće? "Ako se negdje moramo držati Zakona to je ovdje u Hrvatskom saboru kako bi se izbjegle ustavne tužbe".

Ovime je zaključena rasprava.

Zastupnici su sa 74 glasa "za", 10 "suzdržanih" i 16 "protiv" donijeli

Odluku kojom se ne daje vjerodostojno tumačenje članka 3. stavka 2. Zakona o privatizaciji Hrvatskih telekomunikacija d.d. ("Narodne novine", br. 65/99. i 68/01).

I.Č.

PRIJEDLOG ODLUKE O PRIJEDLOGU ZA DAVANJE VJERODOSTOJNOG TUMAČENJA ČLANKA 9c. U VEZI SA ČLANKOM 9a. STAVKOM 4. ZAKONA O IZBORU ČLANOVA PREDSTAVNIČKIH TIJELA JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

Postupak osiguranja zastupljenosti nacionalnih manjina neupitan

Zastupnici Hrvatskog sabora su većinom glasova prihvatili Prijedlog odluke o prijedlogu Odbora za zakonodavstvo da nema razloga za davanje vjerodostojnog tumačenja članka 9c. u vezi sa člankom 9a. stavkom 4. Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Prijedlog je dostavio **Odbor za zakonodavstvo**. Odbor je većinom glasova zauzeo stajalište prema kojem predlaže ovom Domu da se ne da vjerodostojno tumačenje članka 9c. u vezi sa člankom 9a. stavkom 4. Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. U obrazloženju je istaknuta ocjena da je postupak osiguravanja zastupljenosti nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima na razvidan način propisan odredbama ovog Zakona, čije se vjerodostojno tumačenje predlaže, ta da se uvažavajući temeljna načela izbornog sustava, cjeline ovog Zakona i Ustavnog zakona o pravu nacionalnih manjina, smatra osnovanim

nedavanje vjerodostojnog tumačenja navedenih odredbi.

Prvi u raspravi, u ime **Kluba zastupnika HSP-a**, govorio je zastupnik **Pejo Trgovčević (HSP)**. Izjavio je da je intencija HSP-a bila da se ovim vjerodostojnim tumačenjem ili ako ne njime, onda izmjenama i dopunama zakona, otklone određene nejasnoće vezane uz ostvarivanje zastupljenosti predstavnika nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima jedinica lokalne, područne i regionalne samouprave, te što će se dogoditi u vrijeme prestanka trajanja mandata pojedinog vijećnika pripadnika nacionalne manjine ukoliko je ta zastupljenost postignuta samim izborom. Zastupnik je izrazio žaljenje nedostatkom političke volje unutar Odbora za zakonodavstvo da se zatvori prostor za daljnje manipulacije. Intencija klubova vijećnika koji su tražili vjerodostojno tumačenje nije bila, dodao je, umanjiti prava bilo koje nacionalne manjine nego spriječiti manipulacije kao na primjer kada je izabrano 7 vijećnika jedne koalicije, a 6

druge, te se odjednom dogodi da od 6 vijećnika koalicije koja je dobila manje mandata 3 vijećnika izabrane manjine daju ostavke i onda se nadopunjavaju sa 3 nova koja onda zapravo formira vlast na lokalnoj razini. Zastupnik je zaključivši izlaganje rekao da ako već vjerodostojna tumačenja neće riješiti problem, onda treba ići na izmjene i dopune zakona koje će točno odrediti kako i na koji način će se izabrani predstavnici vijećnika nacionalnih manjina zamjenjivati u slučaju da njihov mandat prestane.

Nakon njega riječ je preuzela zastupnica **Ljubica Lalić (HSS)** u ime **Kluba zastupnika HSS-a**. U uvodnom dijelu izlaganja, zastupnica je izrazila čuđenje odlukom Odbora za zakonodavstvo o nedavanju vjerodostojnog tumačenja, iz razloga što je Prijedlog uputila Vlada, a ne oporba. Dodala je kako se ovakvim vjerodostojnim tumačenjem pokušala izigrati volja birača u Sisačko-moslavačkoj županiji koji su povjerenje poklonili koaliciji SDP-a,

HSS-a i drugih koalicijskih stranaka. Naglasila je kako je ovakvo preinačavanje izbornih rezultata nije specifičnost samo navedene županije, već je ovakva praksa postala uobičajena nakon izbora 2005. godine u brojnim općinama i gradovima. Posljedica toga je sve veće nepovjerenje birača i apstinencija građana od izlaska na izbore. Povod ovog pokušaja mijenjanja zakona, zastupnica je označila kao pokušaj osporavanja prava stranaka da odrede tko zamjenjuje izabranog vijećnika u slučaju njegove ostavke. U konkretnom slučaju Sisačko-moslavačke županije stranke su odredile zamjenike svojih vijećnika i tu nastaje problem pošto svojim tumačenjem Vlada izabrane

vijećnike s opće stranačke liste želi pretvoriti u predstavnike nacionalnih manjina, te ograničiti zakonom dano pravo strankama da slobodno odlučuju o zajmu. Time se ne želi priznati da su izabrani vijećnici kandidirani za predstavnike svih građana, a ne samo nacionalnih manjina. Ozbiljne zamjerke, dodala je zastupnica, treba uputiti dijelu članova Odbora za Ustav koji su bili spremni bez promjene zakona promijeniti zakon. Ipak, Odbor za zakonodavstvo predložio je da se ne daje vjerodostojno tumačenje, što Klub zastupnika HSS-a u potpunosti podržava, te će prihvaćanjem njihovog prijedloga biti završena priča oko izvršne vlasti u Sisačko-moslavačkoj

županiji. Zastupnica je zaključila izlaganje rekavši da građani glasuju za kandidate, ali i za političku opciju koju zastupa stranka za čiju su listu glasovali. Ipak, praksa kupovina mandata, kršenje obećanja i političke trgovine grubo je narušila povjerenje birača. Zadatak vlasti, stoga, jest osiguravanje provedbe volje građana.

Zastupnici su većinom glasova, sa 86 glasova "za", 12 "suzdržanih" i 2 "protiv", donijeli odluku da nije potrebno davanje vjerodostojnog tumačenja članka 9c. u vezi sa člankom 9a. stavkom 4. Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

A. F.

PRIJEDLOG IZVJEŠĆA O UREDBAMA KOJE JE VLADA REPUBLIKE HRVATSKE DONIJELA NA TEMELJU ZAKONSKE OVLAŠTI

Vlada šest puta temeljem ovlasti intervenirala u zakone

Zastupnici Hrvatskog sabora su većinom glasova prihvatili Prijedlog izvješća o uredbama koje je Vlada Republike Hrvatske donijela na temelju zakonske ovlasti.

Uredbe se odnose na dopunu Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika, izmjenu Zakona o prijevozu u cestovnom prometu, izmjenu i dopunu Zakona o otpadu, izmjenu Zakona o državnoj izmjeri i katastru nekretnina, dopunu Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika i Uredbu o darovanju stanova i kuća u vlasništvu RH na područjima posebne državne skrbi hrvatskim braniteljima te članovima obitelji poginulih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

Odbor za ratne veterane, Odbor za zakonodavstvo te Odbor za prostorno

uređenje i zaštitu okoliša podupiru prihvaćanje ovog Prijedloga izvješća.

Skretanje u kancelarski sustav

Raspravu je otvorio zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** govoreći u ime Kluba zastupnika HSP-a. Rekao je da se HSP protivi ovakvoj ovlasti Vlade koja uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Hrvatskoga sabora. Ovakvom praksom Hrvatska polako skreće u kancelarijski sustav jer Vlada uređuje pitanja koja su u ingerenciji Hrvatskog sabora, a s druge strane preko 80% zakona donosi se po hitnom postupku čime se stvara problem pravne nesigurnosti. Ovakva praksa, dodao je, trebala bi biti iznimka, jer već godinu i pol dana postoje zakonski tekstovi kojima su se mogle riješiti i neke od donesenih uredbi. Što se tiče

Uredbe o darivanju stanova i kuća u vlasništvu RH na područjima posebne državne skrbi braniteljima te članovima obitelji poginulih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, zastupnik je podržao njezino donošenje izrazivši, ipak, žaljenje što nije provedena rasprava. Upozorio je na problem hrvatskih ratnih vojnih invalida koji su prije donošenja Uredbe već ušli u postupak rješavanja stambenog pitanja putem agencije tj. APN-om, našavši se tako u neravnopravnom položaju. Izlaganje je zaključio prijedlogom da se za ovu skupinu branitelja osiguraju uvjeti pod kojima će ravnopravno kao i ostali moći otplatiti kuću ili stan.

Slijedeći u raspravi u ime Kluba zastupnika HNS-a govorio je zastupnik **Jozo Radoš (HNS)**. Izrazivši načelno protivljenje ovakvoj praksi Vlade rekao je kako se zbog opsega i važnosti

donesenih uredbi stječe dojam da Vlada njimamijenja zakone i zadire unadležnost rada Hrvatskog sabora koristeći pauze između saborskih sjednica. U ostatku izlaganja zastupnik se posebno osvrnuo na uredbu o izmjeni i dopuni Zakona o otpadu koja regulira pitanja koja se tiču poreza i proračuna. Kako se uredbi ne bi smjele odnositi na takvo područje tj. određivanje ili uvođenje poreza, u okviru ove uredbi uvedena je naknada koju plaćaju obveznici, a u suprotnosti je sa samim Zakonom o otpadu. Ovom uredbom u Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost trebalo bi se sliti oko 570 milijuna kuna što je vrlo visoka stavka i čini dio šireg proračuna države. Sam pravilnik izazvao je veliko nezadovoljstvo proizvođača i prodavača stvari s ambalažnim otpadom, te je otvorio niz pitanja od onog kako će prodavači postupiti s tim otpadom do određivanja tko će pokrivati troškove skupljanja, prijevoza i sortiranja otpada. Također, nije riješeno ni na koji način će se trošiti sredstva prikupljena preko ove Uredbe. Zastupnik je izrazio bojazan da će proizvođači i prodavači najvjerojatnije teret prikupljanja sredstava prebaciti na potrošače što otvara i neka socijalna pitanja. Ovakva pitanja koja se tiču zaštite okoliša trebala bi biti raspravljena u Hrvatskom saboru kako bi se osigurala njihova kvalitetnost i adekvatnost. Od ostalih nerazumljivosti donesene Uredbe, zastupnik je izdvojio nemogućnost utvrđivanja tržišne cijene za zbrinjavanje otpada o kojoj uredba govori i nerazjašnjeno određivanje koja će tvrtka to dobivati ako neće biti otvorenog javnog natječaja. Zbog svih navedenih razloga, zaključio je zastupnik, Klub zastupnika HNS-a neće podržati ovo izvješće.

Sve češće zadiranje u djelokrug Sabora

Nakon njega riječ je preuzeo zastupnik **Mato Arlović (SDP)** u ime **Kluba zastupnika SDP-a**. Uvodno je naglasio da je zakonodavno tijelo ovlastilo Vladu da u pojedinim situacijama može donositi uredbi za zakonskom snagom,

no da nije dobro kada Vlada donosi takve uredbi koje se odnose na područja zakonodavstva koja su izazivala žustre rasprave u Saboru te nije bila razvidna mogućnost njihove primjene. Naveo je primjer Zakona o prijevozu u cestovnom prometu kada se upozoravalo na poteškoće oko poštivanja starosti vozila. Iako je zakon izglasan tek sada se, naknadno, uredbom prolongira primjena te sporne točke postojećeg zakona. Drugi aspekt na koji se zastupnik osvrnuo jest sve češće zadiranje u djelokrug rada Sabora uredbama Vlade koje se kose s Ustavnim odredbama. Uredbom o darivanju stanova i kuća u vlasništvu RH na područjima posebne državne skrbi hrvatskim braniteljima, te članovima obitelji poginulih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata propisano je postupanje Agencije za pravni promet, MUP-a, MORH-a i Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti koje bi trebalo biti regulirano zakonskim aktima jer se reguliranje ovakvih pitanja uredbama kosi s Ustavom RH. Zastupnik je također kritizirao Uredbu o izmjenama i dopunama Zakona o otpadu koja je, prema njegovom mišljenju, nedovoljno razrađena i neadekvatna, te bi trebalo provesti odgovarajuću raspravu i tu tematiku riješiti zakonskom regulativom. U vezi Uredbe o izmjeni Zakona o državnoj izmjeri i katastru, zastupnik je iznio mišljenje da se ovakvo produžavanje rokova također kosi s radom Sabora jer ispada da je Sabor puno stroži prema građanima, iako je prilikom donošenja zakona upozoreno na prekratke rokove, te se također diskreditira zakonodavno tijelo. Zastupnik je zaključio da će Klub zastupnika SDP-a glasati ovisno o uredbi koja je na dnevnom redu, no ako se bude glasalo o cjelovitom izvješću odjedanput, Klub SDP-a ga neće podržati.

Slijedeći u raspravi, u ime **Kluba zastupnika HSS-a**, govorio je zastupnik **Željko Pecek (HSS)**. Uvodno je rekao da je upravo ovakav način donošenja uredbi Vlade motivirao Klub zastupnika HSS-a da predloži zaključak kojim bi Sabor

raspravljao o ulozi Vlade i ulozi Sabora kod donošenja zakona i svih akata koji su važni za RH. Dodao je, da se ovakvom praksom oduzima ingerencija Sabora, te se njegovo djelovanje marginalizira. Na primjeru vodne naknade, o kojoj je Sabor nedavno raspravljao, zastupnik je ilustrirao činjenicu da, otvaranjem prostora za donošenje uredbi, one često dobiju jaču težinu nego sam zakon. Upozorio je da se isti problem javlja i s pravilnicima. U nastavku izlaganja zastupnik je podsjetio i na uredbi Vlade za koje je ona dobila zaduženje od Sabora da ih donese u roku od 60 dana, npr. u vezi Zakona o najmu poslovnog prostora, koje iako je rok već odavno prekoračen, još nisu donesene. Zbog svega navedenog, zaključio je zastupnik, Sabor ne bi trebao prihvatiti ovo izvješće, već bi trebao kroz predloženi zaključak HSS-a raspraviti o zakonodavnoj ulozi Vlade i Sabora u skoro vrijeme.

Ekstenzivno tumačenje zakona

U pojedinačnoj raspravi prvi je govorio zastupnik **Nenad Stazić (SDP)**. Naglasivši da je zakon o pravu Vlade, da neka pitanja uređuje uredbama za vrijeme kada Hrvatski sabor ne zasjeda, potreban, upitao se koliko će daleko Vlada ići ovako ekstenzivnim tumačenjem svojih ovlasti. Nedopustivo je, nastavio je, da se Sabor svodi na potvrđivanje uredbi kojima se uređuje materija koja se mogla raspraviti na redovnim saborskim sjednicama. U nastavku izlaganja zastupnik se osvrnuo na Uredbu o izmjeni i dopuni Zakona o otpadu koja, prema njegovu mišljenju, nije trebala biti donesena već se postojeći zakon trebao uputiti u redovnu saborsku proceduru posebno što se njome uređuje područje od značajne važnosti za svakodnevni život građana. Zaključio je da ovo izvješće treba odbaciti jer Vlada nema opravdanja za mijenjanje zakona za koje se unaprijed znalo da će ih se morati mijenjati.

Posljednji u raspravi govorio je zastupnik **Josip Leko (SDP)** koji je iznio mišljenje da je svih pet uredbi doneseno u suprotnosti sa zakonom i

Ustavom. Kako Vladi Sabor daje ovlasti za donošenje uredbi one će prema postojećim zakonima biti na snazi samo godinu dana tj. do 10. mjeseca 2006. godine, jer je posljednje takvo ovlaštenje Sabor izdao u 10. mjesecu 2005. godine. Ipak, dodao je, Vlada ovim uredbama, posebno Uredbom o darivanju stanova, donosi odredbe o

puno duljim vremenskim razdobljima koje se mogu uređivati samo zakonskom snagom. Također, materija na koju se odnose ove uredbi izrazito je važna i stoga bi njezino uređivanje trebalo biti u nadležnosti parlamenta. Zastupnik je zaključio izlaganje rekavši da bi parlament trebao uredbi vratiti Vladi da ih uskladi s Ustavom, jer je "Hrvatski

sabor zakonodavno tijelo, a ne Vlada Republike Hrvatske".

Zastupnici su većinom glasova, sa 68 glasova "za", 6 "suzdržanih" i 24 "protiv", prihvatili Prijedlog izvješća o uredbama koje je Vlada Republike Hrvatske donijela na temelju zakonske ovlasti

A. F.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

OBRAZOVANJE

Sredstva za školsku opremu i pomagala iz proračuna županija

Zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)** postavio je zastupničko pitanje:

"U Republici Hrvatskoj još uvijek postoje kvalitetni proizvođači alatnih strojeva i opreme. Zanima me koliko je školskih radionica u mandatu ove Vlade opremljeno alatnim strojevima i potrebnom opremom te koliko ih je opremljeno proizvodima hrvatskih proizvođača. Smatram da bi se novcem hrvatskih poreznih obveznika trebali kupovati hrvatski proizvodi posebno ukoliko zadovoljavaju svojom kvalitetom i tehničkim performansama"

Ministarstvo znanosti i obrazovanja dalo je slijedeći odgovor:

"Prema članku 88. Zakona o srednjem školstvu ("Narodne novine", broj 19/92., 26/93., 27/93., 50/95., 59/01., 114/01. i 81/05.) za nabavu školske opreme, nastavnih sredstava i pomagala sredstva se osiguravaju u proračunu županije odnosno Grada Zagreba.

Za opremanje srednjih strukovnih škola u ovoj godini planirano je 23,608.506,00 kuna u Državnom

proračunu. Iz tih sredstava 6,500.000,00 kuna namijenjeno je opremanju školskih radionica.

Za opremanje srednjih strukovnih škola Ministarstvo je tijekom 2004. godine osiguralo i izdvojilo 5.913.192.21 kunu. Navedeni iznosi izravno je transferiran školama ualiktvoznomiznosu od 88.256,60 kuna po školi. Opremane su škole iz područja elektrotehnike i strojarstva, a izbor opreme izvršile su same škole prema svojim prioritetima."

OTKUP STANOVA

Za otkupljene konfiscirane stanove nadležan sud

Zastupničko pitanje **Nikole Vuljanića (HNS)** glasi:

"Na koji način će i kako Ministarstvo pravosuđa zaštititi elementarna prava stanara koji su, nemarom ili zlom nakanom lokalne vlasti, otkupili od istih stanove na kojima nije bio moguć otkup?"

Vlada RH dala je slijedeći odgovor:

"Predmetno zastupničko pitanje vezano je uz primjenu Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (Narodne novine, br. 43/92-pročišćeni tekst, 69/92, 25/93, 26/93, 43/93, 2/94,

44/94, 47/94, 58/95, 11/96, 11/97-Odluka USRH, 68/98, 96/99, 120/00, 94/01 i 78/02), prema kojem nositelji stanarskog prava imaju pravo na otkup stanova u društvenom vlasništvu po cijeni koja se određuje na temelju navedenog Zakona, kao i uz primjenu Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine (Narodne novine, 92/96, 39/99, 43/00, 131/00, 27/01, 65/01, 118/01 i 80/02) koji sadrži odredbe u vezi konfisciranih stanova.

Člankom 3. stavkom 1. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo određeno je da se odredbe istog Zakona ne odnose, između ostalog, na prodaju stanova u pravu vlasništva na kojima je stečeno stanarsko pravo, kao i na prodaju stanova koji se nalaze u objektima ili na području pod posebnom državnom zaštitom, za koje je posebnim zakonom određena zabrana prodaje.

Što se tiče stanova u privatnom vlasništvu (članak 3. stavak 1. točka 2.) na kojima je postojalo stanarsko pravo, isti se ne mogu otkupiti temeljem odredbi navedenog Zakona, odnosno s obzirom na ustavno načelo zaštite prava vlasništva, propisima nije moguće prisiliti vlasnike da svoje stanove prodaju korisnicima stanova.

Nadalje, članak 3. stavak 1. točka 3. navedenog Zakona neposredno se odnosi na prodaju stanova koji se nalaze u zgradama koje su obuhvaćene Zakonom o zabrani prijenosa prava raspolaganja i korištenja određenih nekretnine u društvenom vlasništvu na druge korisnike odnosno u vlasništvo fizičkih i pravnih osoba (Narodne novine, br. 53/90, 61/91, 25/93 i 70/93) koji u svom članku 1. nabraja propise na koje se odnosi, a među navedenim propisima je i Zakon o potvrdi i izmjenama i dopunama Zakona o konfiskaciji imovine i o izvršenju konfiskacije od 9. lipnja 1945 (Sl. 1. FNRJ br. 61/45).

Na taj je način imovina konfiscirana na temelju tog Zakona, a koja je postala društveno vlasništvo (državno vlasništvo odnosno općenarodna imovina) bila pod zabranom raspolaganja, koja je trajala do donošenja odgovarajućih zakona o pretvorbi društvenog vlasništva i o ustanovljavanju vlasništva fizičkih i pravnih osoba na nekretninama.

Slijedom navedenog, stanovi u konfisciranim zgradama nisu se smjeli prodavati, do donošenja Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, odnosno isti Zakon u Glavi 3.1 .b. pod nazivom "Naknada za oduzete konfiscirane stanove" sadrži specifične odredbe za konfiscirane stanove koje su različite od odredbi za nacionalizirane stanove.

Naime, člankom 32. navedenog Zakona propisano je da se prijašnjem vlasniku daje u vlasništvo stan oduzet na temelju propisa o konfiskaciji i odluka donesenih na temelju propisa o konfiskaciji, što konkretno znači da stanar u tom stanu nema pravo na otkup tog stana. Stanar u konfisciranom stanu stječe pravo na otkup tog stana ako nadležnom tijelu nije u roku podnesen zahtjev za naknadu, ili je taj zahtjev pravomoćno odbijen, kao i u slučajevima predviđenim člankom 38. (kada je prijašnjem vlasniku oduzet samo idealni dio stana na temelju propisa o konfiskaciji) i članicom 39. (kada prijašnji vlasnik, njegov bračni drug ili član obiteljskog domaćinstva stekne pravo vlasništva na drugom stanu

temeljem Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo) navedenog Zakona.

U vezi sa zaštitom prava stanara zbog poništenja kupoprodajnih ugovora, napominjemo da je, temeljem članka 323. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 35/05), kod utvrđivanja ugovora ništavim, svaka stranka tog ugovora dužna vratiti ono što je primila na temelju takva ugovora.

U slučaju neispunjenja obveza iz ugovora, u primjeni propisa o obveznim odnosima, nadležan je sud. Isto tako, u vezi uloženi sredstava koje su korisnici stana uložili u tuđu nekretninu, napominjemo da isti uvijek mogu od vlasnika stana tražiti povrat uloženi sredstava, a u slučaju spora nadležan je sud."

POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE

Neusklađeni podaci katastra i zemljišnih knjiga

Na zastupničko pitanje **Antuna Kapraljevića (HNS)** u vezi s provedbom **elaborata izmjere državnog poljoprivrednog zemljišta u zemljišne knjige Ministarstvo pravosuđa** dalo je slijedeći odgovor:

"Za elaborate izmjere državnog poljoprivrednog zemljišta u zemljišnoj knjizi vode se postupci provedbe gdje su dostavljeni na provedbu. U pojedinim slučajevima vode se postupci osnivanja i obnove zemljišne knjige budući da su neusklađeni podaci katastra i zemljišne knjige. Svi zemljišnoknjižni sudovi zatražili su odluke o obnovi zemljišnih knjiga gdje su dostavljeni elaborati za upis poljoprivrednog zemljišta i postupci su u tijeku. Ministarstvo pravosuđa je dogovorilo rad sudskih i katastarskih komisija radi upisa poljoprivrednog zemljišta.

Upis poljoprivrednog zemljišta dovršen je u dvije katastarske općine u nadležnosti Općinskog suda u Osijeku, na području nadležnosti Općinskog suda Ivanić Grad vodi se postupak

obnove zemljišne knjige, a za područje Vukovarsko -Srijemske županije planirana je izmjera i obnova i osnivanje zemljišnih knjiga."

ZAŠTITA I SPAŠAVANJE

Višenamjenska helikopterska služba

Na zastupničko pitanje mr. sc. **Alenke Košiče Čičin-Šain (HNS)**, u vezi s **provođenjem Projekta višenamjenske helikopterske službe (VHS), posebno u odnosu na mogućnost obavljanja servisa za medicinske potrebe** - odgovorila je **Vlada RH**.

"Višenamjenska helikopterska služba obuhvaća više aktivnosti, kao što su hitna medicinska služba, potraga i spašavanje, gašenje požara, nadzor državne granice, kao i druge aktivnosti koje je moguće obavljati helikopterima.

Iako se pojedine od navedenih aktivnosti već uspješno obavljaju u Republici Hrvatskoj, ustroj višenamjenske helikopterske službe za Republiku Hrvatsku predstavlja novi projekt.

Upravo radi različitih aktivnosti koje uključuje višenamjenska helikopterska služba važećim propisima nije sveobuhvatno u nadležnost niti jednog tijela državne uprave ili drugog subjekta, već se može provesti, u cijelosti ili djelomično, samo u suradnji više tijela.

Tako je radi koordinacije osnovano Vladino Povjerenstvo za provedbu Projekta višenamjenske helikopterske službe, članovi kojega su predstavnici različitih tijela.

Tijekom rada navedenog Povjerenstva, prezentirana su dva modela i to:

Prvi model višenamjenske helikopterske službe, prema kojem bi Vlada Republike Hrvatske dala koncesiju za obavljanje višenamjenske helikopterske službe, te bi za te potrebe trebalo izdvojiti godišnje 20 milijuna EUR u sljedećih 20 godina;

Drugi model višenamjenske helikopterske službe prema kojem bi se

ista služba ustrojila u Državnoj upravi za zaštitu i spašavanje, sa četiri nova medicinska helikoptera koji će biti nabavljeni u Rusiji kao povrat klirinškog duga Republici Hrvatskoj.

Članovi Povjerenstva podržali su Drugi model višenamjenske helikopterske službe jer je višestruko jeftiniji, a tehnički zadovoljava potrebe hitnog medicinskog prijevoza.

U odnosu na pitanje o značajkama helikoptera Mi-8 MTV, nužno je naglasiti da su helikopteri Mi-8 MTV u uporabi u Oružanim snagama Republike Hrvatske od samog početka Domovinskog rata i primjenjivali su se u mnogim vojnim i humanitarnim zadaćama u kojima su opravdali svoje pozitivne značajke.

Navedeni helikopteri korišteni su za prevoženje vojnika i vojne opreme, izvršavanje padobranskih skokova, izvršavanje zadaća obalne straže, prevoženje ranjenika i bolesnika, traganje za unesrećenima na kopnu i moru i spašavanje unesrećenih s nepristupačnih terena, prevoženje vatrogasaca i vatrogasne opreme, u gašenju šumskih požara s vodenim bombama i drugim mirnodopskim zadaćama.

Osim u Republici Hrvatskoj helikopteri Mi-8 MTV koriste se u više od 50 zemalja svijeta, pa i u nekim zemljama NATO saveza.

Uzevši u obzir mogućnost nabave helikoptera u okviru zatvaranja klirinškog duga s Ruskom federacijom dana je prednost nabavi modernizirane inačice helikoptera Mi-8, pod nazivom Mi-171/172. Ministarstvo obrane predložilo je modernizaciju i opremanje helikoptera čime bi se poboljšala njihova učinkovitost i udovoljilo NATO standardima. Isto tako traženo je i opremanje određenog broja helikoptera opremom za medicinsko zbrinjavanje unesrećenih prema zahtjevima Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi.

Što se tiče zadaća medicinskog zbrinjavanja unesrećenih i traganja i spašavanja ovi helikopteri koriste se od 1996., te je do sada za tu namjenu izvršeno 2.560,20 sati letenja pri čemu je

prevezeno 5.499 unesrećenih i oboljelih bez izvanrednih događaja.

U Republici Hrvatskoj razrađen je sustav pozivanja i slanja helikoptera na zadaće traganja, spašavanja medicinskog prevoženja koji daje pozitivne rezultate. Za pozivanje i polijetanje helikoptera potrebno je 5 do 15 minuta od prvog poziva ili spoznaje o potrebi. To vrijeme polijetanja norma je koju nemaju ni službe za medicinski prijevoz u drugim državama.

Tijekom ove godine nisu realizirani samo oni pozivi koji nisu mogli biti izvršeni zbog nepovoljnih meteoroloških uvjeta.

Prednosti daljnje uporabe helikoptera Mi-8 za zadaće traganja i spašavanja u Republici Hrvatskoj su:

postojanje sustava i infrastrukture za izvršavanje ovih zadaća (sustav veza, zrakoplovnih baza, logističke potpore); postojanje iskusnog letačkog kadra;

postojanje opreme i zrakoplovno - tehničkog kadra osposobljenog za zadaće servisiranja i održavanja helikoptera;

dokazana uporabljivost i pouzdanost ovih helikoptera za vojne i civilne zadaće; - niska cijena koštanja sata letenja cca 1.500 USD, što je daleko ispod razine cijene sata leta ostalih helikoptera.

Nabavom određenog broja helikoptera iz sredstava klirinškog duga i njihovim opremanjem za medicinsko prevoženje, traganje i spašavanje bit će podignuto na višu razinu.

Međutim, takav prijevoz navedenim helikopterima može se organizirati opremanjem helikoptera odgovarajućom opremom za pružanje medicinske pomoći, ali ne u HEMS standardu.

Naime, HEMS (Helicopter Emergency Medical Service) odobrenje može se izdati zračnom prijevozniku koji nadležnom tijelu pruži dokaze da udovoljava posebnim zahtjevima glede tehničkih karakteristika helikoptera, opremi helikoptera, osposobljenosti posade i drugim operativnim zahtjevima. Ukoliko se hitna medicinska pomoć pruža helikopterima koji su upisani u civilni registar zrakoplova, a usluga prijevoza se obavlja kao javni

(komercijalni) prijevoz, u tom slučaju zračni prijevoznik koji je u posjedu važeće svjedodžbe o sposobnosti (Air Operator Certificate - AOC) mora ishoditi posebno HEMS odobrenje.

Budući da za obavljanje uvodno navedenih različitih vrsta aktivnosti helikopterima, a prema europskim primjerima, nema jedinstvenog modela, ostavljeno je državama da se opredijele za model koji je funkcionalno i financijski najprihvatljiviji.

U tom smislu, Vlada Republike Hrvatske će odlučiti o tome da li će se i gdje resursi višenamjenske helikopterske službe organizacijski pozicionirati, te tako postoje opcije da to bude unutar Državne uprave za zaštitu i spašavanje, Ministarstva obrane ili posebne agencije Vlade Republike Hrvatske" stoji u opširnom odgovoru.

ZDRAVSTVO

Nužna izdvajanja za dodatni fond solidarnosti za najteže bolesnike

Nazastupničko pitanje gospođe **Ljubice Lalić (HSS) u vezi s ostvarivanjem prava iz zdravstvenog osiguranja** Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi dalo je slijedeći odgovor:

"U sustavu zdravstva postoji veliki nesklad između potreba za zdravstvenom zaštitom koje iskazuju osigurane osobe, te financijskih potencijala kojima zdravstveni sustav raspolaže. Porast troškova u zdravstvu je konstantan, a rezultat je većeg broja uzroka kao što je npr. postupna promjena strukture bolesti (prijelaz od akutnih na kronične), demografski čimbenici (starenje populacije), razvoj novih, skupljih tehnologija i porast očekivanja građana za određenim oblicima zdravstvene zaštite (poboljšanje zdravstvenih usluga podupire sve veća očekivanja).

Idealan sustav zdravstva je onaj sustav u kojem svi imaju pravo na sve usluge zdravstvene zaštite i to u neograničenom opsegu, ali preduvjet za takav sustav jesu

neograničena izdvajanja za zdravstvo što ne mogu ostvariti niti najbogatije države, a ne tranzicijska država kao što je Republika Hrvatska.

Stoga je u cilju provođenja stabilizacijskih mjera u sustavu zdravstvenog osiguranja u Republici Hrvatskoj, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju koji je Hrvatski sabor donio 13. srpnja 2005. godine, uvedeno plaćanje administrativne pristojbe prilikom korištenja zdravstvene zaštite i regulirano pravo na naknadu troškova prijevoza osiguranim osobama.

Naime, u sustavu zdravstvenog osiguranja koje se temelji na načelu solidarnosti i u kojem svi građani izdvajaju za bolesne, nužna su i izdvajanja za dodatni fond solidarnosti u koji bolesni izdvajaju za najteže bolesnike kojima su neophodni skupi lijekovi i vrlo skupi medicinski postupci.

Valja naglasiti da se uvođenjem administrativnih pristojbi ne zadire u utvrđena prava osiguranih osoba u osnovnom zdravstvenom osiguranju i njihov opseg.

Treba također istaknuti da je administrativna pristojba kao fiksna

naknada koja se plaća na mjestima primanja usluga zdravstvene zaštite prisutna u sustavima javnog zdravstvenog osiguranja europskih država (Velika Britanija, Slovačka, Češka, Mađarska, Finska, Austrija, Nizozemska i Švicarska).

Ujedno Vas izvješćujemo da je Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi u tijeku razrade niza rješenja vezanih uz novi Prijedlog zakona o zdravstvenom osiguranju, pri čemu će se prikupiti svi relevantni podaci i izvršiti temeljita analiza troškova u vezi s ostvarivanjem prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog zdravstvenog osiguranja, pa tako vezano i uz pitanje administrativne pristojbe i naknade troškova prijevoza.”

ŽELJEZNIČKI PROMET

Drugi kolosijek na dionici Dugo Selo- Križevci

Na zastupničko pitanje **Zvonimira Mršića (SDP), u vezi s izgradnjom drugog kolosijeka na dionici željezničke pruge Dugo Selo-Križevci-Koprivnica-Botovo** - odgovorila je **Vlada RH:**

”U vezi s projektnom dokumentacijom za izgradnju drugoga kolosijeka na pruži Dugo Selo-Križevci-Koprivnica-Botovo, dionica Dugo Selo-Križevci, izrađeni su:

- Studija utjecaja na okoliš
- Studija opravdanosti izgradnje drugoga kolosijeka na dionici pruge Dugo Selo-Križevci.

U tijeku je izrada Stručnih podloga za ishođenje lokacijske dozvole za izgradnju drugoga kolosijeka na dionici Dugo Selo-Križevci, a u tijeku su i promjene prostornih planova u zoni zahvata izgradnje.

Nakon izrade Stručnih podloga pristupit će se ishođenju lokacijske dozvole te se planira nastavak aktivnosti na izradi detaljne tehničke dokumentacije i ishođenju građevinske dozvole.

Otkup zemljišta za potrebe izgradnje drugog kolosijeka početak će u fazi izrade glavnog projekta za ishođenje građevinske dozvole.

Prema Srednjoročnom planu investicija Hrvatskih željeznica, početak izgradnje drugog kolosijeka na dionici pruge Dugo Selo - Križevci očekuje se tijekom 2007. godine.”

M. M.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
Ružica Šimunović

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Ivana Čerkez, Ana Favro, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavne i odgovorne urednice), Đurda Krmpotić, Marta Micek, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKO - TEHNIČKI UREDNIK: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Gordana Petrović

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: <http://www.sabor.hr>

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora